

Uvodnik

Danijel Devetak

Sv. Pavel, gorečnost in norost

V spomin na 2000-letnico rojstva apostola narodov, Pavla, ki ob prvaku Petru velja za drugi steber Cerkve, je Benedikt XVI. na vigilijo praznika dveh apostolov, ob koncu junija, na velikem ekumenskem slavlju razglasil Pavlovo leto. Kakšen smisel ima posvetiti celo leto enemu samemu svetniku? Če hočemo živeti kot "novi ljudje", če iščemo duhovno hrano, ki nas sredi izobilja ne pušča lačnih, je v tradiciji Cerkve temeljnega pomena povezanost s svetniki, prijateljstvo z njimi. Saj ne gre za to, da jih posnemamo, temveč za to, da jih imamo za življenjske "spremljevalce". Vsakdo potrebuje in ima življenjskega sogovornika, svetilnik, proti kateremu hodi. Nekomu je to lahko pop zvezdnik, hollywoodski igralec, nogometaš, človekoljubni ideal, ideologija, kariera, denar ipd. Ali pa kdo drug. Nečemu/nekomu moraš zaupati svoje življenje... Vsakdo namreč potrebuje konsenz za to, kar dela in živi; za to, kar bi rad bil. Nezvest mož bo iskal nezveste prijatelje, ker bi ga pogled na zvestega moža motil. Kreposten človek se bo družil s poštnjaki, ker verjame v poštenost in dobroto. Smrt uniči in prekine marsikaj, ne more pa uničiti odnosov, prijateljstva, ljubezni. Če verjamemo, da je duh živ, je torej po telesni smrti še vedno živa tudi oseba, pa naj gre za naše drage ali svetnike, ki so živeli pred nami. Branje življenjepisov le-teh je nadvse pomembno, ker v nas ustvarja drugačno miselnost. Če iz življenj svetnikov izvem, da so oni zmogli hoditi za Kristusom in živeti polno življenje, se lahko obračam nanje, da mi pomagajo, če hočem tudi jaz hoditi bok ob boku z Jezusom. Tudi oni so imeli želje, talente in napake. Malokdo med njimi je bil "popoln", že preden je - kot Pavel - "padel s konja" in se v osebnem srečanju s Kristusom spreobrnil. Če je sedaj svetnik in ga čutim sorodnega sebi, je zame pomembno ga ohranjati kot prijatelja. Nekdo je lahko navezan na krepko mistikino sv. Terezo iz Avile, kdo drug na nežnejšo sv. Klaro; nekoga lahko nagraja furlanski svetnik Luigi Scrosoppi, ki je skrbel za zapuščene otroke, drugega tavmaturg sv. Pij iz Pietrelcine ali naš škof bl. Anton M. Slomšek. Če iščemo sodobnejše like, se lahko obrnemo na veliko Albano, apostolko usmiljenja Mater Terezijo, ali na nepozabnega Janeza Pavla Velikega. Poleg teh obstaja še cela truma bolj ali manj poznanih likov, ki samo čakajo, da jih odkrijemo, ker nam želijo pomagati. Seveda, ne morejo nam priskočiti na pomoč, če npr. prekladamo pohištvo, ko se selimo; kot zvesti zaupniki in posredniki pa nas lahko podprejo v drugačnih stiskah, ki so pogosto še hujše in bolj boleče. Bodrijo nas: "Pogumno, zaupaj! Če sem zmogel jaz, boš to lahko storil tudi ti!"

V čem je svetost sv. Pavla? Veliki spreobrnjenec, ki je na lastni koži okusil, kako je "Božja beseda živa in dejavna, ostrejša kakor vsak dvorezen meč", še danes velja za ikono gorečnosti. Tak je bil, ko je kot Savel zatiral kristjane, prav tako je po padcu s konja pred vrati Damaska s svojim krepkim značajem hrabil prve krščanske skupnosti in s svojimi pismi ponesel Kristusa v Evropo in svet. Druga bistvena poteza njegove svetosti je "norost" za Kristusa, saj je zaradi Njega zavrgel vse in imel vse za smeti, da bi si prislužil Kristusa (Flp 3,8). Slekli si je suktno moč in oblasti, ponižal se je celo tako, da se je odrekel svojemu umu. Bil je resnično "nor" za Kristusa, saj je bil prepričan, da je "to, kar je nespametno pri Bogu, modrejše od ljudi" (Kor 1, 25). V logiki triumfalistične vere je križ sicer poraz, polomija. In vendar - poudarja sv. Pavel - prav križ razodeva mogočnost Boga, ki pretresa temelje naše povprečnosti. In v tem pretresu je on, Pavel, našel življenjsko modrost. V "duhovni puščavi" utrujenega sveta, ki nas obdaja (Benedikt XVI. mladim v Sydneyu!), smo kristjani danes verjetno potrebni prav kančka te gorečnosti in norosti.

3.500 udeležencev na Prvem slovenskem skavtskem jamboreeju

Nekaj misli o še zmeraj nerešeni tematiki Bomo rešili klimatski problem?

Konferenco na Baliu, ki je potekala decembra lani, je sklical Mednarodni svet za klimatske spremembe in se je udeležilo, poleg članov delegacij iz sto tridesetih držav, še veliko število znanstvenikov. Reševanje klimatskih zapletov je eden redkih primerov sodelovanja vse svetovne javnosti. Zato lahko razumemo, da je ta problem res pereč. Otvoritveni govor je imel Al Gore, nekdanji podpredsednik Združenih držav, ki je dobil Nobelovo nagrado za svojo zavzetost do ekologije. Na tej konferenci so se dogovorili, da se bo o novem načrtu za znižanje koncentracije toplogrednih plinov (ogljikov dioksid, metan, dušikov oksid, CFC in ozon) debatiralo v prihodnjih dveh letih. Mednarodni pogovori se res nadaljujejo (ob koncu maja letos je bilo srečanje v Kobeju), a do odobritve novega načrta bo treba še počakati. Medtem pa nas mediji stalno obveščajo o tem perečem problemu. Po sedanjem trendu se bo življenjski standard revnih držav, zaradi vse večjega napredka, z naglico približeval standardu bogatih držav. Tako se bo razlika med bogatimi in revnimi državami vse bolj manjšala. Kot posledica, naj bi se globalna ekonomija leta 2050 kar šestkrat povečala. To bi pomenilo štirikrat večjo porabo energije na svetu, glede na sedanje stanje. Trenutno dovajamo v atmosfero 36 milijard ton ogljikovega dioksida (CO2) na leto: 29 milijard prihaja iz uporabe fosilnih goriv in iz industrijskih procesov, ostalih 7 je rezultat deforestacije tropskih

pragozdov.

Emisija 30 milijard ton CO2 v atmosfero dvigne vsebnost tega toplogrednega plina za dva delčka na milijon (ppm). Danes je koncentracija CO2 v atmosferi okoli 380 ppm; v začetku industrializacije, leta 1800, je znašala 280 ppm. Nevarnost za človeka in okolje nastane, ko prekaša koncentracija CO2 v zraku 450 ppm. Če si torej zamislimo za leto 2050 najvišjo možno mero, ki bi nam le dovolila normalno življenje, recimo 440 ppm (kar pomeni narastek le za 60 ppm od sedanjega), bi morali od danes naprej proizvajati le 21 ton CO2 letno, namesto sedanjih 36. To lahko dosežemo, če prenehamo z deforestacijo in zmanjšamo za tretjino emisijo fosilnih goriv. Nujno moramo torej proizvajati čim več električne energije praktično brez emisije CO2. To uresničimo, če izrabimo tako sončno kot nuklearno energijo. 'Čisto' elektriko, pridobljeno brez emisij CO2, bomo tako uporabljali npr. za proizvodnjo vodika za avtomobile, za polnjenje akumulatorjev za električne avtomobile, za gretje vode in segrevanje stanovanj. V primerjavi z uporabo zemeljskega plina in naftnih deri-

vatov, katerih cena bo stalno naraščala, bomo z uporabo 'čiste' elektrike gotovo prihranili. Če upoštevamo še višji energetski izkoristek avtomobilov na vodik, kot tudi električnih avtomobilov, bomo gotovo nadoknadili stroške za gorivne celice in akumulatorje. Segrevanje stanovanj z elektriko bo tudi prineslo do prihranka, predvsem če bomo to združili s termično izolacijo. Vse industrijske obrate, ki proizvajajo velike količine CO2, bi morali prisiliti, da škodljivi plin zajamejo in ga odstranijo ali da se odločijo za delovanje s 'čisto' energijo.

Novi energetski načrt po Baliu bo uspel, če bo svet nadaljeval na poti osvajanja tehnologij z nizko emisijo. Kritične točke teh tehnologij, razdeljevanje stroškov in izbira kontrolnih mehanizmov so manj pomembni od tehnološkega razvoja, ki ga bo treba čim prej izbrati in uporabiti v vsaki državi.

Če bodo tehnologije z nizko emisijo uspešne in ne bodo predrage, kot se zdi možno, se bodo bogate države lahko odločile za čiste energetske sisteme in bodo, vsaj v začetni fazi, vzdrževale stroške revnih držav, da bodo prešle na zamenjavo. Kontrola klimatskih sprememb je tehnološki izziv, ki se da rešiti, če se z njim soočamo pravilno. Vse to lahko uskladimo z nujnostjo in s trendom globalne ekonomije, ki se naglo dviguje.

Marija Kerže

V nedeljo, 3. avgusta, Romanje treh Slovenij na Sv. Višarje

Rojaki iz zamejstva, zdomstva in domovine so vabljani, da v nedeljo, 3. avgusta, poromajo na Svete Višarje. Pešpot bodo začeli ob 8. uri ob vznožju gore nad Žabnicami, od koder se bodo ob premišljevanju križevega pota skupaj povzpeli k priljubljeni romarski cerkvi Matere Božje. Kdor želi, ima za vzpon na voljo žičnico. Ob 10.30 bodo prisluhnili predavanju dr. Tamare Griesser Pečar z naslovom *Cerkev na zatožni klopi*. Slovesno mašo bo ob 12. uri ob somaševanju izseljenških in drugih duhovnikov daroval koprski škof msgr. Metod Pirih. Takoj po maši bo škof s somaševalci blagoslovil obnovljen Ehrlichov dom. Ob 13. uri bo na ploščadi za cerkvijo

kratek kulturni program. Navzoče bo nagovoril poslanec državnega zbora RS g. Jože Horvat. Sledilo bo družabno srečanje. Pri programu bo sodeloval Mešani pevski zbor Ambrus. Prisrčno vabita Rafaelova družba in Zveza evropskih izseljenških duhovnikov!

Naša spletna stran

Povejte, kaj mislite!

www.noviglas.eu/blog

Poslavlja se priljubljeni vladni predstavnik

Goriški prefekt odhaja

Nenadna in nepričakovana je bila novica o odhodu prefekta dr. Roberta De Lorenza iz Gorice oz. iz njene vladne palače na Travniku. Prefekt je že po svoji institucionalni funkciji predstavnik države in vlade v pokrajini. Njegova oblast je precej široka, saj obsega predvsem nadzor nad občinskimi upravami, skupaj s kvesturo skrbi za javni red in obvešča o stanju na teritoriju notranje ministrstvo. V imenu države prefekt vodi ali prireja različna uradna praznovanja in podeljuje odličja republike. To je le nekaj glavnih birokratskih dolžnosti

funkcionar naše pokrajine. V teh nekaj letih svojega službovanja v Gorici se je globoko vživel v našo posebno stvarnost. Gorica ima kot obmejno in narodnostno mešano mesto oz. pokrajina svoje značilnosti. Vse te je dr. De Lorenzo živo doumel in se po tem tudi ravnal. Zato je želel imeti plodne stike z vsemi etničnimi in kulturnimi komponentami goriške stvarnosti. Vse to je dosledno in korenito uresničeval tudi v odnosu do slovenske stvarnosti. Pogosto je sprejemal slovenske kulturne in politične predstavnike. Udeleževal se je

kjer je tudi spregovoril pomembnejše besede o spoštovanju in ohranitvi slovenskega jezika med nami. Omeniti moramo prireditve v sami vladni palači, posvečeno sedemdesetletnici usmrtitve Lojzeta Bratuža, in od tedaj dalje ima v eni izmed svojih soban tudi njegovo sliko. V zvezi s tem je bila zelo odmevna že njegova udeležba na zadevni podgorški proslavi, kjer je v imenu države odločno obsodil takratni zločin nad njim. Sam si je tudi zelo prizadeval za dosedaj posmrtno državne počastitve njegovega spomina. V zadnjem času je prefekt sklical slovenske izvoljene predstavnike in se z njimi pogovarjal o uresničevanju zaščitnega zakona. Zakaj torej sedaj ta nenadna odločitev države? Ali so tu še uradno neznane motivacije za odlok, ki daje misliti na odstavitev? V italijanskih medijih in političnih komentarjih lahko bemo namigovala na prefektovo odpiranje tukajšnji slovenski in čezmejni stvarnosti. Novi goriški prefekt je medtem že imenovan. To je dr. Maria Augusta Marrosu, ki ji izrekamo dobrodošlico, združeno z željo, da bi nadaljevala v duhu dosedanjega prefekta. Mi pa se odhajajočemu prefektu dr. Robertu De Lorenzu iskreno zahvaljujemo za

vse razumevanje in pozornost, ki nam ju je izkazal v času svoje visoke službe. Želimo še nadaljnjih uspehov na drugem odgovornem mestu. **Andrej Bratuž**

Goriški prefekt in pisatelj Alojz Rebula v pogovoru na prefekturi

prefekta kot najvišjega predstavnika vlade v vsaki pokrajini. Prefekt Roberto De Lorenzo je vse to bil in izvajal, bil pa je še veliko več kot najvišji

naših večjih in pomembnih manifestacij. Naj tu omenimo le odkritje Gregorčičevega kipa v mestnem ljudskem vrtu ali pa spomenika Primoža Trubarja v Rubijah,

Skupščina slovenskih javnih upraviteljev Doseženo soglasje

Splošno vzdušje prevladujočega soglasja, ki je odsevalo v sredo, 23. julija, s skupščine slovenskih javnih upraviteljev iz FJK, je nadvse pozitiven in ohrabrujoč znak, ki ga naši ljudje v odnosu s politiko večkrat po-

grešajo. Krajevni javni upravitelji in politične stranke, v katerih se prepoznavajo, so pokazali vsestransko nadpovprečno mero zrelosti in občutljivosti do trenutka, ki ga živimo. Na domači in vsedrjavni politični sceni vlada vse prej

kot soglasje in ljudem se vsiljuje občutek, da so potrebe "kaste" večkrat prevladujoče nad potrebami in pričakovanji skupnosti, ki jo politiki predstavljajo. Trije predstavniki (in trije namestniki) javnih upraviteljev bodo tako sedeli v deželni posvetovalni komisiji za izvajanje zaščitnega zakona z legitimacijo in odgovornostjo, ki jo daje soglasno in javno izrečena podpora ugledne skupščine. Posvetovalna komisija se torej res ne bi mogla rojevati pod boljšo zvezdo. Sredina skupščina pa je bila pomembna tudi zaradi jasnih uvodnih besed predsednika deželnega sveta Edouarda Ballamana, ki je prisotnost slovenske narodne skupnosti označil za "enega temeljnih razlogov za avtonomijo in poseben statut Furlanije Julijske krajine". Njegove besede so za nas Slovence somoumevne, česar pa ne moremo trditi za številne politike tako iz vrst desne kot leve sredine, ki so še pred nekaj meseci v razpravi v zvezi z besedilom novega statuta hudo omalovaževali in zmanjševali težo prisotnosti slovenske manjšine. Ballamano dobro popotnica v soočenju, ki bodo nedvomno segrevala jensko politično sceno.

Igor Gabrovec
Deželni svetnik SSK

Tremonti o gospodarstvu - Bossi o državni himni

Politika v pasjih dneh v Italiji

Nova desnosredinska italijanska vlada se je prve tri mesece ukvarjala z nekaterimi nujnimi problemi, kot je bil skandalozno stanje v zvezi s pobiranjem smeti v Neaplju in sosednjih mestih. Istočasno se je lotila ukrepov za zagotavljanje javne varnosti, pri čemer se križajo tako pristojnosti kot politični interesi več ministrstev. Najbolj hrupno in polemično pot je ubral notranji minister Maroni. Njegova stranka Severna liga je to vprašanje najbolj radikalno izpostavila med minulo volilno kampanjo in na tej podlagi iztržila nepričakovan volilni konsenz v severni Italiji, kjer je marsikje ogrozil prevladujočo moč Finijevega in Berlusconijskega ljudstva svobode. Posebno so se zaostriili odnosi med omenjenima strankama in Severno ligo v Venetu, kjer je Severna liga v glasovih prekosila Berlusconijsko stranko Naprej Italija in že zdaj zahteva zase prihodnje predsedstvo dežele. Pa tudi drugače izsiljuje sedanjega deželnega predsednika Galana (iz vrst Naprej Italija), ki ga je sam ligaški voditelj Bossi pred kratkim politično obtožil, da se namerava prek načrtovane evroregije povežati raje s Furlani in "Slovani", pri čemer misli na Slovenijo in Hrvaško, kot s sosednjo Lombardijo. Severna liga dviga glas tudi glede zahteve po uresničitvi "davčnega federalizma", po načelu katerega naj bi se glavni delež od davkov, ki jih sedaj država pobira v posameznih deželah, ne stekal več v rimske blagajne, temveč naj bi pripadel zadevnim deželam. To je tudi glavni razlog za pristop Bossijeve stranke v Berlusconijsko vlado in njegova temeljna točka programa. Vlada pa je do slej dajala prednost ukrepom, ki bi predsednika rešili težav, ki jih že vrsto let ima s sodstvom. Davčni federalizem naj bi tako prišel na vrsto šele po poletnem premoru, in to vzporedno s splošno reformo sodstva. Bossi vidi v tem poskus zavlačevanja, zato se od

časa do časa oglašja s kakšnim propagandnim geslom proti Rimu. V zadnjem takšnem izpadu se je znesel nad besedilom državne himne Fratelli d'Italia, ki vabi Italijo, naj postane "sužnja Rima". Besedilo himne je namreč napisal mladi pesnik Goffredo

Umberto Bossi

Mameli davnega leta 1847 in se je nato uveljavilo kot državna himna, čeprav ni bila potrjena z nobenim zakonom in niti s povojno ustavo demokratične Italije. Mamelijeva himna je torej nastala v času, ko so se v takratnih italijanskih intelektualnih krogih začele pojavljati težnje po zedinjenju vseh italijanskih dežel v enotno državo. Danes pa gre v Italiji razvoj v nasprotno smer decentralizacije državne uprave na ravni avtonomnih dežel, ki jih je uvedla ustava leta 1948. Da lahko avtonomne dežele res zaživijo in se vsestransko razvijajo, potrebujejo poleg pomembnih pristojnosti tudi finančna sredstva. Vse italijanske politične stranke načeloma sicer zagovarjajo okrepitev deželnih avtonomij, vendar so v ozadju še prisotne močne centralistične težnje, ki omenjeni razvoj dejansko zavirajo. Tega se zaveda tudi voditelj Severne lige Bossi, zato tudi z grobimi izjavami pritiska na vladne zaveznike, da bi od njih iztržil kar največ na področju t. i. davčnega federalizma. Po drugi strani pa se dobrih opoziciji, zlasti Demokratiški

stranki, da bi potegnili z njim pri oblikovanju vsebine federalizma. Polemike v zvezi z državno himno in izjavo proti nameščanju učnega osebja z juga države v severnih deželah so delno zasenčile odobritev okvirnega finančnega manevra za prihodnje leto, ki predvideva tudi občutno krčenje stroškov na raznih področjih, tako da so glasno protestirali vsi sindikati policijskih uslužbencev. Gre za res edinstveno protislovno vladnega ukrepanja, ki po eni strani hoče izboljšati javno varnost, istočasno pa krči stroške za delovanje

varnostnih sil. Nobena skrivnost ni tudi ta, da v krogih vladnih strank priznavajo, da se je vlada prenatrjala pri takojšnji odpravi davka ICL, ker je sedaj v težavah, od kod vzeti denar za njegovo nadomestilo krajevnim upravam. Gre namreč za izdatno vsoto treh milijard evrov. Opozicija je kritično ocenila omenjeni finančni manever predvsem zaradi tega, ker ne vsebuje ustreznih ukrepov za povečanje kupne moči odvisnih delavcev in potrošnikov nasploh. Gospodarski minister Tremonti pa se previdno izmika odgovorom na kritike omenjenega finančnega manevra in očetovsko opozarja državljane, naj zaupajo v boljše čase. Res je, da smo sredi hude mednarodne krize gospodarstva, a da je njegova skrb ta, da bi Italijo čim bolj obvaroval pred posledicami omenjene krize in globalizacije nasploh. Ta njegova izvajanja spominjajo na njegovega predhodnika v Prodijski vladi Padoa Schioppa, ki je tudi klestil prejšnje državne proračune...

Alojz Tul

Povejmo na glas

Karadžić ali sprevržena odgovornost

Arretacija Radovana Karadžića, voditelja Srbov v Bosni in Hercegovini v času krave vojne na tleh nekdanje Jugoslavije, seveda odpira mnogo vprašanj. Če vzamemo v misel le 43 mesečno obleganje Sarajeva, ki je zahtevalo smrt več kot deset tisoč ljudi, ali zloglasni pokol v Srebrenici z osem tisoč pobitimi, se zdrzemo in že težko verjamemo, da se je vse to resnično zgodilo. Težko verjamemo, ker pač vemo, da je na čelu te balkanske morije stalo vodstvo, ki je zavestno usmerjalo množice v vse tisto, čemur se pravi etnično čiščenje in zaradi česar je v nekaj letih, vstevši vse spopade, ugasnilo okrog dvesto tisoč življenj. In eden od osrednjih strategov te tragedije je bil nedvomno Radovan Karadžić. Obtožba, sojenje, obsodba, verjetno ječa haaškega sodišča, vse to ne more vrniti življenj in zares odpraviti trpljenja svojcev umrlih, lahko pa izpostavi odgovornost za vse, kar se je zgodilo, da bi bili pač pozornejši v prihodnosti in, kot navadno pravimo, da se takšna grozodejstva in zamisli zanje ne bi več ponovili. In v kolikor govorimo o odgovornosti, gre v primeru Karadžića in njemu podobnih za absolutno neodgovornost oziroma neodgovornost sprevržene vrste.

O odgovornosti ali neodgovornosti lahko govorimo povsod: na delovnem mestu, v vsakršni skupnosti, se pravi v odnosu z drugimi, in tudi v povsem osebnih ter zasebnih odnosih. Odgovornost je vse tisto, kar sodi v izpolnjevanje dolžnosti, ki pripadajo določeni vlogi

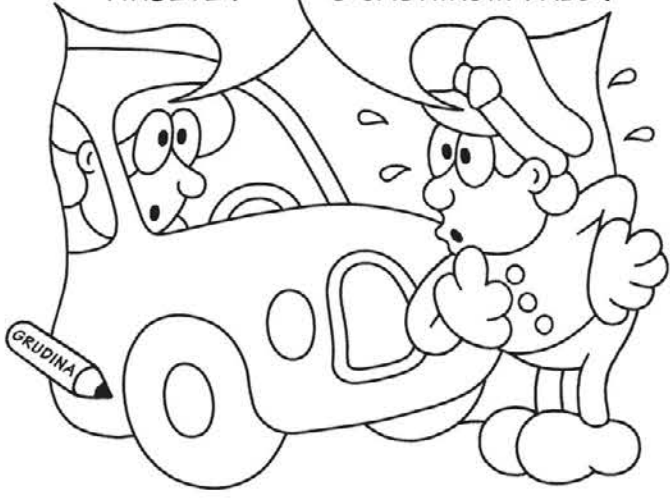
človeka, jasneje rečeno pa je pripravljenost, da stojim za svojimi dejanji in poseganji v druge, ali pa tega nisem sposoben in sem torej neodgovoren. Bolj zapleteno se zdi vprašanje (ne)odgovornosti v primeru visokih družbenih položajev, se pravi v politiki. Karadžić se npr. kot mnogi pred njim lahko sklicuje na voljo svojih ljudi, ki jo je izpolnjeval, vendar je to sklicevanje ničeno. Središnja sestavina odgovornosti politikov na visokih položajih je namreč etične narave: gre ali ne gre za nestrpnost do drugega naroda, druge vere, druge civilizacije ali tudi do drugače mislečih znotraj istega naroda? Če gre za nestrpnost, za vodilnega politika soglasje njegovih ljudi ne pomeni nič, neodgovornost je že v nestrpnosti sami. Iz nje se lahko porodi želja po podreditvi ali izločanju drugega in drugačnega in iz te želje lahko pride do odločitve o uporabi sile, da bi bil cilj nestrpnosti dosežen. Uporaba sile je v takšnih primerih vojna, uničevanje materialnih dobrin in ljudi, torej smrt, grozljivo število mrtvih, ranjenih, grozljivo število prizadetih, če že ne popolnoma uničenih družin. In kdo potem za vse to odgovarja? Današnji svet dokazuje, da je še vedno razmerna dosti in preveč tistih, ki se jim zdi uporaba sile zaradi tega ali onega razloga nujna in torej v nekem smislu koristna. Karadžićev primer nam govori ravno nasprotno: nasilje je zlo, ki zadaja ljudem in človeštvu rane, od katerih je komaj mogoče ozdraveti.

Janez Povše

Na dnu...

ALI MORDA IMATE TUDI CENEJŠE, TEDENSKÉ VINJETE ?

ZA 1 EVRO JIH LAHKO DOBITE NA NOVEM GLASU, S ČASNIKOM VRED!

POGOVOR Ivo Kralj

Vsaka pesem je lepa, če je lepo zapeta

Ko smo vstopili v dnevno sobo domačije Iva Kralja v Slivnem, smo v kotu takoj zasledili harmoniko in pihala, ki neoporečno pričajo o privrženosti gospodarja glasbenemu svetu. Pred nedavnim je Ivo Kralj, zborovodja pevskega sestava Fantje izpod Grmade, praznoval svoj osemdeseti rojstni dan.

Tako dolgo življenjsko dobo bi razpredli od začetka. Kaj bi izpostavili pri vaši mladosti?

Sodim v generacijo, ki je odrasla v času fašizma. Italijanščine nismo poznali, ker na tej naši domačiji nismo imeli ne radija ne elektrike. Ko me je oče peljal v šolo, sem debelo gledal učiteljico, ki je govorila tuj jezik. Spominjam pa se, da je imela učiteljica nohte lakirane z rdečo barvo: tedaj nisem cenil takih sarmantnih ženskih nians, sploh jih nisem niti poznal, tako da sem očeta vprašal, kam se je udarila...

Kot povsod na Primorskem smo bili tudi mi v Slivnem in na Krasu zapostavljeni in naš prostor so tedanje oblasti nalašč zanemarjale. Prisilili so nas, da postanemo balille in da nosimo njihove uniforme. Oče se je tej politiki upiral in me svaril, naj se načelnikom izgovarjam z lažjo, češ da je uniforma premajhna. T. i. sabato fašista smo preživljali v Nabrežini.

Še kakšen spomin iz šolskih klopi?

Nekoč sem prijatelja po slovensko vprašal, ali je že napisal nalogo, a učitelj me je zgrabil za uho in me zmerjal, češ, kdaj bom le nehal govoriti ta prekleto jezik. Konec šolske ure sem moral dočakati na veži. 'Sciavo nato in bosco', je nekega dne spet izustil. Taki dogodki se globoko vtisnejo v zavest in spomin otroka.

Kako je tak pritisk pogojeval vaše življenje?

Poudaril bi dejstvo, da Italijanov sploh ne sovražim, težko pa pristajam na določena popuščanja. Naj navedem primer: težko prenašam, da se skupina Slovencev mora pogovarjati v italijanščini le zato, ker se je družini pridružil en sam Italijan. Takega gladkega prilaganja ne prenašam. Sprašujem se le, zakaj se tujek ne nauči slovenščine.

Stari časi – hudi časi?

Veliko smo pastirovali. Čevljev nismo imeli in bosi smo hodili vse tja do Sosljana: bosi smo gonili živino na pašo in bosi smo opravljali vsakodnevna opravila na domačiji. Še danes

se spominjam očetovega navsveta, naj na pšeničnih strniščih ne stopam z običajnim korakom, ampak naj noge drsam drugo za drugo. Mladi se našim zgodbam danes smejejo, takrat pa smo se mi marsikdaj jokali.

Kako se je vaša navezanost na zemljo v času spremenila?

Pripadam generaciji, ki je neposredno doživela prehod od volovske vprege do motornega pogona kmetijskih strojev. Spominjam se še ročnega dela, ki sem ga bil kot otrok vajen na njivi in na paši. Na polju me je čakalo veliko dela tudi po vsakodnevnem delavniku v kamnolomu. Nekoč ni bilo mogoče stati križem rok, danes pa... Danes pa so časi drugačni. Starejši lahko računamo na pokojnino, naši starši pa so pri domačih kmetijskih opravilih računali na požrtvovalnost otrok. Nekdanjih kmetov pri nas ni več, je pa nekaj takih, ki so svojo proizvodnjo preusmerili v vrhunsko pridelovanje vina in olja: v Praprotno imamo Kanteja, Lupinca, Zidariča, Škrka. Opirajo se na sodoben način pridelovanja. Moj oče je svojčas pridelal štirideset, petdeset hektolitrov vina in ves proces smo opravljali ročno. Spominjam se še teže rezervarja modre galice, s katero sem ves dan škropil trte: zvečer me je večkrat bolela glava zaradi napornega dela in zaradi mrzlega tovara, ki sem ga čez dan nosil na hrbtnu. Pozimi pa je podesta' mojemu očetu odredil sesekati petinsedemdeset kvintalov drv za gretje solskega poslopja. Ne bom vas spomnil, da motornih žag tedaj še ni bilo...

Tudi življenje na vasi se je spremenilo in družbeno tkivo je utrpelo težo časa.

Ljudje so se nekoč veliko bolj družili kot danes. V mladih letih smo fantje na vasi radi prepevali in z našim petjem smo nadomeščali današnji radio in televizijo. Prepevali smo tudi pozno v noč in ljudje so nas radi poslušali. Vaška skupnost se je začela spreminjati zlasti po vojni: tujci, v bistvu ljudje italijanskega porekla, se našim na-

vadam niso prilagodili. Le eden izmed njih me pozdravi po slovensko. V vasi se je v sosedskih odnosih razširila ravnodušnost, včasih celo zavist in nevoščljivost.

Ali se nam lahko sploh toži po starih časih ali pa je današnje lagodno življenje bolj prikupno?

Foto IG

Današnja mladina mi večkrat ponavlja, da moja generacija svoj čas ni znala uživati. Ni tako! Nismo imeli česa uživati. Denarja ni bilo, življenje je bilo trdo. Doma smo čakali, da krava zvali mladiča, da bomo vsaj kaj zaslužili. Ko sem bil star štiriindvajset let, sem se zaposlil kot kamnolomec v Nabrežini, čeprav moj oče ni maral, da bi se zaposlil drugod, ker sem pač ostal edini sin na kmetiji. Denarja doma ni bilo, služiti sem si moral vsakdanji kruh.

Vaša ljubezen do petja in glasbe se je rodila na borjačkih vaških domačij?

Harmoniko sem začel igrati v domačem orkestru, ki ga je ustanovil neki Pietro Grassi. V glasbenem sestavu so igrali tudi trije domačini, ki so se ravno tako pisali Kralj. Z njimi smo običajno prepevali po vasi, na

nastopih orkestra pa smo med eno skladbo in drugo zabavali občinstvo s kakšno pesmijo iz našega pevskega repertoarja, na primer Slovenec sem, Triglav moj dom...

Od same ustanovitve leta 1966 vodite zbor Fantje izpod Grmade iz Devina. Kako se spominjate geneze tega

rodna pesem – npr. Triglav moj dom – je ena, naj jo to poje naš zbor ali kak drug. S tega vidika so zbori vsi enaki!

Ali ste bili zaradi takih združb včasih zagrenjeni?

No, v glavnem smo šli naprej po svoji poti.

V tako dolgem obdobju zbor so odnosi med pevci dobili tudi družinsko razsežnost.

To je bistvo našega delovanja. Vedno smo gojili družaben vidik in prva leta delovanja, ko smo bili mlajši, so naše nastope zvesto spremljale tudi žene in družine. Po koncertih se je na naše petje nadaljevalo na večerjah ali kosilih v gostilnah.

Zbor je pred več kot štirimi desetletji nastal zato, da bi ponudil družabno in kulturno zaledje domačinom. Od kod so prihajali pevci?

Jedro zboru so na začetku sestavljali mladi iz Brestovice in Jamelj, v času so se jim pridružili tudi fantje iz Slivnega, Sosljana, Križa. Sestav zboru se je seveda spreminjal, večina nekdanjih pevcev nas je žal zapustila, edina dva veterana sva pri Fantih ostala moj svak in jaz. **Kakšen pa je danes zbor Fantje izpod Grmade?**

Ker se je v zadnjih letih število zborovskih članov znižalo, smo bili prisiljeni prilagoditi naš program novim okoliščinam. Izbrali smo tako nekoliko lažje pesmi in se osredotočili na repertoar narodnih pesmi: še zidar ne more zidati brez dobrega materiala... V zamejstvu je nekaj dobrih zborov, ki predstavljajo vrh zamejske pevske kulture: vsak vrh pa stoji na nogah zaradi podlage, ki jo ima pod nogami. No, mi smo del te podlage.

Povedati je vendar treba, da mlade zborovsko petje zanima veliko manj kot nekoč. Res pa je tudi, da so danes odnosi med starejšimi in mlajšimi pevci veliko manj prístni in vljudni kot nekoč, pri čemer niso vedno krivi mlajši člani. V mladih letih sem se pri godbi družil bodisi z vrstniki bodisi z veterani. Danes je medgeneracijsko shajanje včasih podvrženo ošabnosti nekaterih starejših članov, ki mlade kolege opravljajo z ravnodušnostjo. Imamo veliko mladih in sposobnih glasbenikov in pevcev, ki bi lahko ustvarili odlične zbor. Dvomim vendar, da bi se v zahtevnejše načrte nekateri zagnali brez ustrezne finančne poravnave, mislim namreč brezplačno, kot sem jaz to delal vsa ta leta.

Kakšno vlogo je imela radovednost pri vaši zborovodski in pevski ter godbeni dejavnosti?

Bolj kot radovednost me je gnala iskrena ljubezen do glasbe v najširšem pomenu besede. Ljubezen me je vedno vodila k prepričanju, da so bili vsi naši nastopi pomembni, največje zadoščenje pa je zame bilo, če je zbor pesem dostojno zapel. Včasih se ubranost glasov ni posrečila, truda pa ni nismo nikdar 'šparali'. Vedno smo skušali dojeti, kakšno publiko imamo pred sabo, komu pojmemo: iskali smo zato način, da bi vsako občinstvo zadovoljili.

Kakšno pesem imate najraje?

Ne bi vedel... Morda eno od zadnjih, ki jo pojejo naši Fantje: Družba naj živi! Vsaka pesem je lepa, če je suvereno zapeta.

Ko je zbor Fantje izpod Grmade pred dvema letoma praznoval 40-letnico delovanja na vašem borjaču, ste se po nastopu zahvalili tudi

ženam, 'ki dovoljujejo mozem, da se udeležujejo pevskih vaj'. Kakšno vlogo imajo zato pri vsakem zboru soproge pevcev?

Veliko, res veliko vlogo. Vsa družina je na neki način soudeležena pri pevskih vajah: nekdo mora vendar ostati z otroki doma, prav zato naj gre tu zahvala tudi ženam, ki so vedno razumele pomembnost naše pevske ljubezni.

Kako bi opredelili željo in moč, da ste kot zborovodja in pevec nadaljevali s svojo dejavnostjo tudi v težkih trenutkih?

Prepričan sem, da je moj odnos do petja in glasbe pogojen od fašističnega pritiska in zapostavljanja, ki sem ga bil kot pripadnik slovenskega naroda deležen v otroških letih. Hvaležen sem svojim staršem, da so nas doma vzgajali v slovenskem duhu: mohorjevke so bile vedno prisotne na naših policah in krepile našo narodno zavest.

Vojna in povojna vihra je globoko zaznamovala našo družino. Fašisti so nekoč v Mavhinhah mojega očeta kaznovali s pitjem politrške količine ricinusovega olja, ker ni hotel s svojimi godbeniki sodelovati na proslavi pohoda na Rim: fašistična kazen je potekala med zvoki zafrikljive glasbene kulise, fašistične pesmi Giovinezza. Med vojno pa so ga deportirali v Nemčijo, od koder se je na srečo vrnil. Sam sem bil že kot šestnajstletni fant mobiliziran v partizane in bil dodeljen komandi mesta Sežana.

Vašo družino pa je po vojni doletela še ena, najhujša bolečina.

Nekateri pravijo, da je treba pozabiti, menim pa, da se lahko le odpusti, pozabiti pa je nemogoče, še zlasti takih zločinov. Da so bili tedanji časi hudi, ni potrebno, da posebej poudarjam. Dovolj je bilo, da si zahajal v cerkev, pa si že veljal za reakcionarja in izdajalca. Kljub temu da je bila moja sestra Rosanda kurirka (med drugim je nosila pakete internirancem v Gonarsu), sta jo oznovca Albert Gruden (Blisk) iz Šempolaja in moj sovaščan Oskar Petelin leta 1945 odpeljala neznan kam. Poleg moje 20-letne sestre sta odpeljala še 23-letno sosedo Vido Kralj; vse to zaradi nekega izmišljenega izdajalstva, ki ga v resnici nikoli ni bilo! Moja sestra je namreč nadrednim poročala, da je bilo v Nabrežini 100 nemških vojakov, v resnici jih je bilo 130: pa kakšno izdajstvo je vendar to!

Ko sem se iz Sežane za kratek čas vrnil domov, je bila mama vsa iz sebe. Petelinu je skušala dopovedati, kakšno gorje je naša družina prestala v času fašizma in vojne, ter mu razlagala, kakšno vlogo sva imela Rosanda in jaz v odporu in partizanih. Petelin pa ji je odgovoril: "Danes ne pomaga biti Slovenec. Danes moraš biti komunist!" Storil sem, kar je bilo v moji moči, da sem odločno nastopil pri krajevnih pristojnih, da bi izvedel, kakšna je bila usoda deklet. Tvegal sem zato, da bi tudi mene odpeljali. Šele leta 1947 smo v družini izvedeli, kakšno usodo sta dočakali Rosanda in Vida: smrt ju je doletela v neki dolini v okolici Preserij leta 1945. Morilci so želeli prikazati zločin, kot da bi ga zagrešili četniki...

Kaj bi radi morilcem vaše sestre danes povedali?

Danes sta oba že pokojna: nekoč pa bi jim rad dejal, da sta živa samo zato, ker sem veren in sem bil vzgojen v krščanskem duhu, ki jasno uči: "Ne ubijaj!"

Igor Gregori

Tiskovno sporočilo SKGZ in SSO

Krovni organizaciji se zahvaljujeta prefektu

Predsednika krovnih organizacij SKGZ in SSO, Rudi Pavšič in Drago Štoka, izražata v imenu slovenske narodne skupnosti zahvalo goriškemu prefektu Robertu De Lorenzu, ki ga je rimska vlada namenila na drugo zadolžitve. Nekoliko nepričakovan odhod goriškega prefekta pošuca v goriški in širši skupnosti vrzel, saj je vladni predstavnik izredno učinkovito zagovarjal vrednote sožitja in čezmejnega sodelovanja.

Še posebej so mu hvaležni goriški Slovenci, ki so v prefektu De Lorenzu dobili enkratnega zagovornika in prepričanega podpornika manjšinskih pravic, v prvi vrsti zaščitnega zakona.

Prefekt De Lorenzo je med svojo prisotnostjo na Goriškem razumel novi čas in nove potrebe obmejnega prostora in večkrat s pomembnimi pobudami nadgradil večkrat šibke vizije nekaterih krajevnih političnih krogov, ki so ostali na okopih delitve in medsebojnega nerazumevanja.

Ni slučaj torej, da je goriški prefekt vedno stal v prvi vrsti, ko je bilo potrebno zagovarjati prej omenjene vizije. Radi bi se spomnili njegovih prodornih besed na nedavnem odkritju Trubarjevega kipa v Gabrjah ter sklica manjšinskega omizja z namenom, da bi poiskali najboljše rešitve pri izvajanju zaščitnih norm. Ne nazadnje

ne gre spregledati tudi De Lorenzovega prizadevanja pri utrjevanju in povezovanju čezmejnega goriškega prostora.

Zaradi njegove velike odprtosti in prizadevanja v korist naše skupnosti ter njegove angažiranosti pri čezmejnem povezovanju sta predsednika SKGZ in SSO Rudi Pavšič in Drago Štoka pred nedavnim preko Generalnega konzulata v Trstu posredovala Republiko Sloveniji željo, da bi bil goriški prefekt deležen priznanja in zahvale za odlične prispevek v dobrobit večjezične skupnosti, ki živi v goriškem prostoru, ter za povezovalno vlogo v duhu nove Evrope.

Predsednika Štoka in Pavšič obenem izražata dobrodošlico novi goriški prefektinji, Marii Avgusti Marrosi, v prepričanju, da bo nadaljevala na poti, ki jo je nakazal dose-danji goriški prefekt Roberto De Lorenzo.

Prvi slovenski skavtski jamboree

Norost, ki deluje

Vremenske neprijetnosti, dež in posledično globoko blato na obronku Ljubljanskega barja pri Podturjaku na Dolenjskem niso mogli izbrisati prazničnega vzdušja, ki so ga znali člani vseh treh starostnih vej slovenskih skavtov

lovali na skupnem, zadnjem delu jamboreeja. Priprave so po vseh starostnih vejah potekale celo skavtsko leto, saj so okvirni programi bili pripravljani že lani jeseni. Sami voditelji iz Trsta in Gorice pa so bili vključeni v t. i. pripravljalne trope za usklaje-

nih tem in vse delavnice ter igre so bile nanje uglasene. Lepo doživetje je bilo prisluhniti, kako so mladi udeleženci znali predstaviti bistvene značilnosti krajev in pokrajin, od koder so prišli, tako da je resnično taborni prostor postal nekakšna Slovenija v malem, ki se je na koncu simbolično povezala v veliko skavtsko oranžno lilijo. V soboto, 26.7., je tabor obiskal tudi predsednik slovenskega parlamenta Cukjati, ki je v svojem nagovoru

ustvariti v dneh od 19. do 27. julija, ko je zaživel prvi vseslovenski jamboree v organizaciji Združenja slovenskih katoliških skavtinj in skavtov.

Za geslo jamboreeja so si izbrali nekoliko izzivalno poved: "Norost, ki deluje", ki po mnenju organizatorjev združuje "navihano razigranost mladih in bistvo skavtizma, ki je sposobno na igriv in nenavaden način resno vzgajati". Ob volčičih in volkuljicah, se pravi najmlajših članov, izvidnikov in vodnicah, ki predstavljajo srednjo in najštevilnejšo vejo te mladinske organizacije, ter popotnikov in popotnicah, kot so poimenovani pripadniki najstarejše veje, so bili na jamboreeju prisotni tudi odrasli skavti Zveze bratovščin slovenskih katoliških skavtinj in skavtov ter večje število nekdanjih voditeljev s svojimi družinami. Za nas pa je pomembno, da je bilo na tem posebnem taboru med 3500 udeleženci tudi

vanje programov. Imeli so dve pomembni vsebinski srečanja, prvo jeseni, drugo spomladi, ko so poglobljali problematiko vodenja mladih in voditeljstva, glede na potrebe sedanjega časa. V prvih dnevih so bili skavti razdeljeni po vejah, zadnji trije dnevi pa so bili namenjeni skupne-

izpostavil tri okolja, za katera morajo skrbeti in jih ohranjati. To so po njegovih besedah narava, medosebni odnosi in država. Vseslovenski jamboree, ki pa gotovo ni prvi, ker sta bila pred drugo svetovno vojno vsaj dva, (SZSO pa je po letu 1976, ko je bil prvi zamejski jamboree v Pinedu,

kakih 150 naših skavtov in skavtinj iz Trsta in Gorice. Kot je povedal deželni predsednik SZSO Franc Biancuzzi, je bila naša organizacija na jamboreeju polnopravno prisotna. Udeležili so se ga vse čete iz Gorice in Trsta ter noviciati in klan, ob teh pa še lepa skupina odraslih skavtov, ki so aktivno sode-

mu utrjevanju treh korenin, iz katerih črpa vsebinske poudarke slovensko skavtsko gibanje. Tako so razčlenjevali smernice, ki jih je pred sto leti postavil ustanovitelj skavtov lord Baden Powell, ter še slovenstva in verskega čutenja, konkretno - katolištva. Vsak dan je bil programsko pripravljen na eno izmed navede-

organizirala še štiri, in sicer v Logu pod Mangartom, Globasnici, Čezsoči in 2006 v občini Tipana), je bil za udeležence mlajših vej gotovo veliko doživetje in priložnost spoznavanja skavtskih bratov in sester z vsega slovenskega ozemlja. Končal se je v nedeljo, 27., popoldne s slovensko mašo. Daroval jo je celjski škof

Beseda načelniku SZSO

Slovenska zamejska skavtska organizacija je z velikim zadovoljstvom sprejela izziv prvega vseslovenskega skavtskega jamboreeja, ki ga je letos organiziralo Združenje slovenskih katoliških skavtinj in skavtov. Naši voditelji in voditeljice so se skozi celo skavtsko leto pripravljali na ta dogodek. Izrednega pomena sta bili Jesensko in pomladansko srečanje voditeljev ZSKSS, katerih so se udeležili v lepem številu tudi voditeljice in voditelji SZSO. Velik poudarek je bil na iskanju učinkovitih strategij za primerno vodenje skavtskih enot v današnjem času. Zelo pomembno je nuditi mladini to, kar zares potrebuje, ter znati prisluhniti njenim realnim potrebam. Omembe vredne so bile tudi delavnice na to temo na januarskem deželnem občnem zboru SZSO, ki so jih vodili predstavniki tropov posameznih vej ZSKSS letošnjega jamboreeja. Načrtovanje tega pomembnega zgodovinskega mejnika v vseslovenskem skavtskem gibanju je doseglo višek februarja v župnijski dvorani v Nabrežini, kjer so vodja jamboreeja Žiga Kovačič in predstavniki vseh tropov predstavili vsem voditeljicam in voditeljem SZSO projekt Prvi slovenski skavtski jamboree, poimenovan Norost, ki deluje. Priprave so nato potekale po posameznih tropih vse do začetka jamboreeja. Na samem jamboreeju so bile prisotne čete, noviciati in klani vseh stegov SZSO, in sicer stegov Gorica 1, Gorica 2, Trst 1-2 in Trst 3-4. Na jamboreeju je bil tudi podtabor Zveze bratovščin odraslih katoliških skavtinj in skavtov, v katerem je bila prisotna tudi skupina odraslih skavtov iz Trsta in Gorice. Letošnja novost je bil tudi podtabor nekdanjih voditeljev z družinami, vključno z otroki. Mnogo voditeljev ali nekdanjih voditeljev je prišlo na jamboree na ta podtabor s

svojimi dojenčki, starimi tudi le nekaj mesecev, ter malčki, ki so se brez težav vključili v program. Občutki in ganjenost udeležencev so dosegli višek ob koncu velike igre, na kateri so prav vsi sodelovali in imeli vsak na svoj način aktivno vlogo. Ob tej priložnosti smo vsi udeleženci jamboreeja v popolnem kroju sestavili ogromno človeško skavtsko lilijo. Članice in člani SZSO smo s svojimi modrimi kroji začrtali iglo kompasa sredi skavtske lilije. Tudi zaključna sveta maša, ki jo je daroval celjski škof Anton Stres, je pričevala, da je Bog med nami in da so sanje vseh slovenskih skavtinj in skavtov še žive in aktualne za mladega človeka, ki stopa v življenje, s kapljico tiste pozitivne norosti, ki pomaga premagovati vse težave in omogoča doseganje vseh ciljev. Skavtinje in skavti iz Trsta in Gorice bomo še naprej zasledovali te sanje ter še naprej delali za skupno dobro, za nas Slovence, za našo domovino, za naše skupnosti. Skupaj smo močnejši in tudi mi predstavljamo tisti delček sestavljanke vseslovenskega skavtstva, kajti če nas ne bi bilo, bi ostal prazen in slika ne bi bila tako popolna, kot smo jo - polni upanja v prihodnost - na tem jamboreeju doživeli.

Franc Biancuzzi
- Zamišljeni nosorog

Anton Stres ob somaševanju prisotnih skavtskih duhovnih voditeljev. V svoji homiliji se je navezal prav na izzivnost gesla, "norost, ki deluje", češ da je večkrat tudi vera s svojimi radikalnimi izzivi za mnoge na meji norosti. Uradni del jamboreeja se je nato, po nagovorih načelnikov ZSKSS Hribarja in Kernove ter organizacijskih voditeljev, končal s snemanjem zastave, kar je ob res lepem jamboru opravil pri načelniku organizacije Peter Lovšin. Za najstarejšo vejo pa se je s ponedeljkom, 28. 7., začel potoval-

ni del. Po manjših skupinah so se te dni razpršili po vsej Sloveniji. Naš noviciat in skupina roverjev in popotnic sta se tako odpravila proti vzhodu, da bi obiskala Goričko in druge okoliške kraje, v Trst pa je prispela skupina iz Kranja in odkrivala slovensko prisotnost v mestu ter naše kraške vasi. Ti popotniki in popotnice se bodo na taborni prostor vrnili konec tedna in skupaj preživeli še zadnje dni, do nedelje, 3., ko bo na vrsti veliko sklepno praznovanje. Za ZSKSS se je s tem zahtevnim

skupnim taborom zaključil triletni vzgojni namen. Obenem je jamboree pomenil prehod v novo triletno, ko bodo poglobljali vidik okoljevarstva in skušali ob roverskem in popotniškem geslu - služiti - z ozavešanjem otrok in okolja, v katerem živijo in delujejo, čim bolj pozitivno vplivati na slovensko družbo. Ob tolikšnem navdušenju in zavzetosti, kot smo jima bili priče na jamboreeju, smo lahko gotovi, da jim bo uspelo, saj so skavti: Vedno pripravljeni!

MT

Osebni odgovor vsakega posameznika Pridi, bodi moja luč!

Delovanje sodobnega kristjana ustreza današnjemu času samo kot duhovno poslanstvo. Vernik bi danes moral živeti evangelij v svetu, kjer je, ob tem pa bi zanj morala biti ideološki program in družbena akcija drugotnega pomena. Evangeljska prisposoda soli in kvasa, ki sta substanci, ki naredita hrano okusno in užito, sta tudi danes prisposodi božjega kraljestva v sodobnem svetu. Najprej bi morali poznati in razumeti evangelij in mu tudi slediti. To je "aggiornamento" Cerkev, kot ga je imenoval zadnji koncil, in je preplet z evangeljsko vero. Iz zgodovine pa vemo, da ko je duhovščina (ne Cerkev!) izgubila evangeljsko vero, je

istočasno izgubila duhovno moč, zato se je zatekala v najrazličnejše prosvetne dejavnosti, gradnje, se oprijela politike in sledila tedanjim gospodarskim smernicam. Tako je v Cerkvah nastal odmik od duhovnega vodstva, ki je za duhovnika bistven, za obvladovanje človeka in družbe. To se je videlo tudi v našem zamejstvu pri gospodarskih, prosvetnih in drugih dejavnostih, kjer sta bila vera in krščanstvo samo sredstvo za uveljavitev le-teh. Iz tega sledi spoznanje: "Če današnje krščanstvo ne bo zmoglo duhovne in moralne preobrazbe, bo rezultat vseh naporov, ki jih Cerkev vlaga za sodobno evangelizacijo, nič." "

Na žalost smo velikokrat vse preveč zazrti v preteklost, premalo, ali velikokrat sploh ne, pa se zavedamo, da tega časa ne moremo več oživiti. Da je to res, vidimo po tem, kako tradicionalna vernost usiha. Sodobnemu človeku je tovrstna vera vedno bolj tuja. Srečujemo se s tako imenovano "izpraznjeno vero", ki človeku ne pomeni veliko, ali celo nič, po drugi strani pa je vera, vsaj pri tistih, ki se imajo za verne, še vedno vrednota. Čas, ko je vera obvladala neki prostor, je šel mimo.

V ospredje prihaja osebni odgovor vsakega posameznika, da se odpre Bogu in s tem tudi osebni moralni prenovi. Evangelij pa je tisti, ki nam oznanja in podarja potrebo po osebni veri in moralni držbi, ki zahteva osebni odgovor vsakega posameznika.

Ambrož Kodolja

18. NAVADNA NEDELJA

Iz 55, 1-3; Ps 145; Rim 8, 35. 37-39; Mt 14, 13-21

Vsi štirje evangelisti poročajo o čudežnem dogodu pomnožitve kruha in rib. Ker je Gospod usmiljen, skrbi prav za vse. Smilijo se mu lačni ljudje, ki so šli za njim poslušat besedo, ki jo žejno pijejo, saj ni še noben človek tako govoril. Lačni so in žejni besede, lačni so tudi telesno.

Jezus govori lačnim apostolom, naj vendar dajo ljudem jesti. Spomni jih namreč najprej, da so dolžni deliti z drugimi materialne dobrine, kruh in duhovne dobrine, zlasti ljubezen, četudi so sami lačni in žejni. Podoben čudež se zgodi v Stari zavezi: prerok Elizej poteši lakoto sto mož z dvajsetimi hlebi kruha (2 Kr 4, nss). Jezus pa da jesti s petimi hlebi in dvema ribama kar pet tisoč možem z zelo velikim številom žena in otrok.

S tem čudežem želi Gospod utrditi vero in zaupanje v apostolih, ki se bodo pri oznanjevanju

opirali na Jezusovo nadnaravno moč in bodo soustvarjali mesijansko skupnost, ki sloni na ljubezni.

Druga Mojzesova knjiga pravi, da je Bog tisti, ki skrbi za svoje ljudstvo, saj jim je v puščavi dajal mano, kruh iz nebes (2 Mz 16, 4-35).

Že vnaprej dokaže, da so mu dragi bolniki in trpeč, ker jih ozdravlja. Najbližji so mu ubogi. Pri čudežih s kruhom in ribama spoznajo, da je Jezus Mesija in ga zaradi tega skušajo ugrabiti, da bi jim bil za kralja. Jezusa si napačno predstavljajo kot kralja sredi veličastne pojedine (Iz 25, 6; 55, 1-2).

Ostane dvanaajstih košev hrane predstavlja dvanaajst Izraelovih rodov. Dvanaajst apostolov pomeni strežnike pri sveti maši, ki urejajo mizo Božje besede in evharistijo. Zbrani so okrog Jezusa. Stalno berejo Sveto pismo v veri in z molitvijo.

Jezus se ob tragični smrti Janeza Krstnika umakne v puščavo. Ni ga strah pred krvočnim Herodom Antipo, pač pa poslušajo poročila apostolov o njihovem oznanjevanju, ki so ga prvokrat izpeljali. Tudi se ne umakne, ko zagleda veliko množico, ki so jo voditelji zapustili sami sebi,

tako da so blodili okrog kakor ovce brez pastirja. Zato se Jezus posveča skrbi priprave apostolov na njihovo misijansko delovanje. Sam osebno povabi ljudi, naj posedejo po travi, apostolom pa daje kruh in ribe, tako da vsak udeleženec, tudi ogromno število žena in otrok, dobi dovolj, da se nasiti.

Ljudem ni potrebno, da si gredo kupovat hrane po bližnjih vaseh, a Jezus jih spomni na njihovo dolžnost, naj namreč skrbijo za druge. Sam bo po svoje odpravil lakoto. Tudi krščanske agape, ki se jih ljudje udeležujejo, se zaključijo z evharistijo (Vse po Poppi, sin. e. comm. eseg. - spir. dei 4 evangeli, 2004, Mt 14, 13-21, 110-112).

Prerok Izaija vabi vse žejne k vodi, naj pijejo in jedo. Naj se odžejajo in do sitega najedo. Bog se posluži materialne pijače in jedi, da vodi ljudi k Davidovim dobrotam. Bog bo osvobodil Izraelce, ki jih bo peljal v domovino. Njegova beseda je zanesljiva, izkazala se bo v vsej zgodovini in pred vsemi ljudmi.

Ta jed in pijača pomenita materialno jed in pijačo, kakor duhovne dobrine: gledanje Boga, uživanje njega, svobodo in resnico, ustvarjanje

skupnosti in vstajenje ter večno življenje. Ker je v Palestini pomanjkanje vode, so jo kupovali in prodajali. Voda in hrana sta dragoceni. Toda prerok ju daje zastoj. Njegova pijača od njegovo oznanilo, kajti človek ne živi samo od kruha, temveč od vsake besede, ki prihaja iz Božjih ust (5 Mz 8,3).

Psalm je hvalnica Božjemu veličastvu. Takole govori: "Milostljiv in usmiljen je Gospod, počasen v jezi in velik v dobroti. Gospod je dober do vsakega. Njegovo usmiljenje je nad vsemi njegovimi deli. Tvoje kraljestvo je kraljestvo vseh vekov, tvoje vladarstvo skozi vse rodove" (Ps 145, 8 nss).

Bog je razodel, da smo v njegovi ljubezni, od katere nas nobeden in nič ne more odtrgati, če le živimo v njem.

Apostol Pavel takole piše v pismu Rimljanom: "V vseh teh preizkušnjah zmagujemo po njem, ki nas je vzljubil. Kajti prepričan sem: ne smrt ne življenje, ne angeli ne poglavarstva, ne sedanjoost ne prihodnost, ne moči, ne visokost, ne globokost ne kakršna koli druga stvar nas ne bo mogla ločiti od Božje ljubezni v Jezusu Kristusu, našem Gospodu" (Rim 8, 37-39).

V nedeljo, 20. julija, ob 13.15 je prispel vlak Unitalsi v Gorico. Romarji so veselo mahali z rutami skozi okna, ki so jih nestrpno čakali. Te rute so romarjem podarili organizatorji za jubilejno leto, škofje pa so jih razdelili že v vlaku, ko so potovali proti Lurdu.

Letos sta romarje pospremila kar dva škofa. Romanje je vodil goriški nadškof Dino De Antoni, koprski škof Metod Pirih pa je spremljal slovenske romarje; Slovencev je bilo 250. Letos se jim je pridružila še skupina iz Bolgarije. Iz mesta Sofija so prišli romarji, zdravi in bolni z zdravnikom, duhovnikom in glavnim organizatorjem, vikarjem g. Evangelom Blagovestom. V Ljubljani jih je pogostil g. Miro Slibar, saj je bila njihova pot zelo dolga. Vseh skupaj je bilo 1088 romarjev. Dogodek je tokrat snemala tudi RTV Slovenija; dva snemalca sta poskrbela za neposredne prenose, s. Romana Kocijančič je snemala pogovore, po TV bodo posnetke predvajali za Veliki smaren, 15. avgusta. Romanje je v eter prenašal tudi Radio Ognjišče.

V ponedeljek, 14. julija, ob 5.30

je odpotoval avtobus s 50 prostovoljci. Ob 11. uri pa je odpeljal vlak, ki je šel na Opčine iskat štiri vagone, ki so prihajali iz Ljubljane s Slovenci in Bolgari. Naslednji dan sta odleteli še dve letali: prvo ob 7.30 in drugo ob 13.50. Vsi skupaj so bili udeleženci romanja, ki se je začelo že isti večer z blagoslovitvijo vode na travniku Esplanade v Lurdu. Po tem obredu so duhovniki vsakega posebej prekrizali z blagoslovljeno vodo v znamenje krsta. V sugestivni procesiji s svečami so šli do votline pozdravit Marijo, saj je bila Ona cilj romanja. Naslednje jutro so Slovenci imeli prvo mašo v votlini. Takoj zatem so šli na križev pot, ki ga je vodil g. Srečko Turk iz Ljubljane. Zelo občuteno so prebrali odlomke križevega pota, ki ga lahko primerjamo z vsakdanjim življenjem. Popoldan so šli po Bernardkinih poteh, saj se letos praznuje visoki jubilej prikazovanj. Romarji so na okrogel kartonček prilepljali značke, ki so jim jih dali pri vsaki postaji, ko so šli skozi glavna vrata v "cachot" (ječo), v župnijsko cerkev, kjer je Bernardkin krstni kamen. Tudi tu so se pokrizarili v znamenju svojega krsta. Jubilejno pot so

končali v takratni bolnišnici, ki so jo vodile nune. Tu so vzgajale dekleta, med temi je bila tudi Bernardka, ki je bila večkrat zasramovana kot ničvreden otrok. V tej hiralnici se je začela približevati bolnikom in imela zelo velik čut za uboge in revne ljudi. Prav v spomin nanjo se sestre prostovoljke iz vsakdanjega življenja za en teden preoblečejo v belo uniformo in pomagajo bolnikom v Lurdu.

Zelo doživeta je bila slovenska maša, ki jo je vodil škof Pirih z g. Šlibarjem v Salusu. Med mašo so delili maziljenje za bolnike. To so napravili prav zato, ker mnogi niso mogli iti skozi votline in v kopalnišče, ker je bilo preveč ljudi. Romarji so imeli tudi katehezo. G. Dino De Antoni je bil z italijanskimi udeleženci romanja, g. Metod Pirih pa s Slovenci. V govoru, ki ga je imel, je poudaril, kako pomembni so bolniki; kako dragocen dar je trpljenje, če ga znamo darovati Bogu; več je vreden kot vse molitve in dobra dela. Goriški gospod nadškof je v eni izmed številnih homilij poudaril, kako človeštvo v sedanjem času trpi porodne bolečine. Zato smo vsi potrebni duhovne hrane in prav Marija je tista, ki nas pripelje k svojemu sinu

Jezusu. Kakor se je pred 150 leti poslužila Bernardke, ko ji je naročila, naj ljudje molijo za grešnike, naj se pokorijo in naj pridejo v procesiji z lučkami prosit milosti.

Lurd je prav res sveti kraj. Ni dneva, da se ne bi zgodili majhni čudeži. Če se pogovarjaš z ljudmi, lahko vsakdo pove, kako ga je Marija nagovorila. Tu so ljudje srečni, četudi so na vozičku. Domov odhajajo polni upanja in z obljubo, da se bodo vrnil, če se bo le dalo.

Tako je Marija poklicala tudi slovenske romarje, ki so se odzvali njenemu klicu. Zelo lepo je bilo tudi pri procesiji z lučkami; bilo je polno bolnikov, kot še nikoli. Ljudstvo je prepevalo in molilo v vseh jezikih. Zaključilo se je z mednarodno mašo kar tam, pred

baziliko rožnega venca, v povezavi z mašo s papežem v Sydneyju. Končalo se je opolnoči. Lurd je bil zelo živ ob tej uri, ko so se ro-

marji vračali v hotele. Zelo lepo je bilo tudi, ko so obhajali praznik raznih obletnic. Bilo je polno jubilaritov. Med temi je tudi goriški nadškof obdaril škofa Piriha ob 45. letu njegovega mašništva. G. Srečko Turk pa je slavil 35 let mašništva. To mašo je vodil g. škof Pirih. Homilijo sta imela oba škofa, vsak v svojem jeziku. Nadškof De Antoni je pohvalil pare, ki so veliko let skupaj, ki s potrpljenjem živijo vsakdanje življenje in dajejo zgled

današnjemu svetu. Duhovnike jubilarite je bodril, naj ne obupujejo, čeprav včasih ne vidijo sadov kljub naporom, ki jih vlagajo v oznanjevanje. Slovesnost je spremljala tudi sopranistka Alessandra Schettino s pesmijo *Panis angelicus*; spremljal jo je g. Fragiaco. Večer so sklenili z vsakoletno tradicionalno prireditvijo za bolnike. Tudi tu se je izkazala Alessandra Schettino z dvema pesmima, zapela je tudi slovensko Rožmarin. Ža je prišel tudi čas, ko so romarji morali pospraviti kovčke. Pred slovesom so imeli še eno slovensko mašo v kapeli Brezmadežnega spočetja. Romanje so sklenili z dvojezično mašo v podzemeljski baziliki Pia X. z obema škofoma. Obdarovali so tudi našo romarico Rozalijo Kete doma iz Šturij, ker je pripravila Marijinih podob z idrijskimi čipkami. Tako so lahko obdarili slavljence.

Mislim, da bo letošnje romanje ostalo vsem v najlepšem spominu. Udeleženci so hvaležni Mariji, ki jih je čuvala in pripeljala srečno domov. Velika zahvala gre gospe Nevini, ki je znala pri tako veliki pripravi in naporu obdržati mirno kri in voditi romarje vse do konca romanja.

Joana

Kratki

Srečanje treh dežel 23. avgusta na Brezjah

Letošnje srečanje treh dežel, ki ga že 25 let pripravljajo videmska, celovška in ljubljanska nadškofija, bo v Sloveniji. Začelo se bo v soboto, 23. avgusta, na Brezjah ob 10.30. Za moto srečanja so prireditelji izbrali misel apostola Pavla iz Pisma Rimljanom: "Kdo nas bo ločil od Kristusove ljubezni?" (Rim 8,35) in s tem opozorili na leto sv. Pavla, ki ga obhajajo v Cerkvi po vsem svetu. Slovenci, italijanski in avstrijski verniki iz treh sosednjih dežel bodo na srečanju izmenjali svoje izkušnje o življenju po veri v današnjem svetu. Ob liku apostola Pavla se bodo vprašali, kdo vse nas poskuša odvrniti od Boga. Mariji Pomagaj se bodo zahvalili za njeno pomoč in varstvo. Z molitvijo, s petjem in skupno mašo bodo slavili Boga in s tem pokazali, kako Kristusova ljubezen povezuje vse v eno družino. Somaševanje škofov in duhovnikov (vabljeni so tisti iz Kopra, Novega mesta, Gorice, Trsta, Celovca, Gradca in drugih škofij s področja treh dežel) bo vodil ljubljanski nadškof in metropolit msgr. Alojz Uran. Na srečanje treh dežel so iz Slovenije posebej povabljeni verniki iz koprke, ljubljanske in novomeške škofije oz. ljubljanske metropolije, dobrodošli pa tudi od drugod. Duhovniki in drugi organizatorji so naprošeni, da po župnijah vernikom priporočijo udeležbo na srečanju treh dežel in organizirajo avtobusne prevoze ter število avtobusov sporočijo Odboru za pripravo Srečanja treh dežel, Krekov trg 1, 1000 Ljubljana, tel.: 01/360 28 12 ali po elektronski pošti: janez.gril@druzina.si.

Likovna kolonija Umetniki za karitas

Od 11. do 15. avgusta bo na Sinjem vrhu nad Ajdovščino potekala 14. mednarodna likovna kolonija Umetniki za karitas. Geslo kolonije in potujočih razstav je: Rad te imam. Zaupam ti. Izkupiček prodanih del bo namenjen mladim brezdomcem, ki so vključeni v programe pomoči v Domu karitas v Bertokih. Izbrani udeleženci 2008: Zalka ARNŠEK, Bogdan ČOBAL, Jana DOLENC, Robert FAGANEL, Zmagor JERAJ, Matej METLIKOVIČ, Marjan MIKLAVEC, Albina NASTRAN, Blaž ŠEME, Miha ŽORŽ. Častni gost kolonije: Stane JARM. Strokovni sodelavci: Jože Bartolj, Lucijan Bratuš, Primož Breclji, Silva in Azad Karim, Mira Ličen Krmptič, Tone Seifert. V četrtek, 14. avgusta, bo dan odprtih vrat, ko se bo sklenil teden s predstavitvijo nastalih del in s kulturnim programom.

Ob Trubarjevem letu v Velikih Laščah

Petnajsti tabor Slovencev po svetu

Okrog 300 Slovencev iz matične domovine, zamejstva, zdomstva in izseljenstva se je 12. julija zbralo v Velikih Laščah na 15. taboru Slovencev po svetu. Srečanje je vsa leta doslej organiziralo Izseljensko društvo Slovenija po svetu v Zavodu sv. Stanislava v Šentvidu pri Ljubljani, tokrat - v Trubarjevem letu - pa so ga v Velikih Laščah pripravili v sodelovanju z občino Velike Lašče.

Kot piše na spletni strani slovenske Cerkve (rkc.si), se je srečanje začelo s somaševanjem izseljenskih duhovnikov, ki ga je vodil ljubljanski pomožni škof dr. Anton Jamnik v župnijski cerkvi Marijinega rojstva. V nagovoru med mašo se je škof Jamnik najprej zahvalil duhovnikom za to, da se žrtvujejo za rojake, rojakom pa za zvestobo domovini, Bogu, veri in jeziku. Pri maši se je dr. Branko Zorn spomnil pokojnega g. Naceta Čretnika, dolgoletnega dušnega pastirja v Parizu, velikega Slovenca in rodoljuba, ob 10-letnici njegove smrti, in pokojnega Vinka Žaklja, dušnega pastirja v Belgiji in na Nizozemskem; s skupino laikov sta Čretnik in

Žakelj soustanovila Svet slovenskih krščanskih izseljencev v Evropi, bila pa sta tudi pobudnika rednega srečanja na Svetih Višarjah, ki letos praznuje 20 let obstoja. Gospoda Čretnik in Žakelj bosta ostala vzor mnogim Slovincem na tujem in doma, je še povedal Zorn. Navzoči so se spomnili tudi prve pokojne članice društva Slovenija v svetu gospe Pavle Korošec, ki je umrla pred štirimi leti prav na ta dan. Pri maši in še pri akademiji ter na gradu Turjak je prepeval Zdruzeni pevski zbor iz Augsburga, Ulma in Stuttgarta. V Levstikovem domu je nato potekala tradicionalna akademija z okroglo mizo. Najprej so navzoče nagovorili Anton Zakrajšek, župan Občine Ve-

like Lašče; Zorko Pelikan, državni sekretar za Slovence po svetu; predstavniki iz izseljenstva, zamejstva, občin, civilnih organizacij ter Boštjan Kocmur, predsednik društva Slovenija v svetu. Z okroglo mizo z naslovom *Rodni kraj - povezovalc Slovencev doma in po svetu* so se lotili letošnje osrednje teme. O tem, kako so se praznile Lozice po prvi svetovni vojni, je spregovorila prof. Mojca Vrčič iz Lozic na Vipavskem; **Kako se povezujemo in kako bi se želeli povezovati s svojim rodnim krajem**, je spregovoril dr. Andrej Fink iz Argentine, Janez Cimperman, župan občine Ig, pa o tem, kako se in kako bi se želeli povezovati s svojimi izseljenci. Spregovori-

la je tudi poslanka Alenka Jeraj, podpredsednica Odbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide v Državnem zboru, o slovenski narodni zavesti. Županja Šmarjeških Toplic, mag. Bernardka Krnc, rojena v Hamburgu, je spregovorila o lastni izkušnji izseljenstva. Državni sekretar za pravosodje Robert Marolt je sklenil okroglo mizo z mislimi o izseljenstvu in o prizadevanju Slovenije na področju zakonodaje o zadevah izseljencev. Okroglo mizo je vodila prof. Pav-

linka Korošec Kocmur. Po kosilu v OŠ Primoža Trubarja se je srečanje nadaljevalo z ogledom Trubarjeve domačije na Rašici, nato pa še na Turjaškem gradu s kulturnim programom, ki so ga pripravili slovenski dijaki iz Kanade in Argentine, prepeval je Zdruzeni pevski zbor iz Augsburga, Ulma in Stuttgarta, vmes pa je dr. Zvone Štrubelj, izseljenski duhovnik v Stuttgartu in eden najboljših poznavalcev Trubarjevega življenja in dela, spregovoril o očetu slovenske pisane besede ob 500-letnici njegovega rojstva in njegovem pomenu za slovenstvo. Pred vsesplošnim druženjem na grajskem dvorišču je nastopila še folklorna skupina Triglav iz Stuttgarta.

PEVMA Štiridnevno praznovanje

Pester in bogat program v čast zaveznice sv. Ane

Kot je že prišlo v lepo nava-do, so tudi letos župnija sv. Mavra in Silvestra, krajevni svet Pevma, Štmaver, Oslavje - glavni prireditelj -, društvi Sabotin in Naš prapor združili moči in z raznolikim, tudi duhovno bogatim sporedom počastili zaveznico sv. Ano, ki jo je v pevski cerkvi v svojem značilnem slogu ovekovečil Tone Kralj. Tridnevno praznovanje se je letos raztegnilo na štiri dni.

Zvezdat poletni večer, v četrtek, 24. julija, je pospremil veliko število poslušalcev (med njimi je bila tudi občinska odbornica Silvana Romano) v pevsko župnijsko cerkev, kjer je potekal prvi izmed prazničnih dni. Praznovanje se je namreč začelo z blagoslovom orgel in zborovskima nastopoma ter orgelskim koncertom. Domača cerkev je dobila nove orgle: sto let staro glasbilo je domovalo do sedaj v Selu pri Batujah, na Vipavskem, odslej pa bo plemenitilo in bogatilo cerkevne obrede v Pevmi. Kot je zabeleženo v programskem lističu, sta orgle izdelala brata Zupan l. 1908 kot opus 110. Razstavljene je v Pevmi temeljito prenovil Marjan Bukovšek, naslednik ljubljanskih orglarjev Jenko. Orglam so dali nov ventilator, razširili ohišje in jih prilagodili prostoru kora. Orgle so pnevmatske z enim manualom in pedalom ter imajo registre: Principál 8, Salicional 8, Salicet 4, Octav 4, Geigen principál 4, Superoctav 2 v manualu, v pedalu pa: Subbas 16, Pianobass 16. To naj bo navedeno za izvedence, tisti, ki se na ta kraljevski instrument ne spoznamo, lahko samo rečemo, da so lepe na pogled in imajo všečen glas.

Za svečan blagoslov orgel je bil povabljen goriški nadškof Dino De Antoni, ki je rad sprejel povabilo in ob blagoslovu izpred glavnega oltarja skupaj z verniki zmolil tole molitev: »Dobri Bog, vse, kar imamo, je dar Tvoje dobrote in vseh, ki nas imajo radi in skrbijo za skupno dobro. Iz srca se Ti danes zahvaljujemo za vse, ki so poskrbeli, da imamo tudi v Pevmi prave orgle - kraljico instrumentov. Po priprošnji sv. Cecilije, zaveznice cerkevne glasbe, nam pomnoži vero in veselje nad življenjem. Daj vztrajnost in zadoščenje pevcem, pevovodjem in organistom, da bodo z navdušenjem bogatili naše bogoslužje in privabili k sodelovanju še nove pevke in pevce. Kakor imajo piščali na orglah vsa-

ka svoj glas, ki se zliva v čudovito harmonijo, tako naj tudi mi po petju in glasbi rastemo v edinosti in ljubezni. Na te orgle in nas vse naj se razlije obilen blagoslov Boga Očeta in Sina in Svetega Duha. Amen«. Potem je radovednost gnala nadškofa na kor, ker si je orgle hotel поблиže pogledati in nanje še enkrat različi božji blagoslov, da bodo zvesto služile svojemu namenu. Z nadškofom so v prezbitariji sedeli še msgr. Oskar Simčič in mladi duhovnik Alessio Stasi ter seveda g. župnik Marijan Markežič, ki je v jedrnatem nagovoru pozdravil uglednega gosta, izrekel dobrodošlico vsem in se iskreno zahvalil tistim, ki so pomagali pri razs-

troitus, z liričnim nadihom. Zazvenela sta še dva korala G. P. Telemanna: Herr Jesu Christ dich zu uns wend; Straff mich nicht in deinem Zorn in dva preludija J. L. Krebsa. Nato je mladi, a z interpretativno razpoznavnostjo obdarjeni organist prešel na Meditacijo in Postludij enega izmed najbolj plodovitih slovenskih skladateljev Stanka Premrla, ki je odločilno vplival na razvoj slovenske cerkevne glasbe. Spored je končal z neprekosljivima glasbenima mojstrima, L. v. Beethovnom in njegovgo skladbo za mehanično uro ter z igrivo Fantazijo v G-duru BWV 572 J. S. Bacha. Ko se je navdušeno in hvaležno ploskanje

samorastniki, ki svobodno, brez kakršnihkoli društvenih vezí, s svojimi igrami skušajo ohranjati ljudske značilnosti svojega kraja in zgodovinski spomin na drobne vsakdanjosti. Številnim gledalcem so se predstavili z Mini tragikomedijo Brgešine in buštni moje in tvoje mladosti, ki so jo premierno predstavili v Desklah lansko leto marca. V prizoru, ki je nastal po zapisu in zamisli Jožice Strgar in so ga na oder postavili s skupnimi močmi, je protagonist starejši zakonski par, ki si ob ne navadnem zbirateljskem konjičku, zbiranju spodnjega ženskega perila, lajša tegobe staranja in se v mislih vrača nazaj v mlade raz-

Nadškof Dino De Antoni in župnik Marijan Markežič (foto DP)

jem cvetja je čestital in se jim zahvalil za udeležbo Lovrenc Peršolja, ki je tudi ponovno izrekel besede hvalečnosti župniku Marijanu Markežiču za orgle in vsem njegovim pomočnikom. Zahvala je šla tudi oslavskim vinogradnikom, ki so podarili svojo žlahtno kapljico, in mladim, ki so pomagali pri ureditvi letošnjega praznovanja sv. Ane. Program so posladkale gospe, ki so ponujale breskve v vinu. Prijetno dogajanje se je izpelo ob glasbenem triu Vilija, Joška in Miloša in njihovih melodijah.

Sobotni, vremensko nekoliko kujav večer pa je bil ves za mlade. Na šolskem dvorišču so se zvrstile poznane rock skupine, Dusty dreams, Kanalje, The Maff in razgrele mlada srca s svojimi avtorskimi pesmimi in zimzelenimi rock hiti. Na odru se je, po napovedovanju Martine Cumin, najprej predstavila gostujoča skupina Kanalje, katere člani (Ana Lapajne, vokal, Nejc Nikolavčič, bobni, Sebastjan Eleršič, kitara, Gregor Prinčič, kitara, in Danijel Konjedić, bas kitara, so s Huma in okolice. Skupaj so že tri leta in najraje pejejo svoje pesmi. Pokazali so, da jim ustvarjalna energija ne manjka. Za njimi je izvirne pesmi ponudila skupina Dusty dreams, ustanovljena l. 2005, sestavljena iz treh članov: Ivan Golob, glas, kitara, Elija Prinčič, bas, Federico Comar, bob-

vladanja instrumentov in odrskega prostora ter neposrednega stika s publiko se pozna, da imajo za seboj že veliko nastopov in tudi kako nagrado. Večkrat so nastopili na Rebuljadi kot predskupina bandov Big Foot Mami in Sank Rock. Na seznamu imajo že dva CD-ja. Na večeru, ki se je prevesil krepko čez polnoč, so z lahkoto prehajali s priredbami znanih angleških in drugih hitov na svoje avtorske pesmi in poželji odobravanje mladih poslušalcev ter seveda kot vsi ostali prejeli zahvalo Lovrenca Peršolja, ki jim je v imenu prirediteljev podelil dar iz vinske kleti Primosic. Višek praznovanja sv. Ane je bila nedeljska slovesna sv. maša, 27. julija, ki jo je v domači cerkvi daroval župnik g. Marijan Markežič. Mašni obred (v slovensščini in italijansščini) so spremljale lepe cerkevne pesmi, ki jih je ob orgelski spremljavi Jurija Klanjščka pel vaški cerkveni zbor. Ob godovanju sv. Ane, "none našega brata Jezusa" se je Markežičeva misel navezala na vse naše nonote, katerih vrednote naj se prenašajo na mladi rod. V vsebinsko bogati homiliji pa je, navezujoč se na evangelijsko nedeljsko sporočilo, naglasil, da srečo, po kateri človek hrepeni in jo zmotno išče tudi v igrar na srečo, ki večinoma vodijo le v zasvojenost in pogubo, najde

Organist Mirko Butkovič (na sredi) z ostalimi oblikovalci večera (foto DP)

tavitvi, prevozu in postavitvi »kraljice vseh glasbil«. Pravo domače vzdušje je na četrtkovem večeru ustvaril domači Cerkevni pevski zbor, ki je ob spremljavi mladega organista Jurija Klanjščka ubrano zapel, pod taktirko Sabine Antoni, Počeščena sv. Ana Gregorja Riharja in dve pesmi primorskih skladateljev, Vinka Vodopivca in Mirka Fileja, Dragih vseh najdražja Ti in Kdaj, o Jezus, Te pričakam. Po blagoslovitvi so orgle kot podkrepljene od blagoslova polno zadonele, ko je na njihove tipke in pedale nežnejše, pa tudi krepkeje pritiskal mladi orgelski mojster Mirko Butkovič, ki je svoj koncert začel z delom madžarskega skladatelja Z. Kodalyja (1882-1967) In-

udeležencev večera pomirilo, se je na koru ob orgelski spremljavi Martina Maitija predstavil Cerkevni pevski zbor Selo, tokrat pod vodstvom Ane Jerkič, namesto gospe Marje, ki je po Markežičevih besedah "motor v vasi". Poslušalce je popeljal k Božji Materi s pesmima Vinka Vodopivca Svetogorska Mati mila in Marija Pomočnica Franca Mihelčiča. Mladi čisti glasovi so odpeli še V sveti pesmi Franca Gruberja in Na bregu jutra Jožeta Trošta. Ob toplim ploskanju so dirigenta in organista iz rok predsednika rajonskega sveta Lovrenca Peršolja je in zale mladenke Grete Module prejeli cvetlični dar in publikaciji, ki sta pred kratkim izšli pri Goriški Mohorjevi družbi, in sicer Tone Kralj izpod peresa Verene Koršič Zorn in Gorica, Vodnik po mestu in sledovih slovenske prisotnosti Erike Jazbar in Zdenka Vogriča. Ob koncu se je župnik Markežič zahvalil tudi gospe, ki so počistile kor in cerkev, in tistim, ki so pripravili zakusko ob cerkvi, na katero so bili seveda povabljeni prav vsi, da bi v veselju počastili sv. Ano, zaveznico vasi, pa tudi novo pridobitev, lepo zveneče orgle častitljive starosti, ki bodo odslej s svojim glasom žlahtnile bogoslužja.

V petek, 25., in soboto, 26. julija, se je prizorišče praznika premaknilo na dvorišče osnovne šole J. Abram. Petkovo dogajanje so komedijsko obarvali člani Kambreško etnološke gledališke skupine Kontrabant čez Idrijo, samosvoji igralski

posajene čase, ki se zdijo kot lepe sanje. Skupina je v juliju, v Kulturnem domu Deskle, zabeležila petletnico delovanja s situacijsko komedijo Od vrat za vrat, ki jo je

Glasbena skupina The Maff show iz Goriške

sestavila in zrežirala Tjaša Ruzzier, članica znane radijske kabaretno skupine. Po odrski uprizoritvi si je občinstvo napaslo oči ob diapositivnih najrazličnejših cvetic, ki krasijo vrtove 44 udeležencev letošnjega natečaja V domačem vrtu... Petčlanska komisija, v sestavi Mirjam Radinja, pobudnica natečaja, Sonja Bensa, Betti Marussi, Barbara Sošol in Martina Cumin, ki je tudi napovedala večerni program, je po ne ravno lahkem delu podelila pet nagrad. Nagrajeni so bili: Eda Pahor za kompozicijo, Danica Markovič za šopek temnordečih vrtnic, Silva in Arduino Robazza za balkon, Zorana Sfiligoj in Beučar Silva za značilnost. Pridnim gojitel-

ni. Odsotnega Prinčiča je imenitno nadomestil Michele Schincariol, član skupine Live Killers. Fantje so se izkazali z izvirnimi pesmimi; od sedaj so jih naštel že dva-jset. Poslastica večera pa je bil suveren nastop skupine The Maff, ki šteje pet odličnih glasbenikov: Manuel Soban, glas, kitara, Franko Reja kitara, synth, back vokal, Luka Klanjšček, bas kitara, back vokal, Marko Klanjšček, bobni, ki je sicer na večeru imel nadomestnika Francesca. Fantje se družijo že od l. 2003. Iz cover banda so se preobrazili v rock band, ki rad goji avtorsko glasbo, v kateri je poleg rocka zaznaven vpliv reggaeja, punka in ska glasbe. Iz sproščene ob-

mo. "Iščimo zato tisti (božji) zaklad, ki bo potešil naše srce!" Zaradi nestanovitnega vremena je napovedana procesija po vasi odpadla, zato je g. župnik vse molitve in prošnje opravil pri oltarju. Podelil je tudi slovesni blagoslov z Najsvetejšim. S kora je občuteno, ob spremljavi novih orgel, zadonela zahvalna pesem, ob sklepu celotnega obreda pa še mogočna Najvišji vsemogočni Bog. Verniki so se po mašni daritvi zadržali v šolskih prostorih na družabnem srečanju, ki je ob prigrizku in dobri kapljici združilo in povežalo domačine v prijateljsko skupnost.

Iva Koršič

Romjan

Odoben načrt za izgradnjo slovenskega šolskega centra

Slovenski šolski center, ki bo v naslednjih letih zrastel v Romjanu, je bil ena od točk na dnevnem redu seje občinskega sveta v Ronkah. V razpravo je šel preliminarni načrt za izgradnjo slovenskega pola, novega kompleksa, o katerem je govor vsaj od leta 2003. Februarja letos je ronška občina za zadevno zemljišče, ki obsega približno 3.000 kvadratnih metrov, morala odšteti 90.000 evrov.

Zemljišče je v Romjanu, v ulici Capitello, za današnjo stavbo šole Brumati, kjer so danes učilnice, tako slovenske kot italijanske osnovne šole, ob njej pa je tudi vrtec. Načrt je sicer še potrebno predelati in prilagoditi novim zahtevam, v odobritev je šla tudi varianta regulacijskega načrta, ki spreminja namembnost manjšega dela zemljišča.

Na občini računajo, da naj bi dokončen osnutek načrta pripravili do septembra in da naj bi dela začeli januarja naslednjega leta.

Za občinsko blagajno bo to pomenilo 1 milijon in 800.000 evrov, vsoto krijeta prispevka, ki sta ga namenili dežela in goriška pokrajina.

Načrt sta na seji razkrila arhitekta Calligaris in Zonch, predvideva pa kompleks s sedmimi učilnicami, zbornico za učno osebje, laboratorije, večji prostor za jedilnico, skladišča. Posebna pozornost je namenjena energetskemu varčevanju, lahko torej govorimo o moderni stavbi.

Ronški župan Roberto Fontanot je povedal, da bo poseg rešil prostorsko stisko, ki v Romjanu danes pesti več kot 100 otrok. Gradnja kompleksa pa spada v širši večletni načrt javnih del, ki so vezana na šolska poslopja. Dejstvo, da zadeva slovensko šolo, sproži očitno pri nekaterih še vedno posebno pozornost. Začetek del je torej predviden za naslednje leto, sama gradnja bo zahtevala približno leto dni in šele takrat, torej leta 2010, se bo končal postopek, ki je začel svojo pot leta 2001.

Preliminarni načrt je ronški občinski svet odobril z glasovi svetnikov levosredinske večine po dveh urah razprave.

Srečna se moja duša raduje v Gospodu

ZAHVALA

Iskrena hvala vsem, ki ste nam stali ob strani in počastili spomin naše drage sestre, svakinje in tete DANICE TINTA

Posebna zahvala domačemu župniku Antonu Lazarju in Karlu Bolčini za pogrebno mašo in tolažilne besede, pevcem, sestram Zavoda svete Družine in vsem pogrebem.

SVOJCI

ZAHVALA

ŠULIGOJ TATJANA por. BLAŽIČ

Prisrčna hvala vsem,

ki so počastili spomin naše Tatjane.

Posebna zahvala duhovnikom, tudi za poslovilne besede, gospodom Simčiču, Žbogarju, Markežiču in Stasiju ter organistu in pevcem.

DRUŽINE BLAŽIČ, ŠULIGOJ IN PRIMOŽIČ

Pokrajinska odbornica Mara Černic o smernicah novega načrta za ravnanje z odpadki

Iskanje novih rešitev za čim bolj smotrno upravljanje odpadkov

Upravljanje mestnih odpadkov je že več časa - in v prihodnje bo vedno bolj - kočljiva tema. Ne le širše, ampak tudi naše krajevne razmere zahtevajo namreč vedno več pozornosti, da ohranimo zdravo okolje in družbo. Potrebne so nove in inovativne rešitve, saj imamo v goriški pokrajini eno samo odlagališče, ki pa bo kmalu zasičeno, je v torek, 22. julija, povedal pokrajinski tajnik Slovenske skupnosti Julijan Čavdek na koristnem informativnem srečanju, ki ga je stranka organizirala skupno s krožkom Anton Gregorčič. V komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž je namreč pokrajinska odbornica Mara Černic kar številnim predstavnikom slovenskih izvoljenih upraviteljev, nekaterim občinskim svetnikom in članom krajevnih skupnosti ter drugim zainteresiranim iz vse Goriške predstavila pokrajinski načrt za upravljanje odpadkov.

"Zdi se nam prav, da veste, kaj nameravamo narediti z novim pokrajinskim načrtom", je povedala odbornica, ki ima med drugimi pooblastila za ravnanje z odpadki. Tema je namreč tudi politično zelo delikatna, saj je predsednik Gherghetta že v volilnem programu napovedal, da ne bo odpiral novih odlagališč. Gre pa za pomembne izbire, ki s sabo prinašajo znatne ekonomske posledice. "Kot javna uprava imamo zelo jasne cilje", je nadaljevala predavateljica; in sicer: varovanje okolja in zaščito družin. Pokrajinski načrt bodo sestavili jeseni, predvidoma na začetku naslednjega leta ga bo prvič sprejel pokrajinski svet, na-

to ga bodo predstavili občinam in deželni upravi za opombe, nakar se bo vrnil v pokrajinski svet za dokončno odobritev. Predavateljica je nato smotrno, nazorno in razčlenjeno prikazala politični dokument, ki vsebuje usmeritev pokrajinske uprave glede prilagoditve načrta za

ravnanje z odpadki. Pokrajinski svet je že sklenil, da bo pri tem dajal prvenstveno pozornost varovanju okolja in omejevanju stroškov, ki bremenijo družine. Jasno je bilo poudarjeno, da ne bodo postavljali novih odlagališč ali sežigalnikov. Skušali bodo doseči maksimalni in optimalni delež ločeno zbranih odpadkov, uporabniki pa bodo plačevali po količini proizvedenih odpadkov (in ne več glede na površino bivališča kot doslej). Občinam, ki največ reciklirajo, nameravajo znižati osnovne tarife. Novi načrt namerava preurediti že zbiranje odpadkov: to danes izvaja IRIS prek petih operaterjev, kar znatno povečuje stroške. Poleg tega želijo poenotiti pravila v vseh občinah, hkrati pa tudi preveriti, ali je možno zmanjšati število vreč za različne vrste odpadkov. Pokrajina si je kot cilj ločenega zbiranja do leta 2011

Foto DPD

zastavila 65% delež, s čimer se župani povsem ne strinjajo. Občine naj bi bile porazdeljene v štiri različne razrede s posebnimi strategijami zbiranja. Posamezne občine lahko, pod določenimi pogoji, tudi prilagajajo strategijo zbiranja, obvezni pa bodo trdni zaboji za papir in čiščenje cestnišč po odnašanju odpadkov. Zbiranje naj bi izvajal ATO, nov organ, ki bi tudi omogočil enotno tarifo za vso pokrajino. Glede odstranjevanja odpadkov želi pokrajina doseči čim večjo samostojnost, ki bi imela kot posledico tudi nižje stroške. Sodelovanje s sežigalnikom v Trstu se bo nadaljevalo, veliko pa pričakujejo od kompostarne v Moraru in od obrata za kompostiranje v Štaranu; govori se tudi o obratu za pirolizo (uplinjevanje odpadkov) v Moraru, ki bi bil za italijanske razmere prava novost in bi pomenil

lep korak naprej. Stroški naj bi se torej zmanjšali zaradi nižjega števila prevozov, zaradi večjega deleža ločenega zbiranja odpadkov, zaradi preureditve IRIS-a in drugih dejavnikov. Pokrajinska uprava predvideva tudi analizo o tem, kako načrt za ravnanje z odpadki vpliva na zdravje. V znamenju popolne prozornosti namerava tudi izdajati letno poročilo o izidih tega nadzora. V bogati razpravi so prišli na dan najrazličnejša vprašanja in sugestije, vezani na različne krajevne stvarnosti: od ekoloških otokov do rasti ekološke kulture in zavesti, od osveščanja občanov do nič kaj prepričljive vloge IRIS-a. Na splošno pa so navzoči imeli vtis, da moramo nadaljevati po zastavljenem tiru, sploh pa si moramo prizadevati, da bi na vse možne načine zmanjševali količine odpadkov.

DD

Pojasnilo k besedi enoumje

Odmev

V Novem glasu z dne 17. julija 2007 se Irene Brumat sprašuje: Enoumje, kaj pa je to?

in domneva zmotno, da ta beseda (navajam prosto), ki... ni sploh citirana ali omenjena v Slovarju slovenskega knjižnega jezika kot v drugih Slovenskih pravopisih, sploh ne obstaja. Zdi se ji celo, da je ta samostalniška neka nova, morda zamejska, evfemistična skovanka, ki naj bi nadomestila ali kamuflirala besedo komunizem.

Njena ugibanja le delno držijo, ker ne gre za "zamejsko" sko-

vanko in evfemizem, marveč za splošno slovensko, ki so jo potem začeli uporabljati tudi... "zamejci", in ne nadomešča obvezno le komunizem, lahko tudi kakšno drugo enoumje, saj je njen pomen odvisen od uporabnika. Ko bi gospa Irene Brumat odprla Slovenski pravopis Jožeta Toporišiča, ki ga je izdala Slovenska akademija znanosti in umetnosti in Znanstvenoraziskovalni cen-

ter SAZU v Ljubljani 2001, bi na str. 544 našli na te izraze (podala jih bom skrajšano, brez naglasov in v oklepaju dodala kakšen primer. Razloga pa bom vzela iz prvega zvezka velikega slovarja:

enoum (enoumni pomen, enoumna razlaga, enoumno govorjenje) - ki se da razumeti samo na en način.
enoumnost - lastnost, značilnost enoumnega (enoumnost odgovora)
enoumje (politično enoumje) - v velikem slovarju ni te oblike in posledično niti razlage, kar po-

meni, da so jo skovali in začeli rabiti šele po letu 1969. Prav tako je ni v Slovenskem pravopisu iz leta 1962, šele v naslednjem Toporišičevem.

enoumno, prislov (enoumno odgovoriti).

V Šlencem Velikem slovensko italijanskem slovarju (DZS, Ljubljana 2006) pa je mogoče brati na str. 193:

enoumen - univoco
enoumje - slabšalno - uniformita', livellamento; monolitismo
enoumnost - univocita' Italianisti, na plan! Se strinjate? **Jolka Milič**

In memoriam Tatjana Šuligoj por. Blažič

Z bogoslužnim slovesom v cerkvi sv. Ivana v Gorici, sedežu mestne slovenske duhovnije, in s pokopom poleg pokojnih staršev na pevmskem pokopališču se je v četrtek, 17. julija, sklenilo še ne 70-letno zemljsko potovanje Tatjane Šuligoj iz dobro znane goriške slovenske družine.

Na njeno željo so jo mož inž. Oskar Blažič in sinova Matija in Marko iz Monze, milanskega "predmestja", kjer je z družino domovala dobrih 40 let, kot "ptico selivko" dokončno pospremili do njenega izhodiščnega življenjskega "gnezda".

O Tatjani in njenem možu inž. Oskarju Blažiču, dolgo let zaposlenem v dobro znanem milanskem koncernu Pirelli, do leta 1980

insem ničesar vedel. Spoznal sem ju, ko sem na željo slovenske škofovske konference prevzel duhovno oskrbo skupnosti milanskih Slovencev, kakor se je 10 let poprej izoblikovala; Tatjana in Oskar sta bila med prvimi njenimi člani. S tem sem prevzel dolžnost, da tem našim razseljenim ljudem, ki se za to prostovoljno odločijo, poskrbim mesečno nedeljsko popoldansko mašo v slovenskem jeziku in nato možnost, da skupaj preživijo v nič manj pomembni družabnosti, ki maši sledi, še uro ali dve. Prav v tistih trenutkih, ki ne vsebujejo le prijateljskega klepetka, se namreč pojavljajo vprašanja, se oblikujejo odgovori in se razodevajo neslutene življenjske zgodbe, ki zaznamujejo izseljeniško izkustvo naših ljudi. Teh srečanj se razumljivo udeležujejo predvsem slovenski rojaki, a tudi njihovi italijanski partnerji (možje, žene, prijatelji). To stanovsko pisano družbo, ki se razteza od hišne gospod-

inje do inženirja in zdravnika, zaznamuje velika želja po slovenski besedi, zlasti pa po slovenski pesmi. Prav zato sem v svojem skoraj dvajsetletnem skrbištvu na svoja romanja proti Milanu povabil marsikatero pevsko skupino zlasti

mladih ljudi. Danes za slovensko milansko skupnost vzorno skrbi gospod Karlo Bolčina in to skrbjenje vzporeja z ne manjšo skrbjo, ki jo

predstavlja štandreška župnija. Mnogi člani nekdanje milanske skupnosti so že "odšli." Če sem le mogel, sem jih ob slovesu pozdravil s slovensko besedo. Vsekakor pa me veseli, ko slišim, da tiste, ki so odšli, obilno nadomeščajo novi ljudje, ki so to skupnost tako ali drugače "odkrili."

Svoja milanska romanja sem sklenil jeseni leta 1998, a prirska vez in spomin na ljudi, ki sem jih tedaj spoznal, sta globoko zapisana v meni. Zlasti pa hranim hvaležen spomin na nekatere, ki so mi pogosto nudili gostoljubje na domu, mi približe pomagali pri razreševanju večjih ali manjših vprašanj, ki jih skupnostno bivanje ustvarja, pa tudi pri oblikovanju raznih pobud za našo "vidljivost" v "moralni italijanski prestolnici", kot svoje mesto ponosno nazivajo Milančani. V to skupino ožjih milanskih prijateljev rad prištevam pok. Tatjano in njenežega moža inž. Oskarja. Hvala za prijateljstvo, a še bolj za bivanjsko čast, izkazano slovenskemu imenu.

O. S.

Obvestila

Svet slovenskih organizacij sporoča, da bo goriški urad zaprt od 11. do 14. avgusta. V ostalih delavnikih pa je urad odprt po poletnem urniku od 9. do 13. ure. Poletni urnik bo v veljavi do 31. avgusta.

Zaradi poletnega dopusta bo urad Kulturnega centra Lojze Bratuž zaprt od ponedeljka, 28. julija, do vključno četrta, 21. avgusta 2008. Katerokoli informacijo ali nujno sporočilo lahko posredujete na elektronski naslov: info@kclbratuz.org

Kulturni center Lojze Bratuž in galerija Rika Debenjaka pripravljata spominsko razstavo ob 50-letnici smrti goriškega umetnika Lojzeta Špacapana. Da bi likovnika čim bolj popolno predstavili, se organizatorja obračata na ustanove in zasebnike s prošnjo po informacijah in morebitni posoji del za razstavo (tel. št. 0039 0481 531445 med 8.30 in 12.30; e-mail: info@kclbratuz.org).

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča, da bo v soboto, 2. avgusta, na izlet s piknikom v Gojačah pri Ajdovščini odpeljal prvi avtobus ob 7.15 iz Doberdoba, nato skozi Poljane, Vrh in Štandrež. Drugi avtobus pa bo odpeljal ob 7.30 s postankom pri Pevmskem mostu (pri vagi), v Podgori (pri telovadnici) in v Štandrežu. Je še nekaj mest. Prijave sprejemajo poverjeniki Ema B. (0481 21361), Veronika T. (0481 882302), Ana K. (0481 78061) in Saverij R. (0481 390688). Na račun 20 evrov.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča, da bo društveni sedež na Verdijevem korzu zaprt od 4. do 30. avgusta.

Na sedežu Sveta slovenskih organizacij v Gorici je na razpolago DVD s fotografijami, videoposnetki in izdelki videodelavnic z lanskega poletnega središča Srečanja 2007.

Darovi

Namesto cvetja na grob za pokojne prijatelje Jožefa Korsiča in Jožefa Princiča z Jazbin pri Gorici daruje Anton Korsič iz Trsta

60,00 evrov kot prispevek za nove umetnine v cerkvi na Jazbinah.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 01.08. do 07.08.2008)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 18.30 do 19.30. Spored:

Petek, 1. avgusta (v studiu Andrej Baucon): Poletje z najboljšo narodno-zabavno in zabavno glasbo - Zanimivosti in humor.

Sobota, 2. avgusta (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v beneškem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 4. avgusta (v studiu Andrej Baucon): V poletje z najboljšimi vročimi hiti - včeraj in danes; živemu se vse zgodi; obvestila.

Torek, 5. avgusta (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 6. avgusta (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Sončni in lunini mrki - Izbor melodij.

Četrtek, 7. avgusta (v studiu Niko Klanjšček): Poletje po domače, a nekoliko drugače.

Pri težavah
s krčnimi žilami
in odprtimi ranami
se obrnite na tel.
00386 31 837218

Naš kolega
PETER RUSTIA
je uspešno opravil
časnikarski izpit.
Čestitata mu
uredništvo in uprava
Novega glasa

Zahvala g. Robertu De Lorenzu

Svet slovenskih organizacij:

Svet slovenskih organizacij želi izraziti g. Robertu De Lorenzu kar največje priznanje in hvaležnost za delo, ki ga je opravil kot goriški prefekt. Niso nam znani razlogi, zakaj zapušča ta položaj, vsekakor ostaja veljavno vse, kar je napravil. Kot velika osebnost je naš prostor vsestransko obogatil. Tega se seveda še posebej zavedamo pripadniki slovenske narodne skupnosti, kateri je g. Roberto De Lorenzo dal ceno enakovrednosti, ki pripada vsem in nikomur ničesar ne jemlje. Podobno je ovrednotil Slovence onstran nekdanje meje, saj je v čezmejnem sodelovanju začutil veliko priložnost za vse, ki živijo v teh krajih. Svoje prepričanje je istočasno delil z velikim delom večinskega naroda, saj je bilo njegovo sporočilo zelo jasno: prijateljstvo med vsemi je največja dobrina, ne nazadnje je to smisel nove Evrope. Z vsemi svojimi prizadevanji je g. Roberto De Lorenzo opravil nad vse dragoceno delo in izpostavil tiste smernice medsebojnega razumevanja, ki ne morejo nikoli utoniti v pozabo.

Slovenska skupnost:

Slovenska skupnost se zahvaljuje goriškemu prefektu Robertu De Lorenzu za vse opravljeno delo in za občuteno pozornost, ki jo je izkazal slovenski narodni skupnosti na Goriškem, obenem mo vsoč občilo uspeha v nadaljnjih poklicnih obveznostih. Obenem stranka SSK želi novi prefektinji Marii Avgusti Marrosu dobro upravljanje novih zadolžitvev v upanju, da se bo nadaljevalo delo, ki ga je vzpostavil njen predhodnik. SSK in izvoljeni predstavniki, zlasti v goriški občini, so v prefektu De Lorenzu vedno našli osebo, ki je bila pripravljena se soočiti s še nerešenimi vprašanji o pravicah in o izvajanju zakonov za zaščito slovenske narodne skupnosti. Pri tem ostajajo v spominu besede, ki jih je prefekt izrekel ob odkritju spominske plošče v Podgori ob 70-letnici smrti Lojzeta Bratuža ter na žalni seji v spomin na pokojnega deželnega svetnika in pokrajinskega tajnika SSK Mirka Špacapana, kot tudi na vseh tistih prireditvah, ki se jih je z veseljem udeležil. Kar gre še izpostaviti pri delu, ki ga je opravil prefekt De Lorenzo, je nedvomno posebna pozornost v odnosih do Nove Gorice in čezmejnega sodelovanja. To je bil pristop, ki sta ga SSK in vsa slovenska narodna skupnost izredno cenili, saj je presegal dosedanje institucionalne standarde. SSK tudi ostro obsoja omalovaževanje prefektovnega dela iz ust nekaterih goriški politikov, ki so s svojimi izjavami nazorno pokazali nizko politično raven določenih desničarskih krogov, katerim je bilo, žal, zaupano vodenje mesta.

150-letnica rojstva Juliusa Kugyja

V spomin na očeta Julijcev

Ob 150-letnici rojstva Juliusa Kugyja so v Trstu, Gorici in dolini Trente pred nedavnim potekale slovesnosti v spomin na alpinista, pisatelja, pravnika, botanika, filozofa in velikega humanista, ki je poleg omenjenih dejavnosti v sebi negoval najbolj žlahtno izročilo našega prostora: sobivanje različnih kulturnih in jezikovnih izročil.

Goriška slovesnost je potekala v parku Coroninijevga dvorca. Julius Kugy se je namreč rodil v takratni plemiški vili 19. julija 1858. V Trstu je tedaj razsajala epidemija, zato se je družina preselila za krajše obdobje v posoško mesto. Slavnostni govor je v Gorici imel Sergio Tavano, ki je spregovoril o goriškem miljeju ter poudaril pomen treh alpinistov, ki so s posoškim mestom neposredno povezani. Ob Kugyju sta to še Tuma in Seppenhofer. Govorili in pisali so v različnih jezikih, je povedal Tavano, zrasli pa so iz iste duhovne kulture.

Julius Kugy je umrl v Trstu leta 1944. Zalivsko mesto se bo odslej spomnilo velikega moža – očeta Julijcev - v Ljudskem vrtu, kjer so pred kratkim postavili njegov

ve ljubljene gore. Na proslavi je predsednica tržaške pokrajine Maria Teresa Bassa Poropat med drugim poudarila simbolnost Juliusa Kugyja, ki je bil svetel sim-

bol integracije in sožitja med narodi. "Zaradi njegovih družbenih in kulturnih vrednot ga lahko jemljemo za zgled kot sodobnega Evropejca", je dejala Poropatova. Najbolj pristrčna pa je bila dvodnevna spominska svečanost v do-

vestransko obdelal. Srečanje so priredili Triglavski narodni park, občina Bovec, MDO Posočja in Planinska zveza Slovenije 19. in 20. julija. V sodelovanju z do-

čudovito govori o naravi). Kunau je mlademu Kugyju že v zgodnjih srednješolskih letih predstavil dve osebi, ki sta globoko usmerili njegovo življenje. Prvi je bil znani tržaški botanik Tomasini. Ta mu je predstavil čudežno rožo, scabiosa trento, zaradi katere je, kot sam pravi, našel Julijske Alpe. S Kunauom pa tudi Baumbachom in Tomasinijem je Kugy večkrat raziskoval in botaniziral floro po Krasu, predvsem v okolici Lipice, na Čavnu, pa tudi drugod. Tako je raziskovalna pot peljala Kugyja od kraškega sveta, ki ga je globoko spoštoval, po Soški dolini vse do Julijskih Alp.

Med odkrivanjem Julijcev se je večkrat družil z domačini. Najbolj pomembni so bili stiki, ki jih je Kugy imel z Andrejem Komacem, ki je postal njegov nerazdružljivi prijatelj, Antonom Tožbarjem in Jožetom Komacem - Pauerjem.

Kugy je s svojimi idejami za številne vzpone organiziral pravzaprav vsakokrat malo odpravo. Te ljudi je vzgojil v odlične gorske vodnike, mnogim je tudi zagotovil uradno dovoljenje za vodenje po gorah. V tem prvem obdobju je na alpinista naredil velik vtis Triglav. Njegova izbrana gora v tem delu Alp pa je bil Jalovec: Kugy je bil prvi alpinist, ki se je pod vodstvom Andreja Komaca povzpел nanj pozimi.

Kugy se je nato lotil odkrivanja zahodnih Julijskih Alp. Po smrti Andreja Komaca je zraslo njegovo prijateljstvo z Antonom Ojcingerjem. Sprva je odkrival to področje Julijskih Alp sam, kasneje pa so se mu pridružili še drugi planinci, ki so postali prav tako znani po Evropi.

Julius Kugy se je zapisal v zgodovino alpinizma tudi zaradi vloge, ki jo je kot avstrijski vojak imel v času prve svetovne vojne. Zanimiv je podatek, da je Kugy odklonil možnost nošenja orožja. Med vojno si je pridobil veliko zaslug kot izvedenec v zvezi z nevarnostjo plazov: njegova enota je zato imela daleč najmanj izgub. Sam pravi, da je bilo njegovo največje dejanje to, da je lahko materam vrnil njihove sinove.

Svojo prvo knjigo Iz življenja gornika je začel pisati prav proti koncu prve svetovne vojne. Takratne vojake je učil tudi plezanja. Kugy je na začetku vojne prostovoljno stopil v avstro-ogrsko vojsko, da bi enotam nudil svojo alpinistično izkušnjo. Po bitki pri Kobari-
du, ki je nanj naredila velik boleč vtis, je vojaško dejavnost prenehal.

Po vojni je družinsko podjetje zaprl in se posvetil pisateljevanju in predavanjem po nemško in slovensko govorečih deželah. Poleg spisov, objavljenih v avstrijskih gorniških časopisih, nekaj pa tudi v italijanskih revijah, je po svojih izkušnjah v gorah napisal sedem knjig. Po prvi svetovni vojni se je njegovo obdobje osvajanja sten v Julijskih Alpah končalo. Pokazale so se številne boleče poškodbe. Bil je zelo velike postave, zato so njegovi sklepi težko prenašali obremenitve. To je bilo zanj zelo hudo obdobje in priskrbljena mu je bila tudi psihiatrična pomoč. Kasneje pa, ko se je nekako vrnil v življenje, se je začelo najbolj plodno obdobje pisanja in predavanja. Kugy je bil prvi, ki je planinsko literaturo dvignil na zelo visoko raven.

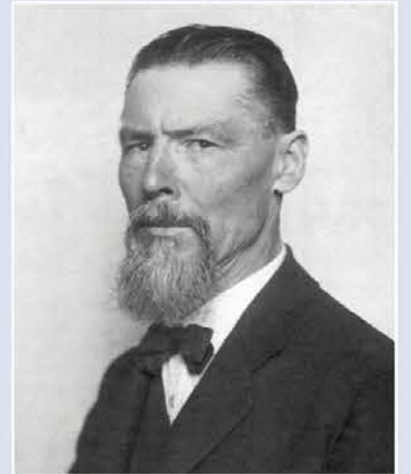
Njegov sin pa je bil drugačen. Verjetno je podedoval več materinih lastnosti in tako tudi pesniško dušo svojega deda. Postal je tudi odličen športnik, obenem se je vrneto učil glasbe. Starši so mu priskrbeli dobre glasbene učitelje. Čisto po naključju je v Juliusovo hišo prišel Richard Kunau, ki se je v očetovem podjetju zaposlil za glavnega knjigovodjo. Ta človek je bil tudi odličen pianist, pomemben kulturnik svojega časa, član Schüllerjevega društva v Trstu, ki je v najboljši dobi imelo tudi čez dva tisoč članov. Poleg tega je mladega Kugyja seznanil z Beethovnom (najvišji vtis je nanj naredila prav šesta simfonija, ki

Kratke

Dunaj in slovenski arhitekti

Ljubljana – V Cankarjevem domu se je po mesecu dni iztekla fotografska razstava "Znaki in sledovi slovenskih arhitektov na Dunaju". Njen avtor je Peter Paul Wiplinger, mednarodno priznan

avstrijski fotograf in pesnik. Tokrat se je posvetil deležu treh slovenskih arhitektov na Dunaju. Gre za umetniške in ne zgolj dokumentarne fotografije del Jožefa Plečnika (Zacherlova palača, cerkev Sv. Duha v Ottakringu, vodnjak Karla Boromejskega), Maksa Fabianija (ki je umrl v Gorici, na Dunaju pa je zasnoval tri večje stavbe, od katerih je najslavnejša Urania ob donavskem kanalu) in na Dunaju živečega Tržačana Borisa Podrecca. Začuda Wiplinger predstavlja njegovo delo z eno samo fotografijo, le kot soavtorja slovite stolpnice Millenium Tower, čeprav je Podreccov dunajski opus bistveno večji. Peter Paul Wiplinger je objavil dvaintrideset pesniških ali pesniško-fotografskih zbirk. Za seboj ima čez sto fotografskih razstav, preveden je v več kot dvajset jezikov, tudi v slovenščino; prva njegova pesniška zbirka v slovenskem prevodu je izšla že leta 1974, sledile pa so še druge izdaje. Razstava je bila pripravljena s sodelovanjem Avstrijskega kulturnega foruma pri Veleposlaništvu Avstrije v Ljubljani. / PK

V Regensburgu Slovenska čitalnica

Vlada se je, po poročanju Slovenske tiskovne agencije, seznanila z informacijo o nameravanem podpisu protokola o ustanovitvi Slovenske čitalnice v Regensburgu. Na podlagi delovanja Nemške čitalnice v Sloveniji (od leta 1995) so nekaj let tekla pogajanja z nemško stranjo o vzpostavitvi Slovenske čitalnice v Nemčiji. Interes za vzpostavitev Slovenske čitalnice v svojem okviru je leta 2006 izrazila Univerza v Regensburgu in tako je bil leta 2007 projekt na 26. zasedanju stalne mešane slovensko-bavarske komisije vključen v delovni program komisije. Novembra je bila na Bavarskem delegacija ministrstva za

kulturo, ki se je z Bavarskim državnim ministrstvom za znanost, raziskovanje in umetnost ter z Univerzo v Regensburgu dogovorila glede nadaljnjih postopkov. Protokol o ustanovitvi Slovenke čitalnice določa obveznosti vseh podpisnikov, podpisali ga bodo predvidoma septembra letos. Čitalnica bi tako lahko začela delovati s študijskim letom 2008/2009. Ustanovljena bo pri Inštitutu za jugovzhod v Znanstvenem centru za vzhodno in jugovzhodno Evropo. Slovenska čitalnica bo vključena v raziskovalno ustanovo, ki je zanimiva tudi za širšo javnost.

V Avstriji je izšla knjiga o žrtvah nacistične evtanazije

Avstrijski deželni arhiv in Linzu je nedavno izdal knjigo z naslovom "Tötungsanstalt Hartheim" (Zavod za ubijanje Hartheim), v kateri so na podlagi večletnih raziskav objavili imena in pojasnili usodo okrog 30.000 ljudi, ki so bili med leti 1940 in 1944 žrtve programov nacionalsocialistične evtanazije. Med njimi so bili tudi Slovenci. Kot poroča Slovenska tiskovna agencija, ki je vest povzela po avstrijski tiskovni agenciji, je bila zgodovinska obravnava nacističnih usmrtitev duševno bolnih, invalidov, neozdravljivih bolnikov, starostnikov iz domov za ostarele in drugih ljudi, ki so jih nacisti uvrstili v kategorijo "življenja nevrednih", težavna. Načrti za evtanazijo so bili strogo zaupni, morilci pa so sledi za seboj sistematično uničevali. Nacisti so prav tako ponarejali podatke o načinu usmrtitve in mrliške listine.

Kot pojasnjuje zgodovinarica Brigitte Kepplinger, so v zgomeljavstrijski dvorec Hartheim na usmrtitev s plinom pripeljali ljudi iz celotne Nemčije, večina žrtev pa je izhajala z območij t. i. Ostmark (Vzhodna ozemlja) - Bavarske, kakor tudi iz Slovenije in Sudetov. Potem ko so pobili okrog 18.000 varovancev bolnišnic in drugih negovalnih ustanov, so v dvorec pripeljali okrog 12.000 ljudi iz koncentracijskih taborišč in prisilnih delavcev. Evtanazijske programe so nacisti izvajali v strogi tajnosti pod nazivom Akcija T4, poimenovali pa so jih po berlinski ulici Tiergarten 4, kjer je bil sedež skrivne ustanove za izvajanje množičnih umorov. Kot poroča APA, je avtorjem prvič doslej uspelo identificirati žrtve in rekonstruirati delovanje evtanazijskega programa. Raziskave zgodovinarjev so tudi del projekta EU. Imena žrtev iz dvorca Hartheim so bila vse do leta 1998 neznana, ko so pričeli s sistematičnim raziskovanjem uničevalnega programa. V spominskem središču, v katerem deluje tudi arhiv, jim je doslej uspelo ugotoviti imena okrog 24.000 oseb, od skupaj okrog 30.000, ki so postale žrtve evtanazije.

Foto Bumbaca

bronasti doprnsni kip: ta je namješčen na neobdelan nabrežinski kamen, ki simbolizira Kugyje-

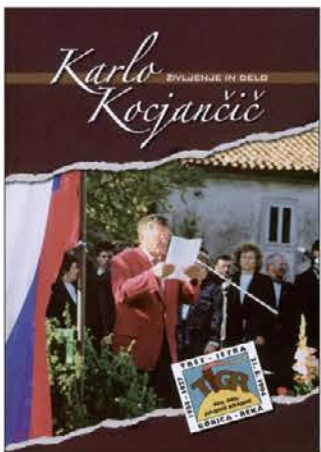
lini Trente ravno zaradi razgleda na gorski svet, ki ga je Kugy v svojem življenju tako globoko in

Založba Mladika

Karlo Kocjančič: Življenje in delo

Karlo Kocjančič (Gradišče pri Materiji, 1933 – Koper, 2003) je bil ugleden primorski javni delavec, ki je pustil za sabo življenjsko delo na področju civilne družbe. S somišljeniki iz vrst primorskih domoljubov je ustvaril Društvo za negovanje rodoljubnih tradicij TIGR Primorske, ki se je v nekaj letih razmahnilo po vsej Primorski in doseglo zgodovinsko rehabilitacijo ter popravo materialnih krivic, storjenih tigrovcem in njihovim svojcem v preteklosti. Karlo Kocjančič je bil tudi navdušen planinec in deloval je kot organizator v različnih organih planinske zveze na lokalni in republiški ravni, kot planinski vodnik, markacist in publicist. Za svoje delo na tem področju je prejel najvišja

možna priznanja, ki jih planinska zveza podeljuje svojim zaslužnim članom. Karlo Kocjančič - Življenje in delo je naslov publikacije, s katero se njegovi prijatelji klanjajo liku tega velikega primorskega javnega delavca. Gre za monografijo, ki jo je uredil Milan Gregorič in v kateri so zbrani prispevki različnih avtorjev, predvsem pričevanja

Kocjančičevih sopotnikov. Vsak živo pričuje o določenem področju Kocjančičeve vsestranske angažiranosti. Svoj zapis so prispevali: Darko Butinar, Branko Bratož - Ježek, Ciril Pelicon, Borut Rutar, Evstahij Pregelj, Marjan Tomšič, Mira Cencič, Bogomila Lupinc in še drugi. Knjiga, ki je pravkar izšla pri založbi Mladika v Trstu, je bogato opremljena s fotografskim in drugim slikovnim gradivom.

Slovenska poezija na Češkem

Na mednarodnem pesniškem festivalu tudi Slovenci

Kar štirje slovenski pesniki so povabljeni na mednarodni pesniški festival na Češko. Literarni nastopi bodo v zgodovinskem mestu Beroun v bližini Prage ter na gradu Krakovec, ki je bil lovski grad Karla IV. Predstavili se bodo Meta Kušar (avtorica šestih pesniških zbirk, letos je pri Apokalipsi izšla zbirka Jaspis, na festivalu Lirikonfest oz. Herbersteinskem srečanju v Velenju pa je bila nagrajena za esej), Mateja Bizjak Petit (živi v Franciji, na letošnjem Lirikonfestu v Velenju je za prevod iz francoščine dobila Lirikonov zlat kot najboljša prevajalka med več ko 40 "tekmovalci", med katerimi je bil npr. tudi Milan Dekleva, leta 2005 je izdala zbirko Le ti), pesnica in prevajalka Tatjana Jamnik (živi v Krakovu, v knjigah in revijah so izšli njeni teksti o kognitivni lingvistiki, prevedla je več leposlovnih del iz poljščine in češčine, poezijo objavlja v slovenskih in tujih revijah, v Sloveniji deluje kot zunanja urednica pri Založbi Modrijan) ter Ivo Stropnik (je avtor desetine pesniških zbirk ter nekaj del za otroke in mladino, mdr. vodi založbo Velenika in ureja revijo Lirikon, letos je izdal zbirko Nazaj k živali). Vabljenih je štirinajst pesnikov iz šestih držav. Festival s programskim naslovom Evropski pesniki v živo" je trajal dva dni, 25. in 26. julija. Poudariti velja, da je prireditelj poskrbel za dokaj obsežne prevode gostujočih pesnikov v češčino; prevodi bodo tudi natisnjeni. Festival je podprlo tudi Ministrstvo za kulturo Češke republike. / PK

Milan Dekleva

Sloveniji deluje kot zunanja urednica pri Založbi Modrijan) ter Ivo Stropnik (je avtor desetine pesniških zbirk ter nekaj del za otroke in mladino, mdr. vodi založbo Velenika in ureja revijo Lirikon, letos je izdal zbirko Nazaj k živali). Vabljenih je štirinajst pesnikov iz šestih držav. Festival s programskim naslovom Evropski pesniki v živo" je trajal dva dni, 25. in 26. julija. Poudariti velja, da je prireditelj poskrbel za dokaj obsežne prevode gostujočih pesnikov v češčino; prevodi bodo tudi natisnjeni. Festival je podprlo tudi Ministrstvo za kulturo Češke republike. / PK

Čedad / Mittelfest 2008

Raznolika ponudba z aktualnimi temami

Graditi čas pomeni čutiti odgovornost do vsakega dejanja, ki danes lahko postane osnova prihodnosti naših potomcev. S to mislijo je peti in zadnji Mittelfest pod umetniškim vodstvom Monija Ovadia potrdil socialni in angažirani poklic, ki je v zadnjih letih združil pod vezno temo dela in človekovih pravic umetniške izraze srednjeevropskega gledališča in glasbe. Grajenje časa je postalo osrednja sugestija, ki so jo predstavljali letošnji simboli, ure in metronomi grafične podobe tržaškega laboratorija Andreja Pisanija. Vsestransko poglobljanje dane teme se je pričelo z gledališkim maratonom v režiji Antonia Latelle o liku Hamleta, najbolj emblematičnega protagonista gledališkega razmišljanja o eksistencialni problematiki. Prisotnost slovenskih ustvarjalcev je letos zazna-

ritev festivala, saj združuje španskega baročnega avtorja, nemškega dramatika, poljskega režiserja (Janusz Kica, ki je v lanskem sezoni podpisal produkcijo SSG Namišljeni bolnik) in slovenske igralce. Ponovitev predstave o nevarnosti absolutne oblasti, ki je doživela premiero nekaj dni prej v kamnolomu v Repniču, je sprva odpadla zaradi nevihte, dan kasneje pa je zaživela pred pozornostjo publiko. Strokovni in nestrokovni gledalci so ocenili zelo pozitivno tako postavitev kot igralske kreacije, med katerimi je na poseben način izstopala poglobljena interpretacija protagonistke, dobitnice Borštnikovega prstanca, Silve Čušin. Na drugačen način je presenetila provokacija slovenske skupine Maska, ki je nastopila s svojo rekonstrukcijo avantgardne performanse Pupilija, Papa Pupilo pa Pupilčki, v kateri so igralci povzročili pravo

šlo za razmišljanje o posledicah absolutne oblasti s tekstom, ki je nastal v času vzpona nacizma. Režiser pa je šel dlje in je osredotočil dogajanje na idealično stremenje protagonista po nemogočem, kar je dalo dramaturško globoko premišljeni in estetsko izredno fascinanti predstavi širšo analitično razsežnost z originalno intelektualistično noto. Tudi in predvsem glasbeni del festivala ponudbe je izpolnil pričakovanja z raznolikimi doživetji. Verjetno bo ostal zapisan v trajen spomin vrhunski koncert ruskega kvarteta Borodin, ki je nastopil na otvoritvenem večeru v sodelovanju s priznanim italijanskim violončelistom Mariom Brunellom. Izvedba programa, ki je bil v celoti posvečen opusu Franza Schuberta, je naravnost očarala zaradi poglobljene interpretacije in izvrstno sporočilnega podajanja, ki je ganilo marsikatero poslušalca. Visoko kvaliteto sta potrdila slovita ruska mojstra, violinist Pavel Vernikov in pianist Konstantin Bogino, ki sta v duhu povezave med festivalom in teritorijem sodelovala s simfoničnim orkestrom Furlanije Julijske krajine. Tudi glasba narodov je imela svoj prostor v programu festivala. Publika Mittelfesta je spoznala palestinskega glasbenika Ramzija Aburedwana, ki je znan po fotografiji-simbolu prve Intifade, ko je kot otrok prestrašeno strmel v kamero s kamnom v roki po smrti prijatelja. Glasba je spremenila njegovo življenje in mu dala upanje v boljšo prihodnost, zato se je pred dvema letoma odločil, da bo skušal ponujati to priložnost tudi otrokom, ki živijo v taboriščih palestinskih beguncev. Njegovo neodvisno društvo Al Kamandjati združuje

Plesalca Mihail Barišnikov in Ana Laguna

movala gledališko ponudbo festivala s pečatom kvalitetnega umetniškega snovanja. Slovensko stalno gledališče iz Trsta je nastopilo s koprodukcijo Hči zraka Hansa Magnusa Enzensbergerja, ki je nastala v sodelovanju s Primorskim poletnim festivalom, festivalom Gledališča v gledališču in Mittelfestom. Predsednik Mittelfesta Furio Honsell je ob raznih priložnostih poudaril pomen te mednarodne koprodukcije, žlahtnega primera "grajenja prihodnosti", ki na najboljši način sintetizira idealno usme-

zmedo med publiko s sklepnim prizorom, v katerem so grozili, da bodo po vzoru izvirnika zaklali kuro. Najbolj pogumno je reagirala gledalka, ki je razorožila igralca in je tako edina spodobno odgovorila na apel ansambla k odgovornosti do nasilja. Med najbolj pričakovanimi dogodki festivala je bila prav gotovo italijanska prazgodba nove predstave, velike mednarodne koprodukcije outsiderskega slovenskega in svetovnega gledališča Tomaža Pandurja Kaligula po motivih drame Alberta Camusa. Tudi v tem primeru je

za izrednega človeka, ki bo ostal zapisan v zgodovini Zgornje Vipavske doline. Sam je dejal, da mu prevajanje Svetega pisma pomeni največje delo v njegovem življenju. Bil je ponosen, da opravlja delo, ki so ga opravili že velikani, kakor so Trubar, Dalmatin, Japelj in drugi. Vodnik po Otmarjevi poti so začeli snovati leta 2006, poleg opisa poti in zemljevida pa vsebuje tudi življenjepis Otmarja Črnilogarja, nekaj njegovih anekdot in misli ter opise cerkva ob poti in njihovih zavetnikov. V Vipavi poudarjajo, da je Otmarjeva pot, katere delovno ime se je sprva glasilo Otmarjeva desetka, verjetno najboljšo možno obeležje v spomin Otmarju

za izrednega človeka, ki bo ostal zapisan v zgodovini Zgornje Vipavske doline. Sam je dejal, da mu prevajanje Svetega pisma pomeni največje delo v njegovem življenju. Bil je ponosen, da opravlja delo, ki so ga opravili že velikani, kakor so Trubar, Dalmatin, Japelj in drugi. Vodnik po Otmarjevi poti so začeli snovati leta 2006, poleg opisa poti in zemljevida pa vsebuje tudi življenjepis Otmarja Črnilogarja, nekaj njegovih anekdot in misli ter opise cerkva ob poti in njihovih zavetnikov. V Vipavi poudarjajo, da je Otmarjeva pot, katere delovno ime se je sprva glasilo Otmarjeva desetka, verjetno najboljšo možno obeležje v spomin Otmarju

Črnilogarju. Uresničuje namreč prav njegovo lastno, v obdobju njegovega življenja

neuresničeno zamisel. Poleg tega združuje dve pomembni sestavini njegove osebnosti – vero in ljubezen do planinstva – ter obenem poteka po krajih, kjer je preživel največji del svojega dejavnega življenja in za seboj pustil največji pečat. V vodniku je zapisano, da

Otmarjeva pot ni le navadna planinska pot oz. t. i. obhodnica, s kakršnimi je Slovenija preprežena, ampak tudi romarska pot, zato je nekoliko drugačen tudi njen namen. Poteka od Podrage do Štjaka in nazaj ter pri tem obišče deset cerkva. Pohod je tehnično lahek, a naporen. Otmarjeva pot je dolga okoli 25 kilometrov, prehoditi pa jo je mogoče v dvanajstih urah.

Planinsko društvo Vipava v sodelovanju z župnijami Podraga, Vrabče in Štjak pripravlja vsako leto v januarju organiziran pohod po Otmarjevi poti. Število udeležencev narašča, zato bodo planinsko-romarski pohodi v spomin in čast veliki osebnosti ostali tradicionalna prireditve.

M.

po komaj dveh letih in pol obstoja sedem šol in 350 učencev in širi svojo dejavnost kljub vsem omejitvam in težavam ne lahkih delovnih razmer. Aburedwan je nastopil s svojim ansamblom in z dvema mladima pevcema šole, ki sta prinesla v Čedad sporočilo miru in upanja na krilih sugestivnih tradicionalnih spevov. Položaj romskega naroda in problematike spoštovanja manjšin so prišli do iz-

stov tistega uporniškega obdobja, kot so Fausto Amodei, Giovanna Marini in Gualtiero Bertelli, a tudi mlajših dedičev socialno angažiranega ustvarjanja, kot je apulijski kantavtor Caparezza. Počastitve se je udeležilo okrog 2100 gledalcev. Razmišljanje o času in družbi je bila tudi snov niza srečanj, ki so jih oblikovale ugledne osebnosti, med katerimi je bil tudi tržaški pisatelj Claudio Magris,

sklopu je bil koncert učencev konservatorijev v Trstu in v Vidmu. Predlogo revijo je koordiniral prof. Massimo Gon, ki je dal možnost nastopanja srbski pianistki Sali Antonini Tei, sopranistki Giulii Della Peruta, navdušenemu kvintetu pozavn videmskega konservatorija in španskemu pianistu Alvaru Corral-Matute, ki se je najbolj izkazal s suverenimi izvedbami. Z običajno medijsko senzacionalnostjo so časniki govorili o izvedbi rekordov zaradi števila gledalcev in znatnega povečanja dohodkov. Prav gotovo je bilo zaslediti večje zanimanje za festivalske dogodke s polnimi dvoranami, ki so jasno potrdile splošno odobravanje vsebinske usmeritve festivala aktualnih razmišljanj. Seveda so pritegnila tudi znana imena, med katerimi je bil legendarni plesalec Mihail Barišnikov; preko šestdesetletni umetnik je nastopil s triptihom Three duets,

Prizor iz koprodukcije predstave Hči zraka v režiji Janusza Kica

produkcije beneškega Kulturnega društva Trinko in goriškega Kinoateljeja pa so spadale v program spremnega filmskega niza Mittelfestmagini. Krhke prihodnosti je bil ne ravno spodbudni naslov festivalskega niza, ki ga je Mittelfest letos prvič posvetil ustvarjalnosti mladih umetnikov. Niz je obsegal gledališke predstave in koncerte, ki so na

razu na razprodanem koncertu kraljice romske glasbe Esmes Redžepove. Makedonska pevka si preko petdeset let prizadeva za širitev sporočil mirnega sožitja in je bila že dvakrat kandidatka za Nobelovo nagrado. Toplina njenih balkanskih in romskih spevov je prevzela občinstvo in posredovala vabilo k ljubezni in nesebičnosti, ki ga Redžepova poudarja s svojim delom in življenjem. Z možem sta namreč posvojila 47 otrok in sta brez institucionalne pomoči ustanovila več človekoljubnih društev in šol. Socialne tematike so bile tudi snov maratona, ki se je odvijal v kamnolomu v Tarpeču. Nadaljeval je tradicijo, ki se je pričela pred dvema letoma z doživetim maratonom o delu, kateremu je sledil tisti o človekovih pravicah. Tokrat je bila vezna nit petdesetletnica družbe Cantacronache, pravega prelomnega trenutka v italijanski glasbi, ki je ovrednotila in posodobila zanemarjeno področje socialne in delavske pesmi. Pismi družbe so zaznevale v izvedbah legendarni protagonisti

ki ga je elegantno in tudi s kančkom ironije izvedel s špansko plesalko Ano Laguna. Moni Ovadia je zapustil vodstvo po petletnem mandatu z zavestjo pošteno opravljenega dela in zadovoljstvom zaradi nadvse pozitivnega obračuna izkušnje. Po izvedbi svojega gledališkega pozdrava, izredne ponovitve yiddish uspešnice Oylem Goy-

Romska pevka Esmes Redžepova

lem, je pozdravil publiko s spodbudnim pozivom: "Ne zadovoljite se z manjšo kvaliteto!"

PAL

Kratki

Društvo Kons / Skupinsko ustvarjanje v Sorici

Skupina umetnikov društva za umetnost Kons se je od 8. do 13. julija mudila na enotedenski ustvarjalni delavnici na Groharjevi domačiji v Sorici. Jana Pečar, Devan Jagodic, Štefan Turk, Robi Jakomin iz Tržaške in Marko Faganel ter Ivan Žerjal iz Gorice so skupno ustvarjali na domačiji velikega slovenskega slikarja in dali

prostega duška lastnim ustvarjalnim navdihom. Večina umetnikov je ustvarjala na podstrešju Groharjeve domačije, fotograf Robi Jakomin in slikar Marko Faganel pa sta se raje neposredno soočala s tamkajšjo prelepo pokrajino. "Pred dvema letoma smo podobno izkušnjo doživeli v Pliskovici na slovenskem Krasu, vendar je tedanja delavnica trajala pičla dva dni", nam je povedal predsednik društva Kons Rado Jagodic, ki zaradi uspešnega doživetja v Sorici

pričakuje, "da bodo tovrstna srečanja postala stalnica našega društvenega delovanja". V sklopu delavnice je bil v petek, 11. julija, tudi koncert pevke Andrejke Možina in pianista Gorazda Pintarja. "Vzdušje je bilo res enkratno; to lahko sklepamo tudi po številu del, ki so nastala v enotedenskem časovnem razdobju", je pristavil še Jagodic. Umetnine, ki so sad enotedenskega truda, so bile na ogled na razstavi, ki so jo priredili ob sklepu delavnice; septembra meseca pa bodo ta dela na ogled tudi v goriški galeriji Ars. Sponzorji delavnice društva Kons so bili ZKB, KB 1909, SKGZ; SSO pa je načrtoval pokroviteljstvo.

Ustvarjalne delavnice ZSKD za osnovnošolce v Rakovem Škocjanu

Pobuda za ustvarjalne delavnice ZSKD se je porodila pred dobrimi desetimi leti, z namenom da bi otrokom omogočili aktivno udejstvovanje in ustvarjanje med počitnicami.

Okrog trideset otrok iz Tržaške in Goriške je od ponedeljka, 21., do sobote, 26. julija, preživelo teden dni v Centru šolskih in obšolskih dejavnosti v Rakovem Škocjanu v spremstvu vodje projekta Jane Pečar, mentorjev in pedagogov Alenke Hrovatin, Sonje Kononenko, Roberta Jakomina ter vzgojiteljev Mitje Tretjaka in Marka Gavrilovskega.

Otroci so se v ustvarjalnem tednu prepustili domišljiji, risanju, fotografiji, gledališču in lutkam. Vsak dopoldan so potekale štiri delavnice. Kolonija je bila rezidenčnega tipa, tako da so imeli udeleženci priložnost za skupno ustvarjanje, spoznavanje novih krajev, rekreacijo v naravi in sklepanje novih prijateljstev. Kljub temu da je vreme prve dni nekoliko nagajalo, so se otroci vsekakor lepo imeli: popoldnevi so bili namreč namenjeni krajšim ekskurzijam in sprostitvi ob opazovanju kulturnih in naravnih znamenitosti; večere pa so popestrile družabne dejavnosti in zabavne igre.

Cilj projekta je bilo spodbujanje otroške domišljije in motiviranje ustvarjalnosti z različnimi izraznimi oblikami in tehnikami. Delo je bilo med delavnicami tematsko povezano v vsebinsko celoto in je temeljilo na ideji izražanja različnih čustev.

Končna prireditev enotedenske delavnice, ki jo je podprla ZKB, je bila v soboto, 26. julija, v prelepem objemu gozda: z otroki so se povselili tudi njihovi starši in sorodniki.

Spet pridobljen poletni prireditveni prostor
Odprtje obnovljenega gradu sv. Justa

V petdesetih in šestdesetih letih je bil grad sv. Justa zbirališče mladih, ki so imeli na voljo pestro kulturno in razvedrilno ponudbo v slikovitem okviru tržaške zgodovinske znamenitosti. Grad naj bi v prihodnje ponovno pridobil to funkcijo in postal nov poletni prireditveni prostor, na katerem lahko sedi preko 2000 gledalcev. Po nekajletnem zaprtju zaradi obnovitvenih del je

Občina Trst ponosno odprla vrata prostornega dvorišča, kjer je potekala otvoritvena slovesnost s koncertom orkestra in zbora gledališča Verdi. Ves dan nenaklonjene vremenske razmere so v večernih urah pomilostile udeležence slovesnosti, med katerimi je bilo več političnih in verskih avtoritet. Tudi tržaški škof, msgr. Ravignani, je iz prvih vrst prisluhnil gala koncertu opernih odlomkov in priložnos-

SV. JAKOB Praznovanje farnega zavetnika

"Biti drug drugemu v zgled in oporo v stremljenju po edinosti"

Nova kopija prapora sv. Cirila in Metoda, ki so jo izdelale Sestre notredamke iz Novega mesta, je po končani slavnostni sveti maši na dan praznovanja župnije sv. Jakoba apostola, dne 25. julija, ponosno potrjevala slovensko prisotnost v tej mestni četrti, ki je v letih korenito spremenila svoj videz in etnično sestavo. Sv. Jakob je bil v času razcveta tržaškega ladjedelništva kraj, kjer se je nastanilo veliko priseljencev iz tedanje matične domovine, ki so si s trdim delom v bližnji železarni in ladjedelniških obratih zagotavljali spodobnejši vsakdan kot sicer. Po fašističnem viharju je slovenska prisotnost ponovno zaživela: domačim cerkvenim pevcom so se v kulturnem preporodu pridružili še drugi pevci iz mesta. Srečanja so se po svetih mašah običajno nadaljevala v

gostišča že več desetletij ni več, slovenski šentjakobčani pa še vedno gojijo slovensko pesem in besedo, kar je prišlo do izraza tudi ob tokratnem praznovanju farnega zavetnika. Slovenski verniki so se na slavnost pripravili z običajnimi tridnevnicami, na katerih je maševal vrhniški dekan Blaž Gregorc. V četrtek se je po ulicah mestnega predela vila procesija z relikvijo sv. Jakoba, v petek pa, kot omenjeno, je bilo slavnostno dvojzračno oz. trojezično bogoslužje: ob slovenski in italijanski besedi je g. župnik Roberto Rosa mestoma maševal tudi v latinščini. Župnijski zbor so sestavljali večinoma itali-

za Slovence msgr. Franc Vončina in msgr. Marij Gerdol, ki je pri sv. Jakobu že veliko let dušni

uresničevati Božji načrt in Boga zaznavati za svojega očeta. Če je Bog naš oče, smo mi njegovi otroci, med seboj pa brati in sestre". Kot taki smo zato tudi poklicani, da gradimo občestvo in utrjujemo bratske vezi. "To ni le zunanje posnemanje Jezusa, to je stalno življenje v Jezusovi družbi in deležnost njegove usode, veselih in žalostnih trenutkov, teže in plačila križa. Kdor hodi za Kristusom, posluša njegov Evangelij in po njem živi. Hoja za Kristusom pomeni po njegovem zgledu tudi služenje bližnjemu, izpolnjevanje njegovega življenjskega načrta", je dejal msgr. Gerdol in vernike povabil, naj zavetnika sv. Jakoba prosijo, "da tudi nam poma-

Foto IG

pastir za Slovence.

Ravno msgr. Gerdol je po homiliji g. Rose nagovoril slovenske vernike z besedilom, v katerem je osvetlil lik sv. Jakoba, ki je kljub začetnim človeškim pomanjkljivostim v Jezusovi šoli dozorel v apostola in mučenika. "Pisatelj apostolskih del poroča, da je Herod dal z mečem usmrtiti Jakoba, Janezovega brata. To se je zgodilo ob Veliki noči leta 44. Med apostoli je on prvi preli svoj kri za Kristusa. Pripadati Kristusu in živeti kot kristjani pomeni hoditi za Kristusom,

ga, da bomo velikodušni v zvestobi Kristusu in v služenju bratom. Tako bomo v naši župnijski skupnosti drug drugemu v zgled in oporo v stremljenju po edinosti." Slavnostno bogoslužje je obogatilo skupno petje združenega mladinskega pevskega zbora, zbora skupnosti sv. Egidija in slovenskega župnijskega pevskega zbora. Petje je spremljalo nato še procesijo, na kateri je sodelovala tudi pihalna godba Filarmonica Sv. Barbare.

IG

Foto IG

bližnji gostilni Jadran. Nekdanjega priljubljenega janski duhovniki, slovensko prisotnost sta potrjevala škofov vikar

REPEN Kraška hiša

Fotografska pripoved o normalnem trenutku

V muzeju Kraške hiše v Repnu so v petek, 25. julija, odprli fotografsko razstavo tržaške umetnice Renate Deganello, ki se je s tankočutnim zanosom poglobila v intimen milje Mira Žigona iz Zgonika. Fotografija je namreč stopila v tiho okolje, ki ga Žigon skuje, ko vneto in marljivo pripravlja žganje. S svojim aparatom je Deganellova podrla neviden zid odmaknjenosti človeka, ki se svojemu opravilu predaja s tolikšno predanostjo, skoraj kot bi opravljal verski obred. Carobni gibi med pripravo, detajlno obnovljeni in ovekovečeni v odlični črno-beli fotografski tehniki, si sledijo v nepre-

ganem nizu in pričajo o odnosu med človekom in destilacijsko napravo, ki temelji na starodavnem znanju in veliki pozornosti. "Ni opaziti zmernih ali hrupnih prijateljev, ki bi Mira motili pri delu: tudi klet je pusta, prazna, kot scenografija gledališke predstave, ki bi nujno nosila naslov Mirovo žganje", piše Sergio Ferrari v spremnem listu razstave. Zasluga Renate Deganello je predvsem ta, da ji je v objektiv fotografskega aparata uspelo ujeti stvarnost, ki se povsem razlikuje od njene; to je stvarnost slovenskega kmeta iz Zgonika. Prisluzila si je njegovo zaupanje in prijateljstvo ter v svojih slikah

Foto Kroma

ovekovečila trenutke tega posebnega opravila: ne gre pozabiti, da je to sad dela, rezultat dolgega postopka, ki se je že pred meseci začel v vinogradu in predstavlja stoletja staro kulturno navado. Ferrari meni, da je fotografija zaslužna predvsem zato, ker se je izognila pasti lahkega motiva. Ko tržaški fotograf pomisli na Slovence na Krasu, mu najprej

pridejo na misel noše in barve kraške ohceti in maske kraškega pusta na Opčinah. "Te fotografije pa pripovedujejo o normalnem trenutku, kjer ni izjemnosti praznika: gre za vsakdanje dogajanje". Razstavo je omogočila podpora Urada vlade RS za Slovence v zajedstvu in po svetu, tržaške pokrajine in občine Repentabor.

Foto Kroma

tnemu pozdravu župana Roberta Dipiazze, ki je podelil priznanje arhitektu Nicotri in pred-

stavniku podjetja Mattioli. Obnovljeno grajsko dvorišče bo odslej postalo alternativo pri-

Giuseppa Verdija in Giacomina Puccinija so postali glasbena kulisa večera, skupaj z od-

lomkom iz opere Iris Pietra Mascagnija, ki jo je gledališče uprizorilo v letošnji sezoni. V tej operi kot tudi v opereti Dežela smehljaja je nastopil južnokorejski tenorist Sung-Kyu Park, ki je kot gost odšel tudi na tem večeru nekaj solističnih točk, med katerimi je bila znana arija "Nessun dorma" iz opere Turandot. Z njim je v živorečni večerni obleki nastopila protagonistka operete Dežela smehljaja, sopranistka Silvia Dalla Benetta, ki se je prav tako preizkusila v zahtevnem klasiku, kot je arija iz prvega dejanja opere Traviata. Orkester in zbor, ki sta sklenila nastop z najbolj znanim opernim zborom "Va pensiero", je vodil Julian Kovatchev.

DEŽELNI SVET V skladu z novim deželnim zakonom

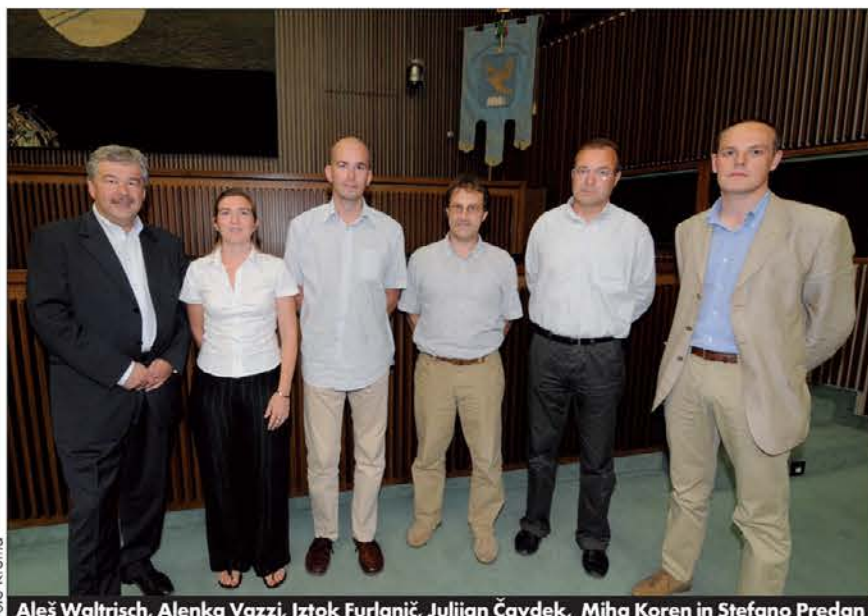
Imenovani so bili člani posvetovalne komisije

Izток Furlanič, tržaški občinski svetnik Stranke komunistične prenovе, Aleš Waltritsch, član goriškega občinskega sveta (kjer zastopa gibanje Forum za Gorico in je politično blizu Demokratiški stranki), in občinski svetnik v Dreki, Miha Koren, ki je med drugim na zadnjih deželnih volitvah kandidiral za stranko Slovenski skupnosti v videmskem volilnem okrožju, so novi redni člani deželne komisije za slovensko manjšino. Novi deželni zakon za slovensko manjšino, ki je bil sprejet lani jeseni, določa ustanovitev nove posvetovalne komisije, ki bo z večjimi pristojnostmi nadomestila nekdanjo komisijo za kulturne in umetniške dejavnosti Slovencev.

Komisija, ki bo štela enajst članov in bo začela delovati jeseni, bo imela nalogo izvajati deželni zaščitni zakon; poleg tega bo delovala tudi kot posvetovalno telo deželnega sveta in deželne uprave v zvezi z vprašanji, ki zadevajo našo narodnostno skupnost. Na seji v deželnem svetu, ki ji je v sredo, 23. julija,

predsedoval števjerjanski župan Hadrijan Corsi, je skupščina gladko izpeljala svojo nalogo: za tem namreč stoji dogovor treh največjih političnih sil, za katere se

odbornico občine Dolina, Julijana Čavdka, goriškega tajnika stranke Slovenska skupnost in hkratnega občinskega svetnika v občini Sovodnje, in Stefana Predana

Aleš Waltritsch, Alenka Vazzi, Izток Furlanič, Julijan Čavdek, Miha Koren in Stefano Predan

tradicionalno odločamo Slovenci v Italiji, se pravi med stranko Slovenska skupnost, Demokratiško stranko in Stranko komunistične prenovе. To dejstvo odraža imenovanje bodisi rednih članov bodisi nadomestnih, med katerimi je skupščina izvolila Alenko Vazzi (Demokratiška stranka),

(SKP), občinskega svetnika v Šent Lenartu-Podutani, ki je obenem pokrajinski predsednik Kmečke zveze. Vsaka pokrajina ima tako tudi po dva predstavnika. Seje se je udeležilo 69 izvoljenih predstavnikov (županov, svetnikov in odbornikov) od skupnih 132. Uvodoma je prisotne

nagovoril predsednik deželnega sveta Edouard Ballaman, ki je opozoril na pomen deželnega zaščitnega zakona za Slovence, "ki potrjuje načela zaščite in vrednotenja narodne manjšine, katere prisotnost na deželnem teritoriju je bila in še vedno je, skupaj s prisotnostjo furlanske jezikovne manjšine, eden od temeljnih razlogov za avtonomijo in posebnost FJK. V komisijo, ki ji bo predsedoval deželni odbornik za kulturo Roberto Molinaro, so svoje predstavnike imenovali še krovni organizaciji SSO in SKGZ ter Deželni šolski urad. Svet slovenskih organizacij bodo zastopali predsednik Drago Štoka, goriški pokrajinski predsednik SSO Janez Povše in Riccardo Ruttar; njihovi namestniki pa bodo Igor Švab, Walter Bandelj in Loretta Primosić; Slovenska kulturna gospodarska zveza pa je imenovala deželnega predsednika Rudija Pavšiča (oz. Livia Semoliča), Dorico Kreševič (nadomeščal jo bo Ace Mermolja) in Marino Černetig, katero bo nadomestila Jole Namor. Tudi v tem primeru ima vsaka pokrajina po dva predstavnika. Deželni šolski urad pa je v komisijo imenoval ravnateljico Ksenjo Dobrilo.

Obvestila

Duhovne vaje za žene in dekleta bodo od 18. do 20. avgusta v Domu Blagrov (Le Beatitudini). Vodil jih bo pater Silvin Krajnc z Brezji. Prijave pri ge. Normi Jež (tel. št. 040 299409, predklicna št. 0039). Toplo vabljeni!

Narodna in študijska knjižnica bo odprta s poletnim urnikom od petka, 29. avgusta, od 8. do 16. ure. Zaradi poletnega dopusta bo zaprta od ponedeljka, 28. julija, do četrta, 14. avgusta.

Darovi

Gospa Zinka Požar in gospod Darko Cerkenik podarjata ob 150-letnici svetoivanske župnijske cerkve za skavtinja in skavte stega SZSO Trst 3-

4 100 evrov.

Namesto cvetja na grob za pokojna Matejko Peterlin Maver in Stojana Pertota daruje družina Korsič 60,00 evrov za postavitev spominske plošče na pročelje rojstne hiše skladatelja Marija Kogoja v Trstu. **Za praznik** farnega zavetnika pri Sv. Ivanu v Trstu in ob 150-letnici posvetitve svetoivanske cerkve daruje pohoštvo Korsič 500,00 evrov za organizacijske namene.

Čestitki

Društvo Rojanski Marijin dom se veseli z mamico Saško in ockom Alfredom ob rojstvu malega Samuela in želi mladi družinici zdravja in sreče.

Svet slovenskih organizacij iskreno čestita Petru Rustji ob uspešno opravljenem časnarskem izpitu.

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV TRST

obvešča udeležence

SEMINARJA NA PTUJU,

da bo avtobus odpeljal

v nedeljo, 3. avgusta 2008,

izpred Marijanišča

na Opčinah točno ob 14.30.

Finžgarjev dom

Festival Drage mladih septembra na Opčinah

Kot vsako leto bo Draga mladih, ki je letos potekala julija v Gorici in Novi Gorici, sledil projekt Festival Drage mladih, ki ga že vrsto let samostojno organizira društvo Mladi v odkrivanju skupnih poti. Festival, ki je namenjen vsem mladim, ki bi se radi preizkusili v različnih umetniških smerih, bo potekal v Finžgarjevem domu na Opčinah od 1. do 6. septembra, ko bo na sporedu tudi zadnja okrogla miza s naslovom *Vzpostavitev dialoga brez odpuščanja svoji identiteti*, s čimer se bo zaključila letošnja Draga mladih. Organizatorji Festivala bodo mladim tudi letos ponudili široko paleto dejavno-

sti, ki se bodo zvrstile v celotnem tednu. Osrednji del Festivala so seveda delavnice, ki želijo spodbuditi mlade k ustvarjalnosti in odkrivanju talentov, ponudba pa je veliko širša: organizatorji namreč pripravljajo tudi kulturne večere, kakor je na primer 'Impro-večer', namenjen skupni improvizaciji, ki bo seveda odprta širši publiki. Festival se bo končal v soboto, 6. septembra, v dvorani Finžgarjevega doma, kjer bodo mladi ustvarjalci pokazali svoje končne izdelke. Za več informacij in prijave pokličite telefonsko številko 040/370846 ali 3397046331 (Raffaella).

Patrizia Jurincic

Okusi Krasa 2008

Slovensko deželno gospodarsko združenje vabi vse zainteresirane, naj se prijavijo za Okuse Krasa 2008. Letošnja enogastronomska prireditve bo od 18. oktobra do 9. novembra s tipičnimi jedilniki in večeri v gostilnah. Še naprej pa bodo potekale promocije "kota tipičnih proizvodov" Okusov Krasa v sodelujočih pekarnah in trgovinah jestvin. Letos se lahko računa na prispevek Trgovinske zbornice Trst, Dežele FJK in drugih pokroviteljev, zlasti pri promociji tipičnih proizvodov in povezanih izobraževalnih pobud, saj bodo vezna nit letošnjih Okusov Krasa zelišča in njihova uporaba v kraški kuhinji. SDGZ si prizadeva tudi, da bi bili čim bolj prisotni obrati z Goriškega in da bi še okrepili sodelovanje z gostilnami Krasa v Sloveniji. Vsi zainteresirani naj za informacije in prijave kontaktirajo tajništvo SDGZ v Trstu, ul. Cicerone 8, tel. 04067248.

Mladinska pastorala

Počitniški tabor v Žabnicah

Življenjski jubilej Peter Močnik 50-letnik

Tržaški odvetnik, šolnik in politik Peter Močnik je 24. julija srečal Abrahama. Javnemu delu se posveča celih 30 let, zato je prav, da se ob življenjskem jubileju zaustavimo pri poti, ki jo je prehodil, mu izrazimo hvaležnost za opravljeno delo in mu zaželimo še veliko osebnega zadovoljstva in delovnih uspehov. Dr. Močnik se je rodil 24. julija 1958 v zavedni družini v Trstu. Oče Silvo je bil trgovec, sin zaslužnega goriškega šolnika Huberta Močnika, mati Sandra pa si je kot učiteljica med drugim uspešno prizadevala za izpopolnitev slovenske šolske mreže za najmlajše v tržaškem

središču. Po začetku izobraževanja na naših šolah se je zaradi očetovega poklica mladi Peter znašel v Trevisu v ključnih mladinskih letih 1970-75, po povratku pa je dokončal znanstveni licej na italijanskem zavodu Oberdan v Trstu (1977). To ga ni odtujilo, saj se je v letih univerze vključil v slovensko javno življenje, in omogočilo mu je globlje razumevanje italijanskega mišljenja. Vpisal se je na tržaško pravno fakulteto in diplomiral leta 1986. Že pred tem je začel poučevati pravo in ekonomijo na naših višjih šolah v Trstu in jeseni 1990 je vstopil v stalež na trgovskem zavodu Žiga Zois. Na-

slednje leto je izbral skrajšani urnik, ker je leta 1990 kot praktikant pri odv. Jožetu Škerku opravil odvetniški izpit in odprl samostojno pisarno. Leta 1997 se je oženil s profesorico Majo Brajkovič, s katero ima dva otroke: Jerneja (6 let) in Natašo (3). Močnik je bil od leta 1978 dalje vrsto let odbornik pri Boru in košarkarski sodnik, usposobljen tudi za tekme A lige. Zelo dejaven je bil na cerkvenem področju, saj je bil v letih 1979-92 član škofijskega pastoralnega sveta v Trstu in več let njegov tajnik, v letih 1979-86 tudi član škofijske komisije za mladinsko pastoralo (3 leta njen podpredsednik). V politiko je jubilar stopil leta 1986, ko je postal tajnik mestne sekcije Slovenske skupnosti. Od leta 1989 je

član pokrajinskega sveta SSK v Trstu, od 1994 tudi strankinega deželnega tajništva. Septembra 1994 ga je pokrajinski svet SSK

izvolil za tržaškega pokrajinskega tajnika Slovenske skupnosti in to mesto je ohranil do danes, kar pomeni, da je 14 let v prvih vrstah borcev za slovenske pravice in reševanje splošne problematike na Tržaškem in v deželi. Gre za čase burnih družbenih, mednarodnih in strankarsko-političnih sprememb, ki jih je doživljal in sooblikoval tudi kot izvoljeni predstavnik SSK v rajonskem svetu za Vzhodni Kras (1988-92) in kar 14 let kot tržaški občinski svetovalec: v letih 1993 in 1997 je bil izvoljen v Illyjevi zmagoviti koaliciji, medtem ko je v mandatu 2002-2007 delal v levosredinski opoziciji. Spopadal se je s problematiko zaščitnega zakona, uveljavljanja narodnostnih pravic v tržaški občini in z mnogimi drugi-

mi, še vedno odprtimi problemi. Od nekdanj posveča posebno pozornost naši zemlji in teptanim pravicom jusarjev. Z njegovim političnim delom se tu prepleta poklicna, pravniška usposobljenost, saj je glede jusarjev že zgodaj uspel s tožbo proti deželni upravi na deželnem upravnem sodišču, podčrtati pa je treba tudi njegove politične in pravne bitke na šolskem in šolsko-sindikalnem področju, še posebej pa uspeh na ustavnem sodišču, da se je po dolgih letih odpravila do Slovencev krivična porazdelitev okrogliš za tržaške pokrajinske volitve. Peter Močnik rad prime tudi za pero. Tako je marsikaj napisal za katoliški glas in potem za Novi glas. Tudi zato mu uredništvo skupaj s prijatelji in znanci kliče: Na mnoga leta, Peter!

GORICA Na sedežu SKGZ v KB centru

Srečanje med krovnicima organizacijama

Pred iztekom letošnje sezone sta se v Gorici srečali deželni vodstvi SSO in SKGZ pod vodstvom predsednikov Draga Štoka in Rudija Pavšiča. Srečanje je bilo priložnost za poglobljeno analizo manjšinskega vprašanja, še posebno kar zadeva pobude, vezane na uresničevanje zaščitnih norm.

Problematika narodnih domov (dveh v Trstu in goriškega Trgovskega doma) mora stopiti v novo fazo, da se z načelnih izhodišč preide v operativno (vselitveno) fazo, kot predvideva sam zaščitni zakon. Krovni organizaciji prepričano zagovarjata potrebo, da se Narodna in študijska knjižnica (NŠK) v celoti preseli v

prej stopiti v stik s slovensko deželno šolsko komisijo in skupaj oceniti nastali položaj ter poiskati potrebne rešitve.

Dejavnost Slovenskega raziskovalnega inštituta se mora nadaljevati na deželni ravni in v tem smislu je treba omogočiti tudi tiste pobude, ki nastajajo na Videmskem, kot izhaja iz skupnega dogovora iz prejšnjega leta. Na seji so z zadovoljstvom sprejeli v vednost, da je nedavni obisk predsednikov Pavšiča in Štoka skupaj s slovenskimi svetovalci (Furlanič, Ukmar, Švab) pri tržaškem županu rodil prve sadove, predvsem kar zadeva postavitev obeležja Primožu Trubarju, popravila nekaterih slovenskih šol in premagovanje težav pri Slovenskem stalnem gledališču. V nadaljevanju srečanja, ki je potekalo na sedežu goriške SKGZ v KB centru, so se dotaknili tudi vprašanja zamejskega tiska in založniške dejavnosti. Predsednika Štoka in Pavšič sta posebej izrazila zaskrbljenost zaradi sprememb v državnem zakonu v podporo tisku. Le-te bi lahko postavile v velike težave naše medije, in prvi vrsti Primorski dnevnik. V zvezi s tem bosta sprožila nekaj pobud, da bi dnevniku in drugim medijem zagotovili nemoteno izhajanje.

Nazadnje so si bili prisotni enotni, da je treba nadaljevati takšen konkreten načina dogovarjanja. O tem bodo podrobneje spregovorili na jesenskem skupnem srečanju, ko bodo izoblikovali nekaj operativnih predlogov.

Drago Štoka

Rudi Pavšič

Člani SKGZ in SSO so pozdravili složno dogovarjanje slovenskih izvoljenih predstavnikov, ki so imenovali svoje predstavnike v deželno posvetovalno komisijo. S tem dejanjem je v bistvu desetčlanska komisija imenovana in zato ni kakšnih posebnih ovir, da bi čim prej ne začela delo.

Predsednika Pavšič in Štoka sta bila mnenja, da morata organizaciji prevzeti pobudo, tudi kar zadeva nekatera vprašanja skupnih čla-

Narodni dom v ul. Filzi in da se tako dokončno reši večletna prostorska stiska, ki bistveno omejuje njeno delovanje in razvoj. Številna odprta vprašanja, ki so vezana na zamejsko šolstvo, zahtevajo skupen in dogovorjen pristop. V zvezi s tem so na goriškem srečanju (ob predsednikih so se ga udeležili še Jole Namor, Janez Povše, Jure Kufersin, Ace Mermolja, Riccardo Ruttar in Igor Švab) bili mnenja, da je treba čim

Na sedežu v Čedadu

Seja Izvršnega sveta SSO

Na zadnji seji izvršnega odbora Sveta slovenskih organizacij, ki je v sredo, 16. julija, potekala na sedežu v Čedadu, je v uvodnem delu predsednik Drago Štoka, v imenu vseh odbornikov, izrazil solidarnost ljudem, ki jih je na Goriškem in v sosednji Sloveniji hudo prizadela vremenska ujma v prejšnjih dneh. Nadalje je bila podčrtana želja po sklicevanju v bližnjem času srečanja z vodst-

vom SKGZ-ja, da bi se pogovorili o skupnih nadaljnjih korakih, ki jih je treba narediti glede obeh Narodnih domov v Trstu in Trgovskega doma v Gorici, o slovenskih šolah, o pobudah društev v Sloveniji in korist zamejskega založništva in o manjšini kot subjektu pred deželnimi in državnimi institucijami. Ravno na tej zadnji točki so se zaustavili odborniki pri obravnavanju sedanjosti in prihodnosti slovenske manjšine in njenega odnosa do Slovenije v novih razmerah brezmejnega prostora. Predsednik SSO za Videmsko, Giorgio Banchig, je seznanil odbornike z iz-

dajom dvojezičnih osebnih izkaznic v Beneški Sloveniji, in sicer v tipanski in grmiški občini, kar predstavlja pomemben korak naprej v smer posluževanja manjšinskih pravic. Nato je predsednik SSO za Goriško, Janez Povše, omenil sprejem na AGRFT v Ljubljani gojenca gledališke šole Studio Art, kar predstavlja za slednjo pomembno priznanje. Nato je, med drugimi, Rudi Bartaloth navedel pozitivni napredek dejavnosti slovenske glasbene šole v Kanalski dolini Tomaž Holmar, ki je pred kratkim izdal CD, založniško dejavnost slovenskega kulturnega središča Planike in poučevanje slovenskega jezika v šoli, za kar pa žal primanjkuje učnih kadrov.

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

"A" kot avto, avtocesta, angel

Odložim slušalko, premlavam besede, ki so mi bile rečene, a še vedno ne dojamem njihove teže. "Vida, verjetno angeli res obstajajo. To, da ti lahko zdaj govorim, je gola sreča ali bolje božja nagrada. Včeraj si vozila avto - in to par ur zaporedoma -, ki bi lahko vsako sekundo eksplodiral". Mož je z mehanikom pregledal avto, ki je sumljivo dišal po bencinu. Seveda sem se spraševala, kaj je to, zadnjič sem sama tankala, mogoče se je nekaj kapelj polilo v notranjost?.... Naivnost. "Udarila si ob kaj ostrega in pretakanje bencina je bilo popolnoma sprevrženo. Tekočina je plavala pod sedeži, vsak hip bi te lahko razneslo. Bog ima načrte, Vida. Mislim, da se mu res moraš zahvaliti. Jaz pa sploh".

Živahnost nečakinje mi ne dopusti, da bi se predala emotivni plati povedanega. Odložim slednjo, tako kot zahtevno knjigo, na katero se moraš pripraviti. Kasneje se mi podobe vrste v glavi, voznja, osebe, ki so se peljale z mano, vonj po bencinu, sila pred plesnim nastopom, zaključek, ki nam ni še namenjen. Moževe besede o tem, da Bog ve, zakaj me je ohranil. Megleni spomini izpred tridesetih let med gostovanjem mladinskega pevskega zbora. Ena najmlajših članic sem, šest, sedem let stara. Postanek na avtocestnem počivališču. Obupno me tišči, vrsta na toaleti pa je neskončna. Kdo ve, zakaj so nekdanji pedagoški prijemi vedno nekam poudarjali pomen nepotegovanja se zase in potrpežljivosti. Mogoče, če bi se bila takrat opogumila, bi ljudi v vrsti vprašala, če grem lahko naprej. Namesto tega sem storila nekaj, ob čemer me še danes spreleti srh. Angeli

morajo res obstajati. Usojeno mi je bilo, da živim zdajšnje življenje, da si ustvarim družino, da iščem ljudi in poti, ki vodijo v neko spremembo družbe, človeka, od malenkosti dalje. Takrat sem začela teči, stekla sem na cesti. In začela teči čez cesto. Čez avtocesto. Še danes se spominjam vprašanja, zakaj je na tej cesti ta čudna zapreka, komaj jo uspeš prečkati, potem zdrvim dalje proti počivališču na drugi strani. Po toaleti pa spet stečem nazaj in med tekom slišim skupino iz zbora, ki se dere. Šest let sem stara. Zakaj kričijo? (...)

Danes, po trinidesetih letih, mi ob tem zapisovanju dotečejo solze v oči. Čuden občutek. Mešanica strahu za takratno nevedno dekletce, obupno vprašanje, kako je lahko do tega res prišlo, kje so bili spremljevalci, kako je možno, da se nisem zavedala nevarnosti. Občutek, da bi me tudi takrat lahko gladko razneslo. In tokrat, po toliko letih, podobno. Zaprisega, da postanem previdnejša. Zahvalna molitev. Brez besed, ker bi

res ne vedela, kakšne naj izberem. Vprašanje, kakšne načrte ima Bog z mano. Svak je pred nekaj desetletji imel rezervirano karto za trajekt iz Genove. Nepričakovani službeni zapleti in trajekt je moral oditi brez njega. Zvečer je iz dnevnika izvedel, da je prišlo do nesreče, vsi potniki so umrli. Seveda ni primerljivo. Naključje, usoda, pri meni pa hudičeva doza neprevidnosti. Skupno pa je dejstvo, da obema zaključek ni bil še namenjen. Kakršenkoli naj bo božji načrt zame, danes zagotovo vem, da je življenje predragoceno, da bi se ne borili za svetlobo. Kakorkoli že jo pojmujejo.

CELOVEC Kulturno poročilo dežele za l. 2007

Ponoven dokaz zapostavljanja slovenskih kulturnih ustanov

"Kulturno poročilo za leto 2007 je ponoven dokaz zapostavljanja slovenskih kulturnih društev in ustanov," kritizira predsednik EL Vladimir Smrtnik. Pri skupnih podporah v višini nad 28 mio evrov odpade na slovenske institucije komaj 1% teh podpor. To je prava "zafkancija", če kljub temu vedno spet kdo trdi, da so slovenska društva v primerjavi z nemškimi privilegirana. "Pravi škandal pa je, če se podpre enkratni koncert Uda Jürgensa na odru na Vrbskem jezeru s 150.000 evri", torej skoraj toliko, kot za celo leto dobi Slovenska glasbena šola z nad

500 učenci". Predsednik EL zato zahteva pravičnost tudi na področju razdeljevanja kulturnih podpor in ne razmetavanja iz volilno taktičnih nagibov. Niti ni jasno, po kakšnih kriterijih kulturni referent porazdeljuje ta denar. Prireditve, ki služijo samo osebni promociji referenta in nimajo kakih daljnoročnih učinkov za razvoj kulture v tej deželi, naj se nemudoma ukinejo. Društva in institucije pa naj za enake storitve dobijo tudi enake podpore, ne glede na to, ali so iz večine ali manjšine, in tudi ne glede na to, kateri zvrsti kulture pripadajo.

Deželni proračun za videmsko pokrajino

Prispevke za slovenska narečja bodo upravljale občine

Financiranje v podporo "rezijansčine in jezikovnih posebnosti nadiške, terske in kanalske doline" z dotacijo v višini 100.000 evrov gre izkoristiti za pospeševanje ovrednotenja in spoznavanja slovenskih narečij v videmski pokrajini, saj gre za postavko v sklopu deželne zakona za varstvo slovenske manjšine št. 26 iz leta 2007. Finančno dotacijo bodo prejele in upravljale občinske uprave. Že samo dejstvo, da so "jezikovne posebnosti" v videmski pokrajini obravnavane v okviru zakona za Slovence, potrjuje nesporno znanstveno ugotovitev, da tu ne gre za neke nedefinirane govorce praslavenskega izvora, temveč, da tudi v Benečiji, v Reziji in v Kanalski dolini živijo Slovenci.

"ogrožala" knjižna slovenščina, kar dokazujejo številne pobude in knjižne izdaje v beneških narečjih, ki so jih slovenske organizacije in ustanove priredile in izdale v vseh povojnih desetletjih, od učbenikov v rezijansčini za

jezikovne tečaje do samih časopisov, Novi Matajur in Dom. Prav v slednjih že od nekdaj dobivajo svoj dostojanstveni prostor tudi narečne govorce, ki živijo odražajo beneško stvarnost. Zaradi povedanega so povsem neosnovane in zavajajoče trditve določenih deželnih političnih krogov, ki zaradi ozkih političnih računov že od nekdaj umetno ustvarjajo trenja med Slovenci v videmski pokrajini in omalovažujejo vlogo vseh, ki so tudi v najtežjih časih branili slovensko kulturo, identiteto in ponos ljudi v Benečiji. Njim gre za sluga, da so še danes živa narečja in da se otroci lahko v danes poddržavljani šoli v Špetru učijo tudi knjižne slovenščine.

Igor Gabrovec

Deželni svetnik SSK

Svetniška skupina Demokratske stranke

Odgovor Peliconu in Suši

Razvojna suša

V Forumu za Goriško smo presenečeni nad neresničnimi izjavami tajnika društva TIGR Lucijana Peliconu in člana Marijana Suše (PN, pisma bralcev 17. julij 2008). V pismu z naslovom "Dejstva z zbora" Pelicon trdi, da je bil Forum za Goriško poražen na referendumu o pokrajini. Res je obratno! Volivke in volivci na severu Primorske so v vseh 13 občinah z večino podprli samostojno pokrajino. Zato menimo, da je Forum za Goriško uspel, ker je bil naš osrednji cilj vedno samostojna pokrajina. Res pa je, da so volivci dali prednost imenu Severna Primorska pred našim predlogom Goriška, za katero se je odločilo 44% udeležencev referenduma. Forum ni nikdar zahteval, da se nobena pokrajina ne sme imenovati Primorska, te moči tudi nimamo. Predlagali smo le, da bi pokrajine na Primorskem poimenovali s stariimi zgodovinskimi in žlahtnimi

imeni: Goriška, Istra in Kras. Še posebej pa smo presenečeni nad izjavo Suše, ki v pismu z naslovom "Ko nekdo ni glih" zagovarja stališče, da znotraj TIGR-a članom ni dovoljeno pluralno razmišljanje. Verjeli smo namreč, da so časi enoumja in brezumja že za nami. Nekaterim članom TIGR-a je očitno važno le, da se "stoji glih" ob enem nezmotljivo vodijo. Tudi trditve Suše, da bo Primorska propadla, če upravno ne bo enotna pokrajina, je nestrokovna in za Primorce žaljiva. Primorska obstaja že sedaj, pa čeprav je razdeljena na 23 občin, na dve državi ter sploh nimamo nobene pokrajine. In obstajala je tudi takrat, ko je bila naša država razdeljena na okraje. Poznajo je, da se je Primorcem najbolj slabo pisalo ravno takrat, ko je Koprski okraj združeval celotno Primorsko; k sreči le slabi dve leti. In tudi na osnovi takih negativnih izkušenj

se je rodil koncept policentrične razvoja Slovenije s 60 občinami, ki je v treh desetletjih znatno zmanjšal razlike med regijami. V zadnjih petnajstih letih pa se zaradi liberalno kapitalističnega koncepta in pospeševanja razvoja zgolj na osi Koper-Ljubljana - Maribor razlike med regijami poglabljajo.

Na Goriškem, kjer se je leta 1968 rodila pesem Vstala Primorska, smo prepričani, da bo Primorska obstajala, ne glede na koliko krajevnih skupnosti, občin in pokrajin bo razdeljena. Prepričani smo, da nam le oblikovanje najmanj dveh pokrajin zagotavlja enakomeren gospodarski in splošni družbeni razvoj. V nasprotnem primeru bo zlasti na severnem koncu Primorske še vedno vlada razvojna suša. Pokrajini ne moremo brezumno postavljati na "mitingih resnice" v Ajdovščini, z nestrpnostjo in pošiljanjem Goriške na smetišče zgodovine. Zato nasprotujemo nespametni politiki, ki bi iz "VSTALE" naredila "ZAOSTALO" Primorsko.

mag. Boris Nemeč,

predsednik Forumu za Goriško

Protesti zoper sklep srbske vlade o podržavljenju premoženja slovenskih podjetij

V predvolilni kampanji razprave o neupravičenem bogatenju

Politični in drugi pomembni dogodki v Sloveniji imajo značilnosti predvolilne kampanje. Sodeč po polemikah med političnimi strankami, vzdušju in razpravah v državnem zboru, ki kljub koncu rednega mandata deluje na izrednih zasedanjih, in pisanju javnih občil, se ustvarja vtis, kot da se bo 21. septembra odločalo o usodi demokracije v Sloveniji, ne pa, da bodo tistega dne običajne parlamentarne volitve, na katerih državljani izbirajo svoje predstavnike za vodenje najvišje ustanove, ki se ji pravi država. Tudi v tej predvolilni kampanji stranke pojasnjujejo svoja stališča in ponujajo rešitve za vprašanja, ki naj bi bila najbolj pereča in kritična v Sloveniji. Mednje sodijo zdaj že razvpiti tajkuni, ki so v kratkem času silno obogateli in zdaj poskušajo svoj vpliv razširiti in uveljaviti v državi. O tajkuni so v tem tednu spet razpravljali na izredni seji parlamenta, o tem pojavu pa se bodo volilci izrekli 21. septembra.

Časniki, katerih lastniki so novonastali bogataši, v tem času najbolj kritizirajo in napadajo Janeza Janšo, ki naj bi bil glavni krivec za vse težave v Sloveniji. Zoper njega uprizarjajo gonjo, kakršne še ni bilo proti kateremu koli drugemu politiku v vsem času obstoja Slovenije. Ob njem pa občila, seveda po svojih merilih, ocenjujejo Boruta Pahorja, predsednika Socialnih demokratov, ki se slovenski javnosti že dalj časa

predstavlja kot mandatar za sestavo nove vlade, ki bi jo oblikovali po parlamentarnih volitvah.

V opoziciji Janši očitajo, da se volilcem predstavlja kot politik z različnimi značaji in ravnaji. Pred prejšnjimi državnoborskiimi volitvami so ugotavljali, "kako je mehek, ljubeč in sploh

demokratov na volitvah, ali pa ne. Borut Pahor je presenetil z izjavo, da med ministre predlagane nove vlade ne bo vključil politično zelo oslabiljenega in kompromitiranega Antona Ropa, nekdanjega predsednika LDS in premierja, pač pa bo na listi nove stranke Lipa za poslanca kandidiral župan Občine Ajdovščina Marjan Poljšak. Po mnenju predsednika stranke Saše Pečeta je Poljšak "prepoznaven politik, ki želi delati za nacionalni interes".

Ena od značilnosti predvolilne kampanje naj bi bilo protivladno delovanje nekaterih agencij, ustanov in osebnosti, ki so del izvršilne oblasti, ter posameznih ustanov, organizacij in društev t. i. civilne družbe. Po mnenju zunanjega ministra uporabljajo vsa mogoča sredstva, da bi spodkopali demokratsko oblast. Dr. Dimitrij Rupel

meni, da gre za rovarjenje v "globoki državi". **Zaplet zaradi slovenskega premoženja v Srbiji** Zunanje ministrstvo je poslalo protestno noto srbski vladi zaradi namere, da v Srbiji podržavi premoženje slovenskih podjetij. O tem je prejšnja vlada sprejela uredbo, ki bi jo morali zdaj razveljaviti. Premier Janez Janša je predsedniku nove srbske vlade Mirku Cvetkoviću sporočil, "da njihova uredba pomeni novo težavo pri približevanju Srbije Evropi". V Beogradu zagotavljajo, da bodo zaplet s statusom premoženja slovenskih podjetij v Srbiji hitro in pravično rešili.

meneni, da gre za rovarjenje v "globoki državi". **Zaplet zaradi slovenskega premoženja v Srbiji** Zunanje ministrstvo je poslalo protestno noto srbski vladi zaradi namere, da v Srbiji podržavi premoženje slovenskih podjetij. O tem je prejšnja vlada sprejela uredbo, ki bi jo morali zdaj razveljaviti. Premier Janez Janša je predsedniku nove srbske vlade Mirku Cvetkoviću sporočil, "da njihova uredba pomeni novo težavo pri približevanju Srbije Evropi". V Beogradu zagotavljajo, da bodo zaplet s statusom premoženja slovenskih podjetij v Srbiji hitro in pravično rešili.

Marijan Drobež

Borut Pahor

Janez Janša

spremenjen. Kmalu po zmagi na volitvah se je njegova podoba razblinila tako hitro, kot se je pojavila, in spet smo lahko zrlji v "pravi" Janšev obraz. Stroj za preobrazbo premierjeve javne podobe pa je sedaj spet začel delovati". Dr. Miro Kline s katedre za tržno komuniciranje in odnose z javnostmi na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani se ne strinja, da gre za nihanje v Janševem značaju, "temveč za povsem premišljeno ravnanje idealiziranega očeta vseh Slovencev, ki je sočasno skrben v eni in neizprosno trd v drugi situaciji". Strokovnjak za področje lobiranja Miloš Čirič meni, "da pri strategiji delovanja Janeza Janše, ki ima sicer izre-

je, napovedujejo, da bosta na parlamentarnih volitvah največ glasov prejeli največji politični stranki, Slovenska demokratska stranka Janeza Janše in Socialnih demokratov Boruta Pahorja. Katera od obeh strank pa bo lahko oblikovala parlamentarno in vladno večino, pa bo odvisno od uspeha drugih strank, ki bi se vključile v koalicijo enega ali drugega političnega bloka v Sloveniji. Samooklicani mandatar za sestavo nove vlade, Borut Pahor, in njegovi privrženci se sprašujejo, ali bo napoved nekdanjega predsednika države Milana Kučana, da bo podprl kandidaturu Pahorja za novega premierja, prispevala k večjemu uspehu Socialnih

omenjenih treh velikih delovnih akcijah sodelovalo tudi več t. i. frontnih brigad s širšega območja Primorske. Delo in uspehi mladinskih delovnih brigad so bili seveda občudovanja vredni, toda bilo bi koristno vedeti tudi to, da je gradnja Nove Gorice potekala tudi v ozračju represije in celo aretacij posameznikov, ki naj bi kaj zagrešili zoper merila in pravila tedanjega režima. Podrobnosti o tem so ugotovljene in zapisane in prav bi bilo, da bi javnost o tem obvestili, morda v ustrezni publikaciji, ki bi jo oblast izdala ob jubileju Nove Gorice. Dovolj gradiva o Novi Gorici imajo v Znanstvenoraziskovalnem centru Slovenske akademije znanosti in umetnosti, v Novi Gorici, Pokrajinskem arhivu v Novi Gorici, morda pa tudi v Goriskem muzeju. Mladim graditeljem Nove Gorice bodo jeseni v središču mesta postavili spomenik.

M.

Kratke

Na Sabotin tudi po obnovljeni lokalni cesti

V Brdih s pomembnimi uspehi razvijajo turizem, s katerim povečujejo gospodarsko moč in prihodek, ob že razvitih vinogradništvu, vinarstvu in sadjarstvu. To območje, ki ga nekateri primerjajo z značilnostmi in naravnimi lepotami Toscanne v Italiji, se poskuša povsem odpreti v svet. Že nekaj časa obnavljajo in

širijo ceste, ki vodijo bodisi v notranjost Slovenije ali pa v Italijo, državo, ki obkroža Brda. Sabotin, ki naj bi postopno postal Park miru, za kar se trudijo občina Brda, Mestna občina Nova Gorica in občina Gorica, je dostopen iz različnih smeri, po novem pa tudi po obnovljeni in razširjeni lokalni cesti Vrhovlje - Sabotin Vrh. Dolga je 5.730 metrov, široka od 3,5 do 3,80 metrov, vodi pa na vrh gore Sabotin na nadmorski višini 609 metrov. Gostje se torej lahko odslej pripeljejo s svojimi vozili na vrh gore, do objekta nekdanje vojašnice jugoslovanske vojske, kjer sta sedaj urejeno gostišče in Briška planinska koča. Dodajamo, da je od tam oz. z vrha Sabotina le nekaj sto metrov peš poti do nekdanje italijanske vojašnice, od tam pa pelje asfaltirana cesta preko Štmavra v Gorico. Naložba za obnovo lokalne ceste Vrhovlje-Sabotin je stala okoli 626 tisoč evrov. Od tega je EU iz svojega sklada za regionalni razvoj prispevala nad 429 tisoč evrov, preostala sredstva pa je dala občina Brda.

V Sloveniji narašča število okuženih z virusom HIV

Inštitut za varovanje zdravja v Sloveniji je ugotovil, da število okuženih z virusom HIV (iz tega virusa se lahko razvije bolezen AIDS) narašča. Z omenjenim virusom je zdaj domnevno okuženih skoraj tisoč ljudi. To naj bi bilo še vedno relativno malo v primerjavi z drugimi državami, članicami EU. Naraščanje primerov v zadnjih letih je izključno posledica porasta okuženih med moškimi, ki imajo spolne odnose z moškimi.

Po podatkih inštituta za varovanje zdravja je bilo v Sloveniji v zadnjih desetih letih prepoznanih 225 na novo okuženih oseb. 33 bolnikov z aidsom pa je v omenjenem obdobju umrlo. V lanskem letu je bilo prijavljenih 36 na novo okuženih z virusom HIV. Med njimi je 34 moških in dve ženski.

Hitro upadanje brezposelnosti v Sloveniji

V Sloveniji hitro upada brezposelnost, za kar naj bi bila po splošnem priznanju najbolj zaslužna vlada. Lani naj bi bilo brezposelnih od 68.300 do 69.500 oseb, v letu 2008 pa naj bi se njihovo število zmanjšalo na okoli 50.000. Na trgu dela v marsikateri dejavnosti potrebe po novih zaposlitvah že presegajo ponudbo. Delavcev primanjkuje v gradbeništvu, gostinstvu, zdravstvu, strojništvu in elektrotehniki, pa tudi v kovinskopredelovalni industriji. Marsikatero podjetje težave zaradi pomanjkanja domačih delavcev poskuša premostiti ali zmanjšati z zaposlovanjem delavcev iz drugih območij. V Sloveniji je po uradnih podatkih sedaj zaposlenih skupaj 72.090 tujcev, ki imajo dovoljenje za prebivanje in delo v državi. Od omenjenega števila jih je iz držav nekdanje Jugoslavije 68.627, preostali delavci pa so prišli predvsem iz Bolgarije, Slovaške in Romunije. Za letos predvidevajo izdajo novih 24.600 dovoljenj za zaposlitev tujcev. V Sloveniji najtežje dobijo zaposlitev družboslovci. Le-ti imajo praviloma bogato znanje, ki pa je predvsem teoretične narave in ni takoj uporabno. V državi je kar okoli pet tisoč absolventov družboslovnih smeri v višjih in visokih šolah, ki ne morejo dobiti zaposlitve. Med njimi so mnogi, ki so končali fakulteto družbenih ved v Ljubljani.

Upokojenci z najnižjimi prejemki pošiljajo pisma poslancem

Gmotne razmere, v katerih žive slovenski upokojenci, postajajo pomembna tema predvolilne dejavnosti političnih strank. Po mnenju društev upokojencev so pokojnine premajhne in niso skladne z delom, ki so ga upokojenci opravili v svoji aktivni življenjski dobi. Pri tem pa javna občila objavljajo različne podatke o višini pokojnin v Sloveniji. Odgovorna urednica revije Vzajemnost, Marinka Levičar, je v novi številki te publikacije zapisala, "da kar 164.000 upokojencev prejme na mesec do 400 evrov pokojnine. Največji odstotek pokojnine pa se giblje med 400 in 500 evri mesečno. Samo še 12% upokojencev prejema med 600 in 700 evri pokojnine".

Predsednica Zveze društev upokojencev Slovenije Mateja Kožuh-Novak je parlament pozvala, naj sprejme sklep, da se bodo pokojnine v prihodnje usklajevale z neto plačami, in ne več z bruto plačami. Pokojnine bi se s takim določilom povišale za dva odstotka na mesec. Na pobudo Mateje Kožuh-Novak so upokojenci z manj kot 400 evri pokojnine mesečno začeli pošiljati pisma svojemu poslancu. V njih razlagajo, kako živijo, česa si ne morejo kupiti, ker nimajo denarja, kako jih je zaradi podražitve kurilnega olja strah zime, ter sporočajo, da svojih otrok, ki imajo svoje družine in tudi sami težko živijo, nočejo več dodatno obremenjevati s stroški svojega preživetja. V pismih poslance pozivajo, naj se v državnem zboru zavzemajo za položaj upokojencev z najnižjimi prejemki.

Potreben bi bil objektivni vpogled v preteklost Nove Gorice

Začetek gradnje mesta je bil domnevno zaupan mladini

Novi Gorici ob pričakovanju slovenski obletnici začetka gradnje tega mesta, ki naj bi nadomestila izgubo prejšnjega zgodovinskega središča Slovencev z znatnega zemljepisnega območja, Gorice, navajajo različne podatke o ozadju in podrobnostih odločitve o novem središču. Očitno je, da obstajajo različni viri, ki bi jih kazalo primerjati in soočiti, da bi lahko ugotovili resnična dejstva, tudi če ne bi bila po volji tistih vplivnežev v lokalni politiki, ki Novo Gorico predstavljajo zgolj kot nekakšno zgodbo o uspehu. Nekdanji mladinski brigadir,

ki je sodeloval pri gradnji Nove Gorice, ing. Jože Ivanc, ki je še zmeraj prebivalec mesta, je na nedavnem srečanju s časnikarji zatrdil, "da je bila odločitev, da se začetek gradnje Nove Gorice zaupa mladini, sprejeta z navdušenjem in ponosom". Dodal je, "da je mladina Primor-

akcijo še posebej cenila". Jože Ivanc je tudi navedel število mladincev brigadirjev, ki so delali na treh deloviščih, namreč pri regulaciji potoka Lijak, gradnji Nove Gorice in odseka železniške proge Sežana-Dutovlje. Na teh delovnih akcijah je sodelovalo 54 mladinskih delovnih bri-

sko sicer malo poznala, vendar se je zavedala pomena gradnje za Primorsko in vso Slovenijo, zato je to delovno

gadž, v katere je bilo vključenih 9.563 fantov in deklet iz vse tedanje skupne države Jugoslavije. Poleg teh pa je pri

graditeljem Nove Gorice bodo jeseni v središču mesta postavili spomenik.

Domače pridelovanje povrtnin Vrtičkarstvo

Vsako leto se ob začetku pomladi vedno več oseb odloča, da bodo vsaj nekaj povrtnin pridelali sami doma. Združenje neposrednih obdelovalcev Coldiretti ocenjuje, da se približno 40% italijanskih prebivalcev vsako leto odloča, da se bodo preizkusili tudi v obdelovanju vrta in na tak način pridelali malo solate, kak paradiznik ali vsaj kako začimbo. Za tak korak se odločijo tako tisti, ki imajo na razpolago vrt okoli hiše, v zadnjih letih pa se na tržišču pojavlja vedno več vrtičkarjev, ki pridelujejo povrtnine kar v cvetličnih lončkih na balkonu. Da doživlja vrtnarjenje nov razcvet, pa priča tudi vedno večje povpraševanje po manjših strojih za obdelovanje zemlje in podobnih pripomočkih, ki služijo vrtičkarjem. Samo v letu 2007 so prodali 1.500.000 strojev za delo na vrtu, od manjših kosilnic do kopačev, motornih žag ipd. Za primerjavo pa naj navedem, da so v letu 2003 prodali samo 1.180.000 istovrstnih strojev. Močno se je povečalo tudi povpraševanje po semenih in rastlinicah. Največje povpraševanje pa so zabeležili po začimbnicah, od bazilike do peteršilja, rožmarina, žajblja in

povpraševanje po specializiranih revijah in knjigah, ki so vrtičkarjem v pomoč pri organizaciji dela, ureditvi zelenjavnih vrtov, gojenju rastlin. V knjigah dobimo tudi nasvete, kako se lahko biološki odpadki kompostirajo, in tako pridobivamo dober kompost, s katerim se izboljša rodovitnost zemlje. Nekatere revije imajo tudi prilogo, kako naj bi se odvečni pridelki shranili za zimske dneve. Zelo veliko koristnih nasvetov pa lahko vrtičkar dobi tudi na svetovni spletni mreži. Zadnje modno muho na tem področju predstavlja pridelovanje povrtnin na mini vrtovih na balkonu. Novost, ki je prišla v naše kraje iz Združenih držav Amerike, je naletela tudi v Italiji na plodna tla. Specializirane revije, ki vrtičkarjem svetujejo, kako, kdaj in kaj naj sejejo ali presajajo, nudijo številne informacije, kako bi lahko uredili mini vrt v cvetličnih lončkih na balkonu. Tak mini vrt je seveda premalo, da bi zadostili celoletne potrebe po sveži zelenjavi, lahko pa se spremeni v zanimivo in zabavno kratkočasno dejavnost.

Iz Združenih držav Amerike prihaja še ena modna muha, vezana na vrtičkarstvo. Ker se je v

zadnjih letih želja po bolj zdravi prehrani zelo povečala, se je neki ameriški arhitekt odločil, da bo svojim strankam preuredil vrtove tako, da bo namesto okrasnih rastlin posadil povrtnine. Svojim strankam pomaga pri ureditvi zelenjavnega vrta, za večje skupine pa organizira tečaje o gojenju povrtnin. Zamišljal je naletela na ugodna tla tudi med hollywoodskimi zvezdami, ki so na vrtove zasadile sadno drevje, paradiznike, solato in še marsikaj drugega.

Pojav je v zadnjih letih postal kar občuten. Zato so se tudi pri italijanskem osrednjem zavodu za statistiko ISTAT odločili, da bodo preučili, kdo so te osebe, ki preizkušajo svoje sposobnosti na tak način. Ugotovili so, da je ta hoby razširjen tako pri moških kot pri ženskah. V starostnem razredu od 25 do 35 let se z vzgojo povrtnin ukvarja samo 25% vseh intervjuvancev. Odstotek pa narašča z naraščanjem starosti intervjuvancev. V starostnem razredu nad 60 let je urejanje vrta najbolj razširjen hoby. Razlogov za tak hoby je veliko. V prvi vrsti je prisotna želja po bolj zdravi prehrani. Proizvodi, ki jih pridelamo sami na vrtu, so bolj sveži in zdravi. Marsikdo pa se za tako dejavnost odloči, ker mu to omogoča prihranek pri nakupu jestvin. Prihranek je odvisen od številnih dejavnikov. Med stroški moramo upoštevati izdatek, ki ga družina ima za nakup osnovnih pripomočkov, za nakup semen in sadik, poleg tega pa moramo upoštevati še strošek za zalivanje, gnojenje ipd. Poleg tega pa moramo še upoštevati velikost vrta, ki ga obdelujemo. Izvedenci pri italijanskem združenju neposrednih obdelovalcev Coldiretti so izračunali, da mora imeti štiricelnska družina na razpolago vsaj 100 kvadratnih metrov površine, da lahko pridelava vse potrebne povrtnine in da ima pri tem tudi občuten prihranek. Izračunali so, da prihrani družina, ki povrtnine prideluje sama na vrtu, okoli 300 evrov letno, kar na prvi pogled ni veliko, ta dejavnost pa daje veliko zadoščenja, česar ne moremo izraziti v denarni enoti.

Mara Petaros

origana. Med semeni pa so največje povpraševanje zabeležili po semenih solate, ki je zelo enostavna za gojenje in ker omogoča prvo žetev že 1 mesec po setvi. Med sadikami so zabeležili največje povpraševanje po sadikah paradiznikov, saj imamo na tržišču na razpolago različne vrste paradiznikov, pa še po sadikah jajčevcev in paprik. Poleg tega pa so zabeležili izredno veliko

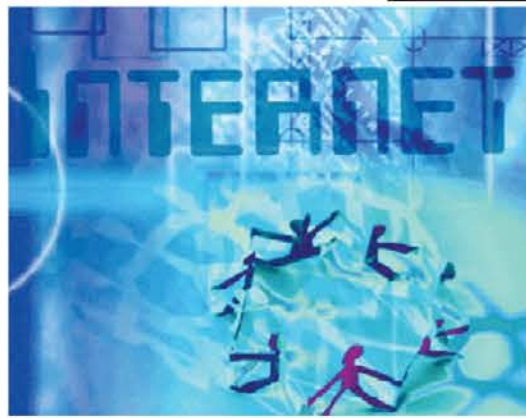

Opozorila pedagoških delavcev in socialnih služb

Zasvojenost s čezmerno uporabo računalnika

Tudi v Sloveniji zaznavajo pojav zasvojenosti z računalnikom. Ko učitelji in drugi pedagoški delavci vprašujejo starše, kako njihov otrok preživlja prosti čas, je njihov najpogostejši odgovor: "Najprej se malo uči, nato gre na računalnik". Drugi odgovor staršev pa je: "Ko moram jaz kaj opraviti, otroku dovolim, da igra igrice". Čezmerna uporaba računalnika se širi tako med šolskimi otroki in nasploh mladino, a tudi med starejšimi ljudmi. Marinka Bečela, socialna delavka in specialistka za supervizijo, zatrjuje, "da o odvisnosti od računalnika oz. pretirani, škodljivi rabi lahko govorimo, kadar računalnik za igranje iger in brskanje ter pogovore uporabljamo več kot štiri-deset ur tedensko. Pri tem pa je treba upoštevati starost uporabnikov. Tako pri majhnem otroku o zasvojenosti lahko govorimo že, če želi igrati oziroma igra igrice tri ure na dan". Mladostniki, ki čezmerno uporabljajo računalnik, spreminjajo odnos do okolja. Začnejo se zapirati v svoj svet, vse manj se pogovarjajo, se izoli-

rajo. Kadar starši kaj od njih zahtevajo, so zadirčni. Njihova socialna mreža se zmanjšuje. Psihološki znaki zasvojenosti pa so pretiran občutek ugodja med igranjem, nezmožnost prenehanja igranja, nepotešena želja po igranju na računalniku, zanemarjanje dnevnih ob-

veznosti. Fiziološki simptomi so ožene vidnega polja, suhe oči, migrenski glavoboli, bolečine v križu, nepravilna prehrana, moten spanec. Omenjena izvedenka pou-

darja, "da imajo starši in šola pri obvladovanju čezmerne uporabe računalnika možnosti vplivanja. Seveda pa morajo to najprej želeli". Strokovnjaki pa opozarjajo tudi na uporabo interneta, ki je lahko posebna oblika odvisnosti. Prekomerna uporaba interneta je lahko tudi signal za druge psihične težave, na primer za depresijo, jezo ali nizko samopodobo. Seveda pri tem ne gre pozabiti na mnoge koristne značilnosti interneta. Internet je v sedanjem času lahko predvsem neizčrpen vir znanja, saj ponuja vse mogoče informacije, le poiskati jih je treba znati.

Prejeli smo Pojasnilo glede članka o Hitu

V vašem časopisu ste dne 3. julija 2008 pod naslovom "Hit nezadržno drsi v prepad" objavili povzetek pisma g. Danila Kovačiča (DK), objavljenega v Delu. Ker novinar ni povzel tudi mojega odgovora na omenjeno pismo, vas prosim, da objavite moj komentar na omenjeni članek. V članku je namreč povzetih preveč laži in potvarjanja dejstev s strani DK, da bi ostal do njih, kot dolgoletni član vodstva Hita in sedem let tudi predsednik uprave, neprizadet in dovolil zavajanje javnosti. Navedel bom samo komentar na največje cvetke iz članka. 1. Trditev DN, da je obiskalo Perlo (ki je bil vsekakor uspešen projekt) že prvo leto poslovanja leta 1993 več kot milijon gostov, ne drži. Tega leta je v resnici obiskalo Perlo 240.890 gostov, milijon gostov v enem letu pa ni Perlo obiskalo nikoli. Trditev DK, da se niso izvedli njegovi načrti, po katerih bi zaposlili dodatnih 1500 delavcev in povečali promet za trikrat, ker je bil zamenjan, ne drži. Tu se DK grobo spreneveda in pozablja na "afero Hit", kot očitno tudi na vzroke in krivca, da je do nje prišlo. Posledica afera so bili sprejete zakoni, ki so za šest let (od septembra 1993 do julija 1999) popolnoma zamrzili vsakršni razvoj podjetja. V tem času nismo smeli širiti dejavnosti niti v obstoječih igralnicah, kaj šele graditi novih. 3. Trditev, da niso gradili "Zabaviščno - igralniškega centra" (ZC)

zaradi razpršitve kapitala Hita v tujino (od Črne gore do Antilov), kar naj bi zmanjševalo uspešnost Hita, je bilo rečeno smešno in dokaz, da DK ne pozna dejstev, ali pa da gre za zavestno zavajanje javnosti. Pravi in edini vzrok za neizgradnjo ZC sem že navedel. Kar se pa tiče naložb v tujini, je resnica takšna, da njihova skupna naložbena vrednost ni dosegla 45 mio evrov (manj kot petina predvidenih stroškov za ZC) ter da je sedanja vrednost teh naložb najmanj dvojna. Poleg tega ti objekti poslujejo zelo uspešno (Maestral Črna gora, igralnica Sarajevu). 4. Posebno cvetko predstavlja trditev DK, da sem pripeljal ameriško družbo Harrahs v finančno izčrpani Hit. V letu 2005, ko smo podpisali z omenjeno družbo pismo o nameri, je bil Hit zelo zelo bogata družba, kar je moč razbrati iz poslovnih knjig, ki so javne listine in dostopne tudi DK. Očitno pa mu je bolj v interesu potvarjanje dejstev kot navajanje resnice, ki mu niso všeč. 5. Po povzetku novinarja je navedena trditev DK, citat "da vse, kar se je dogajalo v obdobju Branka Tomažiča", konec citata, je Hit pripeljal v izgubo", iz katere politično nastavljeni menedžment ne vidi rešitve. Gre za same laži, kar dokazujejo podatki iz bilanc uspeha: V času mojega vodenja uprave je skupina Hit dosegala čisti dobiček: -v letu 1999, 828.713 mio SIT oziroma 3.458.000 evrov -v letu 2000, 816.824 mio SIT ozi-

roma 3.409.000 evrov -v letu 2001, 1.758.271 mio SIT oziroma 7.338.000 evrov -v letu 2002, 1.903.701 mio SIT oziroma 7.945.000 evrov -v letu 2003, 3.199.069 mio SIT oziroma 13.351.000 evrov -v letu 2004, 5.241.437 mio SIT oziroma 21.875.000 evrov -v letu 2005, 6.686.125 mio SIT oziroma 27.905.000 evrov Mislim, da rezultatov ni potrebno komentirati, ker so dovolj zgovorni sami po sebi. Naj omenim, da bi tedanja uprava najmanj enak poslovni rezultat dosegla tudi v letu 2006, če ne bi bila politično zamenjana. Za slabe rezultate sedanje uprave pa nimam komentarja, čeprav namiguje DK, da sem tudi zanje kriv jaz. Naj omenim še to, da je Hit posloval z izgubo samo leta 1995, ko ga je vodil prav DK. Komentirati moram tudi povzetek novinarja (navedena je samo kratka M.), ki se nanaša na mojo izjavo v intervjuju, da bi bil podpis pogodbe s Harrahsom žebelj v krsto Hita ter da je dobro, da do podpisu ni prišlo. Izhodišče pogajanj naše uprave s Harrahsom in vlado je bilo, da bodo ob znižanih davkih za mega zabavišče (MZ) veljali v določeni meri tudi za Hit. Poleg tega pa bo Hit koristil še sinergijske učinke povezovanja z MZ. Iz predloga spremembe sistema obdavčitve igralnic (uvajanje koncesije C), ki ga je pripravilo ministrstvo za finance (MF) z namenom podpore izgradnje MZ, pa je razvidno, da bi bil bistveno manj obdavčen samo ta projekt. Hit bi bil v takšnih razmerah popolnoma nekonkurenčen in obsojen na takojšen propad. Ker gre Hitsu že tako precej slabo, sem komentiral, da bi bil to žebelj v njegovo krsto.

Branko Tomažič

NOVI
GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tiskov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 29. julija, ob 14. uri.

Divjanje neurja na Goriškem Toča GT Turbo

Ravno, ko sem v ponedeljek (14.7.) okrog enih popoldne zaključil telefonska pogovora z vodjo svetovalne službe v Vinski kleti Goriška Brda, Goranom Jakinom, in malo kasneje še z Gabrijelom Seljakom z novogoriškega kmetijsko-gozdarskega zavoda, in sta mi oba zadržala, da neurja v minulih dneh na vinogradih in v sadovnjakih še niso povzročila hude škode in da se ob lepem vremenu še vedno lahko zgodi dobra letina, je prišlo tisto "ta pravo" neurje. Ko so začela na balkon trkati prva, še majhna zrna toče, se mi je zdelo to še fino, da bom imel fotografijo za članek, ki sem ga pripravljaj, tako rekoč pri roki. Vzel sem fotoaparata, zbral nekaj zrn na dlani, v ozadju so bili listi naše oljke Olge - prava fotka. Potem je bilo vse bolj divje, in ko so začeli ob plastični nadstrešek zadevati orehom podobni iztreški, da je grdo treskalo, in je Nuba svojo kosmato rit odvrlel na varno v kopalnico, ko je postalo zunaj vse belo in si je dajala narava duška, sem vedel, da bo treba

bil na neki način kriv, ker sem le malo prej moral svetovalca. Oba sta mi dala dokaj optimistične napovedi, ki jih je nesramno vreme v nekaj minutah potepalo. Da bi bila ironija še hujša, je bil že petnajst minut po neurju zunaj čudovit poletni dan. "V petdesetih letih ne pomnim takšne toče, a ste videli, kakšna jajca so padala z neba?", je še vedno vznemirjena dejala starejša ženska, ki mi je hitela na travniku med Hitovo Perlo in ulico Gradnikove brigade nabirati najdebelejša zrna, da bi naredil čim boljše fotografije. "Poslikaj to, pa to, glej", mi jih je metala pod noge, potem pa kar naekrat oddrobencijala, da je ni bilo nikjer več. Še preden sem se vrnil domov, sem od ljudi na ulici izvedel, da je bilo najhujše v Šempetru in Vrtojbi. Ko sem poklical na tamkajšnjo občino, so to potrdili in me obvestili, da bo ob 16. uri novinarska konferenca, na kateri bodo predstavili prve ocene o nastali škodi. Ker sem bil med

zanemarljiva, sem telefoniral na Zavarovalnico Triglav in izvedel, da se kolona poškodovanih avtomobilov vleče do konca Kidričeve, da vlada v poslovalnici izredno stanje, da so vsi zaposleni 200% zasedeni in da imam blazno srečo, da sem jih sploh dobil, ker telefon-

lektrika, kjer jim je toča poškodovala 16.000 kvadratnih metrov salonitne kritine. Ker je proizvodne hale zalival dež, so bili uničeni tudi nekateri izdelki, polizdelki in material. Ponekod je proizvodnja celo obstala, a že naslednji dan so proizvajali stoprocentno, pod za-

poudarili, da bo končna škoda zagotovo višja. "Prava škoda se bo pokazala ob prvem dežju in ko pridejo ljudje z dopustov", je povedal Valenčič in dodal, da bo treba pregledati vsako streho v občini. Občinsko komisijo za ocenjevanje škode je v prvih dveh dneh za ogled zaprosilo deset občanov. Pri zasilnem prekrievanju streh je v treh dneh izrednega stanja sodelovalo skoraj sto gasilcev, katerih delo je v sredo pohvalil tudi minister za okolje in prostor Janez Podobnik. Na občini se je začudil nad razsežnostjo škode, o kateri so mu poročali, saj je bil očitno slabo obveščten, prišel pa je predvsem zaradi tistih 76.000 kvadratnih metrov razbitih salonitnih kritin, katerih odstranjevanje je zdravju in okolju škodljivo. Takoj je ponudil pomoč pri odpravljanju posledic neurja s točo in povedal, da je do 25. julija čas, da komisije popišejo vso škodo, na podlagi zbranih podatkov pa bo izdelan program celovite sanacije. Glede zdravju škodljivih salonitk pa je dodal, da

kritino, potem pa se je sprehodil še po proizvodnji, se rokoval z dvema delavcema, ker gre to zraven, in bil z mislimi že nekje drugje. Medtem so gasilci na bližnjem Hit šport centru v pasji vročini prekrivali naluknjano streho telovadnice. Kolone pred zavarovalnicami v mestu so se pa še kar vlekale. Tisti, ki avtomobila niso imeli ustrezno zavarovanega, in kmetje (po podatkih sodnega cenilca za kmetijstvo svojih pridelkov večina ni imela zavarovanih) so s točo prešli zelo neprijeten mrzel tuš. Operativci so bili večinoma zadovoljni, da so lahko delali in koristili po svojih močeh, kar je prav. Policisti so jo odnesli brez večjega dela, saj niso zabeležili nobenega primera, da bi kdo izkoristil situacijo za kaznivo dejanje, pa čeprav je bilo priložnosti dovolj, najbolj važno pa je, da vsaj po podatkih občinskega štaba civilne zaščite kljub jajcu velikim zrnom, ki so se usuvala z neba, nihče ni bil poškodovan, kar je pravi čudež, če pomislim, koliko ljudi je verjetno brezglavo hitelo svoje nove, še neizplačane, nezavarovane ali kakršnekoli že avtomobile parkirane na varno, ko je bilo najbolj divje. Bo? Tudi moj fiat Tipo, letnik 94, je do-

ski klici vseh, ki jim je poškodovano avtomobil, dobesedno dežujejo. Seveda sem takoj zajahal bicikel in 'odšibal' na Kidričevo, kjer je bila pred zavarovalnico res taka 'gužva', kot da bi dajali kaj zastoj. "Poslikaj to streho... Glej šipo... Veš kakšni 'šusi' so bili... Pred Iskro je vsakemu drugemu avtu razbilo šipo. Ljudje so bežali iz proizvodnje, ker so kot jabolka velika zrna toče prereseta streho... Kaj takega pa še ne", so se glasila pričevanja čakajočih. Ker nisem bil daleč, sem se zapeljal še do zavarovalnice Adriatic Slovenica na Erjavčevi ulici, ki je precej bolj prometna. Zaradi navela so morali poklicati na pomoč policiste, da so usmerjali promet. Ob 16. uri so na šempetrski občini predstavili prve, še zelo grobe ocene o škodi. Dan kasneje so imeli že bolj konkretne podatke in številke. V neurju je bila najhujše prizadeta Iskra Avtoe-

silno zakrpano in prekrito streho. Prerešanih je bilo še 60.000 kvadratnih metrov kritine iz salonita na skupno 27 industrijskih objektih, pa tudi v Hit šport centru, kjer je voda zalila dvorano in se je dvignil parket, na mejnem prehodu Vrtojba, v Zdravstvenem domu, vrtcu in nad delom osnovne šole. Poškodovane so bile tudi kritine iz pleksi stekla, karbona in raznih plastičnih mas, pa tudi korci na nekaterih hišah. Vsega skupaj za okrog 100.000 kvadratnih metrov strešnih površin. Po oceni šempetrskega župana Dragana Valenčiča je bilo v času neurja zunaj parkiranih okrog 3000 avtomobilov, ki so vsi do zadnjega poškodovani, stolklo pa je tudi vinograde, sadovnjake, poljščine in vrtove. Po prvih ocenah naj bi škoda na objektih znašala dobre štiri milijone evrov, na avtomobilih šest milijonov, v kmetijstvu pa milijon, vsi pa so

bo ministrstvo zagotovilo finančno podporo pri odlaganju in strokovno podporo pri samem odstranjevanju. Vodstvu Iskre Avtoelektrike je svetoval, naj se pri nujni menjava odločijo za ekološko

bil nekaj lepnotnih udrtin, kar pa je pri njegovem stažu že dodana vrednost, oljko Olgo sem pa vseeno raje pravočasno povlekel pod streho.

Nace Novak

Na podjetju Iskra so morali vse prekriti z najlonom

omenjeni članek, ki je bil praktično pri koncu, precej razširiti. Malo me je pekla tudi vest, kot da bi

kratkim fotografskim sprehodom pozoren tudi na poškodovanost avtomobilske pločevine, ki ni bila

kratkejši članek, ki je bil praktično pri koncu, precej razširiti. Malo me je pekla tudi vest, kot da bi

Tudi Goričani na 23. pohodu na Triglav

Sončno vreme je letos botrovalo izredno lepo uspelemu, 23. spominskemu pohodu na Triglav. Udeležili so se ga seveda tudi Goričani. V petek, 11. julija, so se odpravili na pot preko doline Trente mladi pohodniki, še ne dvajsetletniki, in sicer šest Števerjančev, en Štandrežec in fant z Vrha sv. Mihaela. Skupina je bila zelo dobro razpoložena in je že opoldne prispela na vrh Triglava. Ob trinajsti uri je bila tam proslava, ki so se je udeležili pohodniki iz vse Slovenije. V skupini Števerjančev je bil tudi harmonikar Tadej Lango, ki je brez težav nesel harmoniko do vrha in z njo pozabaval gornike. Štirje naši člani, ki so bili prvič na Triglavu, so seveda prejeli obvezni krst. Potem so šli na Kredarico, kjer je bila ob sedemnajsti uri uradna proslava. Tudi tu je mladi Tadej prispeval h kulturnemu programu s svojo harmoniko. Goričani so

na tem pohodu doživeli zelo lep spejem, saj so bili od skoro 600 pohodnikov najmlajša skupina. Po proslavi se je nadaljevalo srečanje z zabavo do poznega večera. V soboto na vse zgodaj so po dolini Krma prišli do Kovinarske koč, nato pa so se z avtobusi, ki jih je vozila slovenska vojska, pripeljali na Pokljuko, kjer je bila osrednja proslava. Za vrnitev domov je poskrbelo Društvo slovenskih upokojencev iz Goriške, ki je priredilo izlet na Pokljuko. Čeprav je bilo kar naporno, so se vsi vrnili domov zadovoljni. Vodja pohodnikov Danijel Bajt je veselo namignil, da bodo prihodnje leto privabili kar dvajset mladih. Pohod organizirajo Veterani vojne za Slovenijo, ZB NOB, slovenski častniki, narodna zaščita in gorska reševalna skupnost.

Saverij Rožič

Nujen je temeljit boj proti dopingu

Če je potrebno, naj na cesti ostaneta le zadnji in predzadnji!

V nedeljo se je na Elizejskih poljanah v Parizu zaključil 95. Tour de France, najpopularnejša tritedenska kolesarska krožna dirka na svetu. Tokrat za spremembo vtikamo nos v mednarodni šport zato, ker so tudi letošnja izvedba Toura hudo prizadele dopinške afere, o katerih je menda vredno spregovoriti. Naj pred prodorom v živo k uvodu pristavimo, da je ta sestavek nastal pred nekaj dnevi in da je morda aktualnost po francoski pentlji medtem postregla še s kakšnim novim poglavjem na temo dopinga v kolesarstvu. Pogledi pa se najbrž bistveno ne bodo spremenili. Kakorkoli že, na grmadi sta se med letošnjo dirko po Franciji znašla dva kolesarja (suspendirali so sicer še tretjega), dobro znana hribolazca, Španec Manuel Triki Beltran in Italijan Riccardo Ricco'. Pravi potres je sprožila zlasti vest o pozitivnosti slednjega, velikega upa italijanskega kolesarstva. V vseh

primerih je bila nedovoljena snov EPO, eritropoietin. Substanca sodi med krvni doping, kajti z njegovo pomočjo se povečuje zaloge rdečih krvnih teles. Več kisika v krvi povzroči, da je telo bolj vz-

Riccardo Ricco'

držljivo. 25-letni emilijski talent se je pravkar uveljavil na Giru, na katerem je bil na koncu drugi, tudi na Touru pa je že opozoril nase z

dvema zmagama in visoko uvrstitvijo v skupnem seštevku. Italijanski novinarji so ga oboževali, ker je medijska osebnost, v izjavah vedno sočen in polemičen, na progi pa drzen in nadut ter hkrati izjemno močan in nadarjen. Skratka, športnik, ki ga vzljubiš ali zasovražiš, vmesne poti ni. V očeh ljudi že novi Marco Pantani, na katerega tudi spominja po slogu in ležernosti pri potiskanju na pedala, ko se cesta vzpenja v klanec. In kot strela z jasnega novica, da je bila vse to ena sama prevara! Blefer! Mamilaš! Šokantna vest, nato noč za zapahi, kot jo predvideva francoska zakonodaja, pa odstop vse ekipe, ki je fanta tudi odpustila, in s povešeno glavo (ter kako neumno izjavo v javnosti) marš domov. Ljubitelji tega krasnega in ekstremno naporenega športa pa ostajamo z velikim vprašajem pred sabo. Zakaj? Čemu? Mar ne bi tekmovali vsi čisti in bi pošteno videli, kdo je res najboljši v enakih razmerah za vse? Seveda je pobožna želja za današnje čase daleč preveč naivna. Pa vendar je treba včasih dvigniti glas v ugovor temu bolnemu sistemu. Večkrat ob teh priložnostih slišimo že ustaljene fraze: doping se razvija hitreje kot

antidoping; morali bi pustiti, da vsakdo dela, kar hoče; počakajmo na rezultate protianaliz; tekmovalci so le lutke v rokah sponzorjev, trenerjev in zdravnikov; vsi so gnili, zato ne gre obsojati samo dežurnih krivcev, ki jih kontrole odkrijejo... Vse po malem drži, ni pa to naša pot, naš pristop, naša rešitev problema. Preprosto, treba je nadaljevati s trdo roko v vseh mogočih kontrolah, izvidih in preventivi. Ukrep je šibek, toda preprosto je treba brez tolerance izobčiti tiste, ki so dokazano pozitivni, se pravi dopingirani. Veliko jih je bilo že razkrinkanih, veliko jih še bo, pa naj na koncu ostaneta samo zadnji in predzadnji, če je res, da marsikdo od tistih, ki jih niso odkrili, ni prav nič bolj čist kot Ricco'. Znanost mora nadaljevati svoje delo in natančno ugotoviti, kdo ravna v nasprotju z zakonodajo. Slednje pa je treba stalno ažurirati, če nastopajo stalno nova nedovoljena poživila. Prav je, da je ugled kolesarstva na psu, dokler se dogajajo take svinjarije. V isti sapi bi bilo prav, da bi kontrole poostri tudi v drugih športih, ki le niso imuni na pojav dopinga. Kolesarji ne smejo plačati za vse. Vendar potrebno je čim prej priti s strogostjo tako daleč, da bodo Bassovi, Riccojevi, Piepolijevi, Petacchijevi kolegi stokrat pomislili, preden se bodo v izjavah za javnost posmehovali razkritemu sotekmovalcu in nato na primer sami čez nekaj tednov ali mesecev sramotno zapadli v nemilost zaradi tistega usodnega plusa v analizah krvi in urina.

HC

Slovensko zdravniško združenje / Tradicionalni poletni izlet

V objemu koroških lepot

Dolgoletno prijateljstvo s koroškimi kolegi je člane Slovenskega zdravniškega združenja Trst-Gorica kot vsako leto okrog kresne noči zvalo na zeleno Koroško. Lepo skupino izletnikov, pod vodstvom zmeraj prisotnega predsednika SZD dr. Rafka Dolharja in ob prijaznosti vselej nasmejane tajnice, gospe Elvire Kalc Feri, je pot v soboto, 28. junija, v udobnem avtobusu z mladim šoferjem, z običajne zbirne točke na Opčinah pred spomenikom padlim, vodila po Kanalski dolini, seveda tudi mimo Naborjeta, kjer je še vidna trdnjava iz Napoleonovih časov. Ob pogledu nanjo misel sploh splava na slovenske vojske, ki so se v teh krajih borili v krvavih bitkah.

Izletnike je onstran že pred nekaj leti zabrisane meje med Italijo in Avstrijo sprejela Vrba, odeta v tisočere odtenke zelene barve, ki so se zrcalili v Vrbskem jezeru. Na od žarečega sonca lesketajoči se gladini so se pozibavale vitke jadrnice, pa tudi bolj okorni čolni. Ob bregovih se je med trsem oprjel modrine vode beli lokvanj. Izza drevne in vrtove so svoj obraz kazale lične počitniške hišice. Topli sončni žarki so zvalili kopalce na ležalnike, priložnostni ribiči pa so z ribiškimi palicami čakali na srečen ulov. Prava poletna idila! Ali izgubljeni raj za Slovence, kakor nekateri trdijo o Koroški.

Ko so želodci že zahtevali svoje, se je avtobus ob jezeru začel vzpenjati po vijugasti cesti med orehi, jablanami in češnjami do privlačne gostilne Pod lipami. Najstarejša izmed teh šteje 650 let. Okoli njenega mogočnega debela je sklenilo obroč kar pet odraslih oseb, seveda iz primorskega avtobusa. Na gričku s čudovitim pogledom na Vrbsko jezero sta "zamejske" prijateljke pričakala zelo ustrežljiva dr. Franci Vutti in dr. Wolfi Zdovc. Okusno kosilo v prijaznem okolju je še polepšal ptiček pogorelček, ki je vneto prepeval svojo melodijo. Ob gostilni stoji cerkva sv. Ane iz okrog l. 1385, ki ima še ohranjen poznogotski krstnik, oltar pa je baročen in kipi so pozlačeni. Iz zeleneja objekta so se udeleženci dvodnevne potovanja po koroški zemlji odpravili v Celovec, kjer jih je v mestnem vrvežu sprejela prijazna vodička gospa Sonja Wakounig, sicer doma iz Kopra; v Celovcu prebiva že 40 let. Zaradi dolgotrajne izkušnosti v tem poklicu je zgodovinske opise mesta, katerega začetki segajo v 12. in 13. stoletje in ki ga je v srednjem veku večkrat uničil požar, ter veliko drobnih zanimivosti v zvezi z njim kar stresala

lekarne, katere mož je ob "oživljeni" ženi obnemel. Do l. 1959 je bila nad lekarno na enem izmed oken lutka, ki je ponazarjala uboga lekarnarja, kako si ogleduje mestno življenje. V novem delu mesta so se izletniki zaustavili ob deželni hiši, ki ima imenitno arkadno dvorišče; v njej je dvorana grbov (665!) in sedaj je tam tudi knežji kamen. Na Novem trgu, ki ga je uredil Boris Podrecca, so postali pred ogromnim zmajem in velikanom ter se seveda zazrli v spomenik Marije Terezije. Po-

Kitarist Janez Gregorič in dr. Franci Vutti

stanek so imeli tudi v uličici, na kateri so grbi pobratenih mest s Celovcem, tudi Gorice in Nove Gorice. Njihovo pozornost je na Paradaisergasse vzbudila plošča v nemškem in slovenskem jeziku, ki pravi, da je v tisti hiši opravljal odvetniški poklic France Prešeren l. 1832. Postavili so jo člani Pen kluba l. 1999. Ogladali so si še stolnico sv. Petra in Pavla s stranskimi oltarji Francesca Robba; v njej je enkrat na leto slovensko bogoslužje ob prvem sv. obhajilu, drugače imajo Slovenci nedeljsko mašo pri slovenskih šolskih sestrah. S celovških ulic so se izletniki mimo kornih polj, strnišč pšenice, travnikov in gozdov napoliti v udobni in prijazni dom Sodalitas v Tinjah, kjer jim je dobrodošli izrekel ravnatelj g. Jože Kopeinig. Tu so jim, po zelo okusni večerji, gostitelji priredili presenečenje: koncert priznanega kitarista Janeza Gregoriča, rojenega v Celovcu l. 1965. Njegovo bogato umetniško pot je na kratko orisal dr. Wutti. Kitaro je Gregorič študiral na Visoki šoli za glasbo in upodabljaljo umetnost v Gradcu pri prof. Martinu Mysliveckem in študij končal z odliko. Od l. 1998 predava tudi na mednarodnih seminarjih kot poznavalec pouka

potok prehaja v Korški potok, se je avtobus ustavil in popotniki so kot pravi gorniki vzeli pot pod noge in se napoliti po Korški soteski. Prevzela jih je njena divjina, ki razkriva med drugimi geološkimi pojavi tudi izredno nazoren prerez plasti različnih kamenin. V skalah je vodni tok izdobil globlje tolmune, v katere se stekajo brzice, slapi... Na pečinah nad vodo se kot stražarji dvigajo v nebo samotarski bori, ki se s koreninami krčevito oprijemajo tla. Tu narava ponuja zatočišče različnim vrstam gorskega cvetja, tudi krasoticam-orhidejam pisanih barv in celo mesojednim rastlinam ter seveda mnogim žuželkam, plazilcem... Na severni in južni strani tega dela Karavank izvira mnogo vrelcev, ki so jih že v 19. stoletju uporabljali za kopeli ali številne kure s pitjem. Hoja do prijazne slovenske gostilne sredi neokrnjene narave ni bila nič obremenjujoča ob žuborenju Korškega potoka in ob občudovanju biserov tega koščka koroške zemlje.

Ura kosila je zbrala spet vse "pohodnike", ki so se okrepcali ob dobrih jedeh in osvežujoči pijači, tako da so noge lahkotno "sestopale" proti avtobusu. Popoldne je izletnike čakal še obisk domačije Peršman, kjer je potekala vsakoletna proslava z govorom in nastopom godbe na pihala v čast nedolžnih žrtv iz te hiše, ki je spremenjena v spominski dom oziroma muzej antifašistične borbe na Koroškem. Peršmanova kmetija družine Sadovnik je bila do leta 1945 ena največjih kmetij v regiji. Zaradi svoje odročnosti je nudila varno zatočišče partizanom, a za domače je ta podpora partizanskemu gibanju pomenila stalno življenjsko nevarnost. Partizani so tudi 25. aprila 1945 prišli na kmetijo na pogovor in počitek, a presenetil jih je del četrte čete prvega bataljona 13. SS in policijskega polka. Vnelo se je hudo streljanje, partizani so se umaknili in tudi policijska enota, a manjša skupina le-te se je vrnila in izvedla pravi pokol. Zverinsko je pobila štiri odrasle in sedem otrok družin Sadovnik in Kogoj. Hišo in več gospodarskih poslopij so požgali. Storiteli so kljub procesom ostali nekaznovani. Konec Strednjega letos do domačijo delno obnovili in je bila v lasti preživelih Sadovnikovih otrok. V začetku 60. let so posestvo prodali. Zveza koroških partizanov je po obnovi hiše odprla muzej 25. aprila 1982. Leto kasneje je bil na dvorišču odkrit spomenik antifašističnemu odporu. Ta je bil kot partizanski spomenik postavljen v Velikotovu, a l. 1953 so ga neznanzi razstrelili.

Tu na nekdanjem trdnem posestvu družine Sadovnik se je za člane društva SZD končalo dvodnevno potovanje po Koroški. Gostje so se poslovlili od gostiteljev in se zahvalili za vso prijaznost doktorjema Zdovcu in Wuttiju, ki sta jih spremljala,

POGOVOR Shimen Gergolet "Ljubim slovensko literaturo in dogajanje v obdobju reformacije!"

Shimen Gergolet je štirinajstleten fant, ki je pred kratkim sklenil šolanje na doberdopski nižji srednji šoli. Ob koncu šolskega leta so mu podelili pomembno priznanje, Sirkovo nagrado. Nagrada je posvečena prof. Ivanu Sirku, ki je na slovenskih šolah dal časa poučeval slovenščino. S tem priznanjem želi Sindikat slovenske šole, duša te pobude, izreči priznanje tistim srednješolskim dijakom, ki so se posebej izkazali v znanju in poznavanju materinega jezika. S Shimonom smo se pogovorili o nagradi sami in o njegovem posebnem odnosu do slovenske literature...

ločenega jezika veliko pripomore branje, s katerim si ustvarjaš bogat besedni zaklad. Starši so bili prvi, ki so me vzpodbujali k branju. Pri tem se moram zahvaliti tudi prof. Pahor, ki se je v razredu veselila vsake prebrane knjige. Sam sem v svojem razredu prebral največ slovenskih knjig. V zadnjem šolskem letu sem jih prebral 50.

Kaj najraje bereš?

Vse, kar ni znanstvena fantastika. Tega žanra nisem nikoli maral, ne med knjižnimi ne med filmskimi izdelki.

Katera vrsta pa ti najbolj ustreza?

Najraje imam knjige, ki opisujejo razvoj literature in posameznih zgodovinskih obdobjev ter biografije slovenskih pisateljev.

Kaj pa med literarnimi žanri?

Všeč so mi slovenski klasiki. Najraje imam Finžgarjev roman Pod svobodnim soncem, ki sem ga prebral letos. Prevzela me je zgodba o glavnem junaku Iztku in njegovem boju proti pokristjanjevalcem. Zelo mi je bila všeč tudi Tavčarjeva Visoška kronika, ki sem jo prebral lani.

Kaj pa najljubši pisatelj?

Pravzaprav nimam najljubšega pisatelja, ker jih vse rad berem.

Omenil si Tavčarja in Finžgarja...

Ja, a niso mi všeč vsa dela omenjenih avtorjev. Ena mi bolj ustreza, druga manj. Pri Jurčiču npr. mi Sosedov

sin ni bil tako všeč kot Jesenska noč med slovenskimi polharji.

Kaj bereš trenutno?

V tem trenutku prebiram italijansko literaturo, da bi izboljšal poznavanje italijanskega jezika. Prebiram zgodovino Majev, Aztekov in Inkov.

Katera je tvoja najljubša knjiga ali avtor v tuji literaturi?

Nedvomno Robinson Crusoe, ki sem ga prebral že kar nekajkrat. Prvič v petem razredu osnovne šole in zadnjič letos med božičnimi počitnicami. V spominu mi je ostalo predvsem to, kako je očesvaril Robinsona pred potovanji po morju. Izkazalo se je, da je imel oče prav. Zato menim, da je koristno poslušati starše in bolj izkušene ljudi.

Katero pa je tvoje najljubše zgodovinsko obdobje?

Obdobje reformacije. Letos praznujemo Slovenci 500-letnico rojstva glavnega reformatorja, Primoža Trubarja. Takrat smo se, kot je zapisal Mihael Glavan, majhni narodi začeli prebujati in se postavili ob bok velikim narodom predvsem s knjigami. Slovenci smo l. 1550 dobili prvo knjigo, leta 1584 pa smo kot dvanaesti narod dobili prevod Biblije izpod peresa Jurija Dalmatina. Reformatorji so takrat skupaj napisali 56 knjig, od tega je danes ohranjenih samo 280 izvodov omenjenih knjig. Z družino smo letos bili na osrednji prireditvi ob Trubarjevem letu na Rašči in na razstavi v Narodni galeriji v Ljubljani, kjer smo si ogledali edini ohranjen izvod Cerkovne ordninge, ki je izšla leta 1564 in jo hrani Vatikanska knjižnica.

V svetovni zgodovini me posebej zanima zgodba mongolskega poglavarja Gingis Khana: njegovo kraljestvo je bilo tako veliko, da je merilo milijone kvadratnih kilometrov.

Doma imate tudi zelo bogato knjižno zbirko, a ne?

Moj oče je res zbiratelj starih slovenskih knjig. V njegovi zbirki imajo prav posebno mesto 'mašne bukve'. Omenil bi rad zbirko knjig Janeza Vajkarda Valvazorja, Janeza Svetokriškega ter prvi učbenik za nedeljske urice Antona Martina Slomška.

AC

Izletniki pred večstoletno lipo na gričku blizu Vrbskega jezera

iz rokava, medtem ko je pospremila primorske rojake na sprehod po starem mestnem središču. Mimogrede so izvedeli, da je Celovec l. 1511 doživel hud potres in da se je mesto razvijalo in širilo prav v 16. stoletju. Med drugim so si ogledali mestno gledališče v secesijskem slogu, prvo celovško cerkev iz 13. stol., ki je na enem izmed zvonikov imela balkon, po katerem je korakal čuvaj in pazil, da ni kje v mestu izbruhnil požar. Na Starem trgu so občudovali mestno hišo iz okoli l. 1600 ter vrsto palač z značilnimi notranjimi dvorišči. Na njem je tudi kužno znamenje. Lekarnari so si najbolj radovedno ogledovali najstarejšo lekarno v deželi iz 16. stoletja in prisluhnili srhljivi zgodbi navidezne smrti

in pristopa Abela Carlevara. Od l. 1999 igra namreč na kitari model Carlevaro nemškega izdelovalca Eberharda Kreula in od l. 2005 na kitaro model Carlevaro z zvočnico, na katero je zaigral tudi za primorske poslušalce. Še in še bi spremljali njegove izbrane skladbe in se čudili spretnosti njegovih prstov, ki so izvajali vedno nove zvoke. Končni aplavz je bil seveda kar se da topel in poln hvaležnosti za glasbeni užitek, pripravljen samo za goste iz Primorske. V sončnem nedeljskem jutru so se dvodnevni dopustniki odpravili v Železno kaplo v predgorje Kamniških Alp. Med potjo so jih pozdravljala lepo obnovljena znamenja. Pred Korško sotesko, kjer Obirski

čepprav sta ravno tiste dni imela poklicne skrbi, saj se zdravniki na Koroškem borijo proti privatizaciji zdravstvenih ustanov. Domov so se izletniki peljali po naši lepi domovini prek zelo sugestivnega Jezerskega. V avtobusu je za dobro voljo poskrbel dr. Pavel Pavlica s svojimi duhovitimi dvotipi, ki se navadno tako lepo ujemajo s prvo pomočjo dr. Mirana Dolharja, ki se tokrat, žal, ni mogel udeležiti izleta, zato so bili vsi prikrajšani za njegove "zdravilne leke", ki vselej razvedrijo srca in razvežejo jezik. Praznihi rok je tokrat ostal tudi dr. Čebulec, saj gob ni bilo na spregled ali pa so se tokrat potuhnile pred njegovimi bistrimi očmi.

IK

Shimen, letos si bil med dobitniki Sirkove nagrade, ki jo podeljuje Sindikat slovenske šole dijakom, ki so se posebej izkazali na področju znanja slovenščine in slovenske literature. Povej nam, kako je do tega prišlo...

Profesorica Tiziana Pahor nam je že na začetku šolskega leta omenila tri nagrade. Poleg Sirkove nagrade sta bili razpisani še Vernijevo nagrada za dijake, ki so se v treh srednješolskih letih najbolj izkazali. Ob tem je bila še prav posebna nagrada, maturantski izlet. Sam sem si najbolj zaželel Sirkove nagrade. Zelo sem vesel, da mi je to uspelo. Mislim, da me je profesorica za to nagrado predlagala, ker veliko berem predvsem v slovenščini. Rad imam slovensko literaturo in slovensko zgodovino.

Kako je bilo na podeljevanju priznanja?

Sam sem izvedel, da sem dobitnik nagrade pol ure pred samo podelitvijo, sošolci pa so to izvedeli šele med samo podelitvijo.

Je bila ob tej priložnosti organizirana posebna svečanost?

Ne, nagrado sem prejel na prireditvi ob koncu šolskega leta. Takrat so podelili tudi bralne značke, razkrili imena tistih, ki so bili izbrani za maturantski izlet, in onih, ki so prejeli Vernijevo nagrado. Na vrsto je prišel tudi sošolec, dobitnik srebrne nagrade Kenguru, ki posega na področje matematike.

Je bil za Sirkovo nagrado razpisan poseben natečaj, ali so te profesorji izbrali iz triletnih srednješolskih izkušenj?

Šlo je za odločitev profesorjev in ne za posebne natečaje. Sami so izbrali dobitnike posameznih nagrad. Nagrade nam je podelila ravnateljica Sonja Klanjšček, ki je obrazložila pomen vsake od teh nagrad in nam predstavila motivacije za same nagrade. Nagrada, ki sem jo prejel, je poimenovana po prof. Ivanu Sirku.

Zakaj ti je bila najbolj pri srcu prav Sirkova nagrada?

Ta nagrada je izrecno razpisana za znanje slovenskega jezika. Moj materni jezik je slovenščina, ki je tudi moj najljubši šolski predmet. Ker se mu rad posvečam, se včasih zgodi, da zamenjam ostale predmete. K znanju do-